

Företagsekonomi C
Kandidatuppsats, 10 p
Ämne: Marknadsföring
Handledare: Lars Vigerland

Mittens Rike

– etableringsmöjligheter och
framtidstrender –

Författare: Malin af Sillén, 800217
Nikoleta Raic, 770423

Abstract

China has the world's largest population and during the last thirty years the country has implemented political and economical changes that have affected China to move towards a more western market economic direction. At first this development was going slow but during the last five years it has increased which today has made China the world's greatest growing economy. China's improved cooperation with the world is one reason for this growth which has led to a cumulative of the consumer market. This situation creates new opportunities for establishing Swedish companies on the market to meet the consumers demand.

The intention of this study is to find out which variables make it possible for Swedish companies to establish production on the Chinese market. Our intention is also to appoint which industries the Chinese market has a need for today. The purpose of the study is to provide an overview of the market in aspect of possibility for Swedish companies that consider an establishment of their production in China.

Four theories and two relations have been used as analytical tools in this study: planned and market economic, culture differences, swot-analysis and political and legal aspects. As a basis for the empirical study we have used an interview with a law office named DLA Nordic KB, information from The China Business Forum 2006 that we attended and reports written by the Swedish Trade Council.

The results of the empirical studies show that variables as Chinas development towards a more civil society and the cooperation with alliances as WTO, UN and EU makes it easier for companies to establish on the market. The expansion of the consumer market, the priority of the environmental issues and equal working conditions represent other variables that make it easier for an establishment on the Chinese market. Regarding the need of industries at the Chinese market we found ten industries that we consider have advantage among others: legal aspects, banking and financing, education, tourism, marketing and communication, information technology, establishment consulting, transportation, independent organisations and organisations that advocate natural assets.

Stockholm i juni 2006

Nikoleta Raic

Malin af Sillén

Innehållsförteckning

1. INLEDNING	5
1.1 PROBLEMBAKGRUND.....	5
1.2 PROBLEMFÖRMULERING.....	6
1.4 AVGRÄNSNINGAR.....	7
2. METOD OCH MATERIAL	7
2.1 DISPOSITION.....	8
2.2 FORSKNINGSAKSATS.....	8
2.3 MATERIALINSAMLING.....	8
2.3.1 Sekundärdata.....	9
2.3.2 Primärdata.....	10
2.3.3 Validitet och Reliabilitet.....	11
2.4 KRITIK.....	11
3. MARKNADENS UPPBYGGNAD	13
3.1 VAD ÄR EN MARKNAD?.....	13
3.1.1 Efterfrågan.....	13
3.1.2 Utbud.....	14
3.1.3 Omvärld.....	15
3.2 MARKNADENS TRE PERSPEKTIV.....	16
4. TEORI	17
4.1 TEORETISK REFERENSRAM.....	17
4.2 NATIONALEKONOMISKA TEORIER.....	20
4.2.1 Planekonomi.....	20
4.2.2 Marknadsekonomi.....	20
4.3 HÖFSTEDES KULTURELLA TEORI.....	21
4.3.1 Maktdimensionen.....	21
4.3.2 Den individualistiska och kollektiva dimensionen.....	22
4.3.3 Den maskulina och feminina dimensionen.....	22
4.3.4 Den osäkerhetsundvikande dimensionen.....	23
4.4 FÖRETAGSEKONOMISK TEORI.....	23
4.4.1 SWOT-analys.....	23
4.5 MARKNADSRELATIONER.....	24
4.5.1 Politiska aspekter – Megaallianser.....	24
4.5.2 Legala aspekter – Den juridiska relationen.....	25
5. EMPIRI	27
5.1 OMVÄRLDSFAKTORER.....	27
5.1.1 Ekonomi.....	27
5.1.2 Inrikespolitik.....	29
5.1.3 Utrikespolitik.....	33
5.1.4 Författning och rättsväsende.....	36
5.1.5 Kultur.....	39
5.2 THE CHINA BUSINESS FORUM 2006.....	40
5.2.1 Den finansiella situationen i Kina.....	41
5.2.2 Utländska investerarens möjligheter inom bank- och finans.....	42
5.2.3 Att strukturera verksamheten – lagar och avtal att tänka på.....	45

5.2.4	<i>Hong Kong som den strategiska knutpunkten</i>	48
5.2.5	<i>Marknadsföring och media i Kina</i>	49
5.2.6	<i>Den kinesiska konsumenten</i>	51
5.2.7	<i>Den kulturella aspekten mellan nordisk och kinesisk affärskultur</i>	54
5.3	INTERVJU MED ADVOKATFIRMAN DLA NORDIC KB	56
6.	ANALYS	59
6.1	EKONOMI	59
6.2	POLITIK	63
6.3	JURIDIK	68
6.4	KULTUR	71
7.	RESULTAT	77
7.1	AVGÖRANDE FAKTORER VID EN ETABLERING I KINA	77
7.2	AKTUELLA BRANSCHER I KINA	91
8.	SLUTSATS	94
9.	KÄLLOR	96
10.	BILAGOR	98
10.1	UNDERLAG FÖR INTERVJU MED ADVOKAT XX	98
10.2	PROGRAM FÖR THE CHINA BUSINESS FORUM 2006	100

1. Inledning

I uppsatsens inledande kapitel presenteras en problembakgrund. Därefter följer problemformuleringen som resulterar i uppsatsens syfte. Avslutningsvis presenteras i detta kapitel de avgränsningar som är gjorda.

1.1 Problembakgrund

Under historiens gång har Kina ofta varit ett land som karakteriserats av slutenhet och självständighet. Trots sina talrika dynastier har landet tills stor del lyckats bevara sin kulturella kärna och stått emot omvärldens påtryckningar. Landet kallade sig "Mittens Rike" för det ansåg sig vara mer utvecklade än sin grannländer och det gjorde allt i sin makt för att behålla denna position (Janelm, 2002). I den moderna historien anses ofta Kina vara förknippat med Mao Zedong, kommunistisk ideologi, planekonomi, revolutioner och instabilitet. Kina har länge varit ett u-land där hög befolkningstillväxt och fattigdom varit synonymt och där brist på investeringar hämmat utvecklingen och tillväxten (The China Business Forum, 2006). År 1978 vände dock vinden då Kina beslutade att genomföra en rad reformer, allt för att driva landet mot en socialistisk marknadsekonomi och därmed en mer öppen relation till omvärlden (Janelm, 2002).

Idag har Kina blivit en världsledande megaekonomi vars främsta konkurrent är USA. Den stora styrkan och det viktigaste konkurrensmedlet är de låga kostnaderna. Eftersom levnadsstandarden ännu inte har hunnit ikapp västvärldens är priset på arbetskraft fortfarande väldigt fördelaktigt, varför låga produktionskostnader kan utvinnas. Detta har naturligtvis lockat många utländska investerare som har valt att *outsourca*, det vill säga förlägga vissa delar av sin verksamhet till Kina för att på så sätt kunna sänka sina totala kostnader. Även denna trend av Kina som produktionsland har under senare tid börjat ändra karaktär då Kina har upptäckts som en potentiell konsumentmarknad på vilken varor och tjänster kan säljas. Denna möjlighet har naturligtvis inte kringgått de svenska företagen som utvecklat ett allt större intresse för detta land i form av investeringar och affärsmöjligheter (The China Business Forum, 2006).

Sverige är idag ett I-land som kommit långt vad gäller både social och ekonomisk utveckling. Konsumenterna har nått en hög mognadsnivå vad gäller sitt självförverkligande; de flesta kan införskaffa varor och tjänster som inte enbart tillgodoser deras primära behov utan som även ger en känslomässig och psykisk tillfredställelse. Samtidigt som den svenska marknaden blivit allt mera mättad är den relativt begränsad i mån av yta och målgrupp. Många svenska företag har därför börjat expandera sin verksamhet till utlandet och framförallt har de valt att rikta sina blickar mot Kina som just nu befinner sig i en förändringsfas vad gäller konsumtionsmönster. Många konsumenter har tidigare inte haft förmånen att välja varor och tjänster då en marknadsekonomi rått samtidigt som de inte haft någon större disponibel inkomst att röra sig med. Idag ser situationen annorlunda ut; civilbefolkningen lever under andra villkor, de har ett större utbud av varor och tjänster och deras konsumtionsbehov har ändrats. Detta upplevs som attraktivt och gör många svenska företag nyfikna (Interkulturell kommunikation, 23 maj 2006).

1.2 Problemformulering

En marknad är ett enda stort och komplext system som består av en mängd större och mindre faktorer som måste harmonisera för att marknaden ska uppfattas som attraktiv. De markoekonomiska faktorerna skapar en förutsättning för de företagsekonomiska att operera och förankra sig inom en bransch och därigenom även inom en organisation. Vilka faktorer som uppfattas ha högre relevans beror på företagets affärsidé. Dessutom är marknaden dynamisk varför den hela tiden ändrar karaktär och spelregler. Det som uppfattas som attraktivt vid en specifik tidpunkt finns det kanske inget behov av längre fram. Det gäller därför för företagen att hålla sig ajour och att kunna tolka marknadens signaler på rätt sätt vid rätt tidpunkt. Mot denna bakgrund kommer vi därför att:

- Identifiera vilka variabler som i nuläget är avgörande för svenska företag vid en etablering i Kina och hur denna trend kan komma att förändras över tiden, samt
- Fastställa inom vilka branscher det i dagsläget finns behov av att etablera verksamheter i Kina

1.3 Syfte

Syftet med denna uppsats är att genomföra en analys av marknaden i Kina och dess karakteristiska drag. Genom detta avser vi att skapa en förståelse och insikt för de faktorer på, omvärlds-, bransch- och företagsnivå, som tillsammans bygger upp marknaden. Genom en analys av dessa tre nivåer avser vi utifrån ett företagsperspektiv finna avgörande faktorer till etableringsbeslut samt identifiera behov av attraktiva branscher på den kinesiska marknaden i dagsläget.

1.4 Avgränsningar

I denna uppsats har vi valt att avgränsa oss till att studera möjligheter för etablering och behov av branscher på den kinesiska marknaden utifrån ett svenskt företagsperspektiv. Vi kommer därför inte att analysera variabler som utgör hinder för etablering. Vi har valt att göra dessa avgränsningar då vi med denna uppsats avser att tillhandahålla information om *möjligheter* på den kinesiska marknaden till svenska företag. Vi har även valt att avgränsa oss till Kinas större städer samt handelsstäder. Anledningen till att vi gjort denna avgränsning beror på de enorma skillnaderna i levnadsförhållande som råder inom landet. På landsbygden är den största delen av landets befolkning bosatta och denna del av befolkningen är även den fattigaste. I Kinas stora handelsstäder lever den växande medelklassen. Denna extrema befolkningsuppdelning anser vi är ett hinder för en generalisering av Kina som helhet då det råder allt för stora skillnader mellan landsbygden och storstäderna i bland annat ekonomi, köpkraft, utbildning och teknologisk utveckling.

2. **Metod och material**

I följande kapitel kommer först en presentation att göras av uppsatsens disposition. Vidare följer en beskrivning av den forskningsansats samt de metoder som ligger till grund för uppsatsen. Slutligen presenteras metodkritik och källkritik.

2.1 Disposition

Uppsatsen kommer att börjar med en förklaring av vad vi avser med begreppet marknad, det vill säga en beskrivning av de tre marknadsnivåerna, *mikronivån*, *mesonivån* och *makronivån*. Vidare följer teorikapitlet där teorier och relationer som berör dessa tre nivåer presenteras. Därefter presenteras empirikapitlet vars disposition, även den, följer de tre marknadsnivåerna. Kapitlet börjar med *makronivån* i form av en sammanställning av dagsläget i Kina gällande omvärldsfaktorerna ekonomi, politik, författning och kultur. På *mesonivån* redogörs för ett antal svenska branschers erfarenheter av förbindelser med Kina. Slutligen, på *mikronivån*, återges en intervju med ett företag som har erfarenhet av affärer på den kinesiska marknaden. Uppsatsens analyskapitel presenterar sedan en sammanflätning av teori och empiri. Slutligen redovisas uppsatsens resultat samt slutsatser.

2.2 Forskningsansats

Den forskningsansats som vi har använt oss av i uppsatsen utgörs av en förstående ansats då vi utifrån vårt syfte avser att skapa en förståelse för Kinas marknad i nuläget för att därigenom analysera vilka avgörande faktorer som ligger till grund för en etablering och hur detta kommer att förändras över tid. Vi avser även att skapa en förståelse för vilka branscher som det i dagsläget finns behov av. Genom att lägga fokus på underliggande mönster, det vill säga skapa en förståelse för hur denna marknad ser ut och därigenom ställa framtidsdiagnoser, antar vi i denna uppsats en abduktiv forskningsansats (Alvesson & Sköldbberg, 1994).

2.3 Materialinsamling

De metoder som vi har använt oss av vid insamling av material till denna uppsats utgörs av sekundära källor i form av litteratur, rapporter från Internet samt information sammanställt från konferensen *The China Business Forum*. Materialet som uppsatsen är baserad på utgörs även av primärdata i form av en intervju med *Advokatfirman DLA Nordic KB*. Genom att vi som metod har använt oss av flera av varandra oberoende källor för att besvara vårt syfte är denna uppsats byggd på datatriangulering (Ostbye, 2004).

2.3.1 Sekundärdata

Teorikapitlet är uteslutande grundat på tryckta källor i form av litteratur från författarna Stockeld, Gummesson, Hofstede samt Kotler. Dessa teorier kommer att förklaras och motiveras i kapitlet teoretisk referensram.

En del av det empiriska materialet är hämtat från konferensen *The China Business Forum* som hölls på Berns salonger i Stockholm torsdagen den 9:e till och med fredagen den 10:e mars år 2006. Genom att kontakta konsultföretaget Springfellow AB som står som värd för The China Business Forum fick vi möjlighet att delta vid denna konferens. I torsdagens program berörde sammanlagt sexton föreläsare fyra huvudområden vad gäller Kina; *The China Boom and Implications for Nordic Business*, *Finance in China*, *Outsourcing to China* och *The Chinese Consumer*. Inom varje huvudområde presenterade fyra talare från företag som bland annat Ericsson, SAS, Handelsbanken, Öhrlings PricewaterhouseCoopers och EF språkutbildning sina erfarenheter och upplevelser från affärsutveckling med Kina. Efter en presentation av varje huvudområde fanns möjlighet för åhörarna att ställa frågor till föreläsarna. Under denna dag deltog vi som åhörare vid alla sexton föreläsningar. Materialet samlade vi in via egna anteckningar, dock ställde vi inga frågor då vi ansåg att anteckningarna inte behövdes kompletteras med ytterligare information. Informationen från dessa föreläsningar har vi delgett i uppsatsen i den mån vi har ansett att informationen varit relevant för uppsatsens syfte.

Under fredagen bestod programmet av tolv seminarier som behandlade de tre huvudområdena, *Finance*, *Outsourcing* och *Investing in China*. Seminarierna leddes av de föreläsare som under torsdagen delgett sina erfarenheter från förbindelser med Kina. Under seminarierna skapades ett forum för delgivning av erfarenheter, synpunkter och råd mellan de deltagande parterna. Under denna dag deltog vi som åhörare vid sju av dessa seminarier, även här samlades informationen in via egna anteckningar. Den del av informationen från dessa seminarier som vi har valt att återge i uppsatsens empiridel har återgetts i den mån den har varit relevant för vårt syfte. De branscher som presenteras i uppsatsen är utvalda genom ett bekvämlighetsurval, det vill säga vi har valt de branscher som funnits närmast till hands och som varit av relevans för syftet.

Vi har även använt rapporter från bland annat exportrådets hemsida som underlag för uppsatsens empiridel. Vi har valt att basera en stor del av empirin på fakta från dessa rapporter då vi anser att exportrådet är en väl uppdaterad och därmed en aktuell källa för information om Kina i jämförelse med annan litteratur. Dock har viss tryckt litteratur använts som underlag till empirin då vi ansett att den har varit tillräckligt aktuell.

2.3.2 *Primärdata*

Som ett komplement till vår omvärldsanalys och China Business Forum 2006 har vi valt ut en advokatfirma som representant för en av de branscher som enligt vår information har goda förutsättningar i dagsläget på marknaden i Kina. Denna intervju ser vi som en djupare inblick i en specifik bransch där vi har fått tillfälle att ta del av firmans verksamhet på mikronivå samtidigt som utrymme ges att ställa egna frågor. Vi ser även intervjun som ett tillfälle att få kompletterande information om marknaden i sin helhet.

Intervjun med advokatfirman DLA Nordic KB genomfördes den 26 maj år 2006. Informanten ville inte av professionella skäl att vi uppger hans namn i uppsatsen vilket är förståeligt med tanke på dennes profession. Genom intervjun har vi samlat in primärdata under kvalitativa former, detta då vi ämnar skapa en djupare förståelse för ett visst fenomen vilket kan uppnås genom användandet av en kvalitativ metod (Denscombe, 2003). De frågor som ställdes under intervjun, se bilaga, var på förhand utformade, dock lämnades ett visst utrymme till informanten så denne hade möjlighet att utveckla svaren, vilket ger frågorna en semistrukturerad karaktär (Denscombe, 2003). Detta ansåg vi var den optimala frågestrukturen då en helhetsbild av företagets erfarenheter kunde kompletteras med mer detaljerad information om verksamheten i säg.

Vi vill här betona att vi har valt att intervjua en advokatfirma på grund av att vi anser att denna form av företagande utgör den kärnverksamhet som möjliggör och vidmakthåller en etablering genom bland annat kontroll av lagar och upprättandet av avtal. Genom att välja en metod som skapar en djupare förståelse, det vill säga en intervju, fick vi möjlighet att komplettera uppsatsens empiridel med ett enskilt företags erfarenheter angående en etablering i Kina.

Anledningen till att vi valde att genomföra en intervju med just denna advokatbyrå beror på att detta företag i dagsläget är mitt uppe i beslutsprocessen att flytta verksamhet till Kina. Då vi genom konferensen har fått tillgång till information från företag som redan har genomfört en lyckad etablering ansåg vi att detta behövdes kompletteras med ett företag som har erfarenhet av affärsrelationer med Kina och samtidigt har en etablering i åtanke. Denna advokatfirma kunde då ge oss en mer aktuell bild av vilka möjligheter som den kinesiska marknaden erbjuder i dagsläget än ett företag som redan är väletablerat på marknaden.

2.3.3 *Validitet och Reliabilitet*

För att säkerställa att vi på bästa sätt besvarar uppsatsens syfte har vi valt att använda oss av material från aktuella källor som vi anser har en stark koppling till syfte. På detta sätt kan vi säkra att uppsatsens generaliseringsgrad ökar och att vi därmed uppnår en så hög validitet som möjligt. En hög validitet visar att det finns en tydlig överensstämmelse mellan syfte och material vilket gör att vi kan försäkra oss om att vi mäter det vi avser att mäta i uppsatsen (Denscombe, 2004).

Reliabilitet beskriver hur det vi vill undersöka mäts (Denscombe, 2004). För att i uppsatsen uppnå en så hög reliabilitet som möjligt har vi valt att genomföra en semistrukturerad intervju. Vi anser att intervjun ökar uppsatsens reliabilitet då den fungerar som ett komplement till empirin. Genom att genomföra en semistrukturerad frågekaraktär ökar detta möjligheten att undersökningen visar ett liktydigt resultat om den genomförs av någon annan eller vid en senare tidpunkt. Detta då denna form av frågestruktur har som fördel att frågorna redan på förhand är definierade samtidigt som svarsalternativen är relativt öppna jämfört med en ostrukturerad frågekaraktär där inga frågor alls är definierade (Ostbye, 2004).

2.4 Kritik

Många av de källor som vi har använt oss av i uppsatsen är som tidigare nämnts hämtade från Internet. Detta kan kritiserars då trovärdigheten hos dessa rapporter och artiklar kan ifrågasättas. Vi anser dock att de Internetkällor som vi har använt oss av uppnår en hög validitet på grund av att dessa rapporter och artiklar dels är skrivna av personer med

expertiskunskap om Kina och dels då dessa har anknytning till verksamheter som bland annat Exportrådet.

Då The China Business Forum 2006 var anordnat av ett konsultföretaget som bistår med hjälp vid etableringar kan denna källa kritiseras ur det perspektiv att informationen som delgavs utgör en del i en marknadsföringsaktivitet. Vi är medvetna om att detta kan ha påverkat *vad* som presenterades under konferensen och *hur* det presenterades. Vi utgår dock ifrån att informationen är riktig och aktuell då konferensen hölls av ett flertal företag som presenterade sina egna erfarenheter.

Kritik kan även riktas mot det faktum att endast en intervju genomfördes med ett företag inom en specifik bransch. Vi är medvetna om att detta val kan ha kommit att påverka vårt resultat genom en minskning av generaliseringsmöjligheten då intervjun bara återspeglar ett företags erfarenhet. Vi anser dock att detta faktum inte på något avgörande sätt påverkar uppsatsens resultat. Detta då vi dels med intervjun avser att använda den som ett komplement till uppsatsens empiridel för att därigenom presentera hur *ett* företag påverkas av omvärldsfaktorerna vid etableringsbeslut. Samtidigt utgår vi ifrån att de omvärldsfaktorer som vi har analyserat inte enbart är något som berör ett enskilt företag eller en specifik bransch utan snarare fungerar som ett homogent hölje som utgör omgivningen för ett specifikt land, i vårt fall Kina. Dess föränderlighet är beroende av bland annat vilken ekonomi, politik, juridik och kultur som landet bedriver och därmed inte vilket företag eller bransch som penetrerar detta homogena hölje.

Ett alternativt sätt att genomföra denna uppsats på skulle kunna ha varit att enbart genomföra ett flertal intervjuer som grund för empirin. Förslagsvis kunde dessa intervjuer ha genomförts med företag som redan är etablerade på den kinesiska marknaden, för att på så sätt besvara vilka variabler som är avgörande för svenska företag vid en etablering i Kina. Dock ansåg vi att det tillvägagångssätt som vi valt i denna uppsats, det vill säga, att ge en bild av marknaden på makro-, meso-, och mikronivå var det optimala. Detta då det empiriska materialet samlades in från *tre* källor, litteratur, The China Business Forum och intervju, vilket gör att varje marknadsnivå representeras av den metod som vi anser ger den mest aktuella informationen för just den nivån.

3. Marknadens uppbyggnad

I detta kapitel ges först en definition av vad en marknad är samt vilka tre komponenter som marknaden består av. Kapitlet avslutas med en illustrerad beskrivning av hur de tre komponenterna agerar tillsammans.

3.1 Vad är en marknad?

I enlighet med Bonniers svenska ordboks tolkning förklaras begreppet "marknad" som;

- 1) *arrangemang som innebär att man vid en viss tid, på en viss plats, från tillfälligt uppsatta bodar säljer till allmänheten,*
- 2) *kundkrets, avsättning, och*
- 3) *område för utbud och efterfrågan.*

För att en marknad överhuvudtaget ska kunna existera och därmed även uppfylla sina kriterier¹, måste hänsyn tas till tre stycken grundläggande komponenter. Var och en av dessa komponenter kan vartefter ytterligare brytas ner och tolkas i dess mindre enheter. De tre grundläggande komponenterna är:

3.1.1 *Efterfrågan*

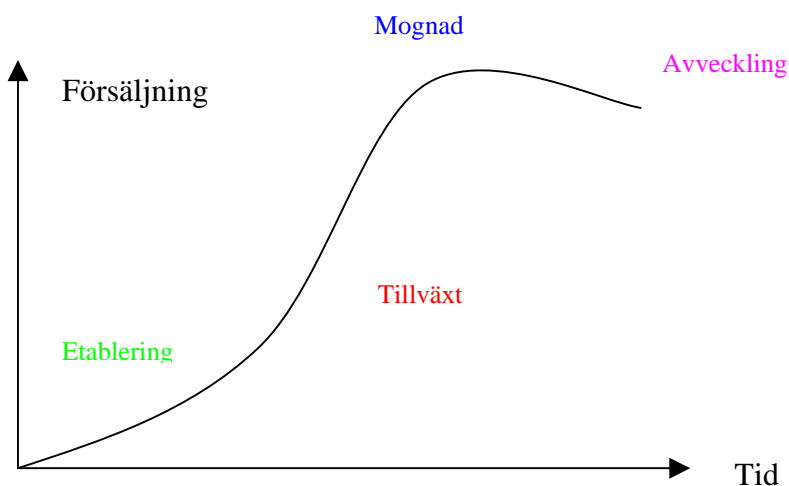
Efterfrågan syftar till att det överhuvudtaget finns ett intresse för produkten och/eller branschen vilka utgörs av enskilda konsumenter, grupper eller företag samt att dessa segment är attraktiva. Den potentiella marknaden ska utgöras av ett så pass stort antal individer att det blir lönsamt för företaget att tillverka produkten och ge sig in i branschen. Företaget bör även ha en realistisk bild över hur målmarknaden ska nås och vilka genomarbetade strategier och handlingsplaner som ska användas. Ytterligare frågeställningar vad gäller konsumenterna är hur frekvent dessa väljer att köpa produkten samt hur mycket de är beredda att spendera per inköp. Efterfrågan kan därmed tolkas som en *mikronivå* – då marknaden beskrivs utifrån ett

¹ Med kriterier syftas på utbud och efterfrågan samt en omvärld som balanserar och stödjer dessa.

helhetsperspektiv där konsumenterna utgör de minsta enheterna i form av just "efterfrågare" (Wilson, 2003).

3.1.2 Utbud

Utbudet syftar till att det finns ett adekvat utbud av produkter och branscher som motsvarar de behov som råder på en marknad vid ett specifikt tillfälle. Det gäller för företagen att vara analyserande, kunniga och alerta då de ständigt måste vara aktiva för att hitta så kallade blinda fläckar² på marknaden som kan skapa konkurrensfördelar och därmed även tillgodose potentiella kunders behov. Företagen måste även kunna tolka marknadens mognadsgrad³ (se nedanstående figur) för att kunna förutspå en kommande trend inom en viss bransch för att på så sätt vinna marknadsandelar. Att kunna utmärka sig bland sina konkurrenter kan vara avgörande för ett företag varför det gäller att skaffa sig styrkor i form av till exempel kapital, stordriftsfördelar, produktdifferentiering, infrastruktur, kommunikation och media med mera. Företagen måste dessutom se över eventuella etableringshinder såsom bland annat lagar, tullar och kulturella aspekter för att därefter avgöra huruvida dessa kan övervinnas eller inte. Denna sida av marknaden kan ses som en *mesonivå* (mellannivå) där konsumenternas efterfrågan på mikronivå möts med omvärldens makrovillkor (Porter, 1999).

Figur 1; Kotler, 1999; s. 627.

² Med blinda fläckar menas områden (segment) där företag ännu inte etablerat sig (och sina produkter)

³ Med mognadsgrad menas i vilken fas en bransch befinner sig - om produkten exempelvis är nyetablerad eller om den är redo att avvecklas från marknaden

3.1.3 Omvärld

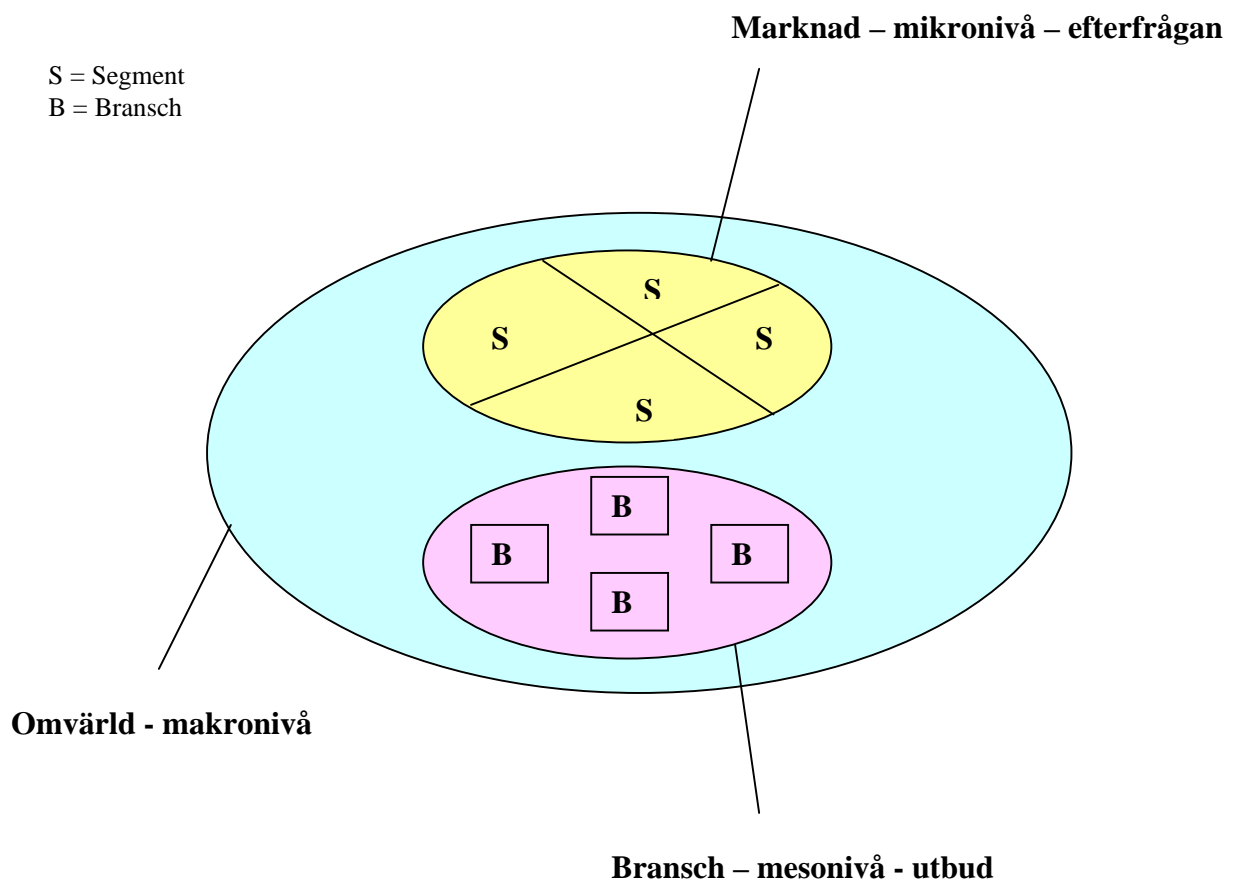
Omvärlden utgör det skal som omger efterfrågan och utbud i form av olika makroekonomiska förutsättningar som råder i ett samhälle eller på en marknad. Dessa makroekonomiska förutsättningar utgörs av externa förhållanden som på ett eller annat sätt indirekt påverkar marknaden och därmed formar dess struktur. De övergripande omvärldsfaktorer är följande (Palmer & Hartley, 2002):

- *Ekonomi* – då den ekonomiska omvärldsfaktorn studeras analyseras bland annat vilken marknadsform som tillämpas i landet. Är det en planekonomin eller en marknadsekonomi som ligger till grund för landet ekonomipolitik? I vissa länder kan en kompromiss mellan dessa två marknadsformer tillämpas. Vidare studerar man variabler så som bland annat bankväsendet (Palmer & Hartley, 2002), (Kotler, Armstrong, Saunders & Wong, 1999).
- *Politik* – den politiska omvärldsfaktorn omfattar analys av vilket styrelseskick som råder i landet och hur detta i slutändan påverkar företags förutsättningar på marknaden. Man analyserar hur pass öppet ett land är i politiska frågor och vilken utrikes- respektive inrikespolitik som bedrivs samt hur detta kan vara till för- eller nackdel. Dessutom analyserar man om landet är med i olika politiska unioner och vilken inverkan detta har på branschen eller företaget i fråga (Palmer & Hartley, 2002), (Kotler, Armstrong, Saunders & Wong, 1999).
- *Författning* – vid analys av denna omvärldsfaktor analyseras hur olika lagar och regleringar kan inverka på marknaden och dess utveckling. Lagar och regleringar ska finnas för att harmonisera och balansera marknaden. De ska skydda både konsument och producent och verka för samhällets bästa. En god lagstiftning motiverar företag och gynnar på så sätt landets utveckling genom att konkurrenskraft kan uppnås. För att författningen i ett land ska fungera måste den även uppdateras parallellt med den övriga utvecklingen (Palmer och Hartley, 2002), (Kotler, Armstrong, Saunders & Wong, 1999).

- *Kultur* – den kulturella omvärldsfaktorn innefattar analys av grundläggande värderingar och attityder som i sin tur påverkar samhällets beteende och preferenser. Hur pass öppen eller sluten är man mot andra kulturer? Har man lätt för att adaptera utomstående synsätt eller vill man motverka kulturella föreningar? Och agerar man utifrån kollektivets eller individens bästa? Synen på sitt eget samhälle respektive på andras samhälle kommer att forma miljön inom olika organisationer samt bestämma förutsättningarna för varorna på marknaden (Palmer & Hartley, 2002), (Kotler, Armstrong, Saunders & Wong, 1999).

3.2 Marknadens tre perspektiv

De tre perspektiven, *efterfrågan*, *utbud* och *omvärld* kan sammanfattas i nedanstående figur:

Figur 2; Nilsson, 2006.

Den övre plattan (1) symboliserar efterfrågan i form av konsumenter som bildar olika segment beroende på deras profiler⁴, detta kan liknas vid en *mikronivå*. Den undre plattan (2) symboliserar utbudet i form av branscher med olika produkter som positionerar sig på marknaden, detta utgör *mesonivån*. För att de bägge plattorna ska bli tillfredställda och kunna fortleva måste de hitta sina respektive överensstämmande bitar inom den motsatta plattan, det vill säga de måste matcha med den undre respektive övre plattans utformning. Under förutsättning att detta sker skapas en balans för både konsumenterna och producenterna, vilket leder till att marknaden klarerar. Denna marknad omfattas dessutom av andra styrkor, i form av den stora plattan (3), som bestämmer dess möjligheter respektive sätter hinder. Dessa omvärldsfaktorer har en varierande effekt i mån av tid och styrka. De kan vara dämpande eller påskjutande och dessa gestaltar sig genom trender, cykler eller tillfälligheter. Denna sistnämnda platta kan liknas vid en *makronivå* (Nilsson, 2006).

Det är därför viktigt att kunna se marknaden ur alla tre perspektiv och att förstå hur dessa hänger samman. Ingen av dessa perspektiv går att utesluta då detta skapar en ofullständig bild. Även det minsta företaget är beroende av de övriga faktorerna då dessa indirekt formar dess möjligheter med produkten (Nilsson, 2006).

4. Teori

I teorikapitlet första huvudavsnitt presenteras en teoretisk referensram där val av teorier och relationer motiveras. I teorikapitlets andra huvudavsnitt presenteras utvalda teorier som berör nationalekonomiska, kulturella och företagsekonomiska aspekter. Under kapitlets sista huvudavsnitt berörs marknadsrelationer som den juridiska relationen och den legala relationen.

4.1 Teoretisk referensram

I den marknadsanalys som denna uppsats är baserad på krävs att alla omvärldsfaktorer betraktas i analysen för att en helhetsbild ska kunna intas av marknaden. Detta har därmed styrt vårt val av teorier och relationer till att omfatta omvärldsfaktorerna *ekonomi, politik,*

⁴ Man skapar en profil för konsumenter utifrån deras attityder, beteende, livsstil, rörelsemönster etcetera.

juridik och kultur. Även en *företagsekonomisk teori* som omfattar bransch- och företagsnivån kommer att användas för att skapa en djupare bild av marknadens meso- och mikronivå.

De nationalekonomiska teorierna ger en beskrivning av de två marknadsformerna plan- respektive marknadsekonomi. Dessa teorier beskriver bland annat om utbudet i ett land styrs av staten eller av konsumenterna. Valet av dessa teorier grundar sig därmed på den stora betydelse som ett lands ekonomiska styre har för svenska företag då de ska möta efterfrågan på den kinesiska marknaden genom produktion. Teorierna kommer att användas som ett verktyg för att skapa en bild av den ekonomiska situationens utveckling i Kina.

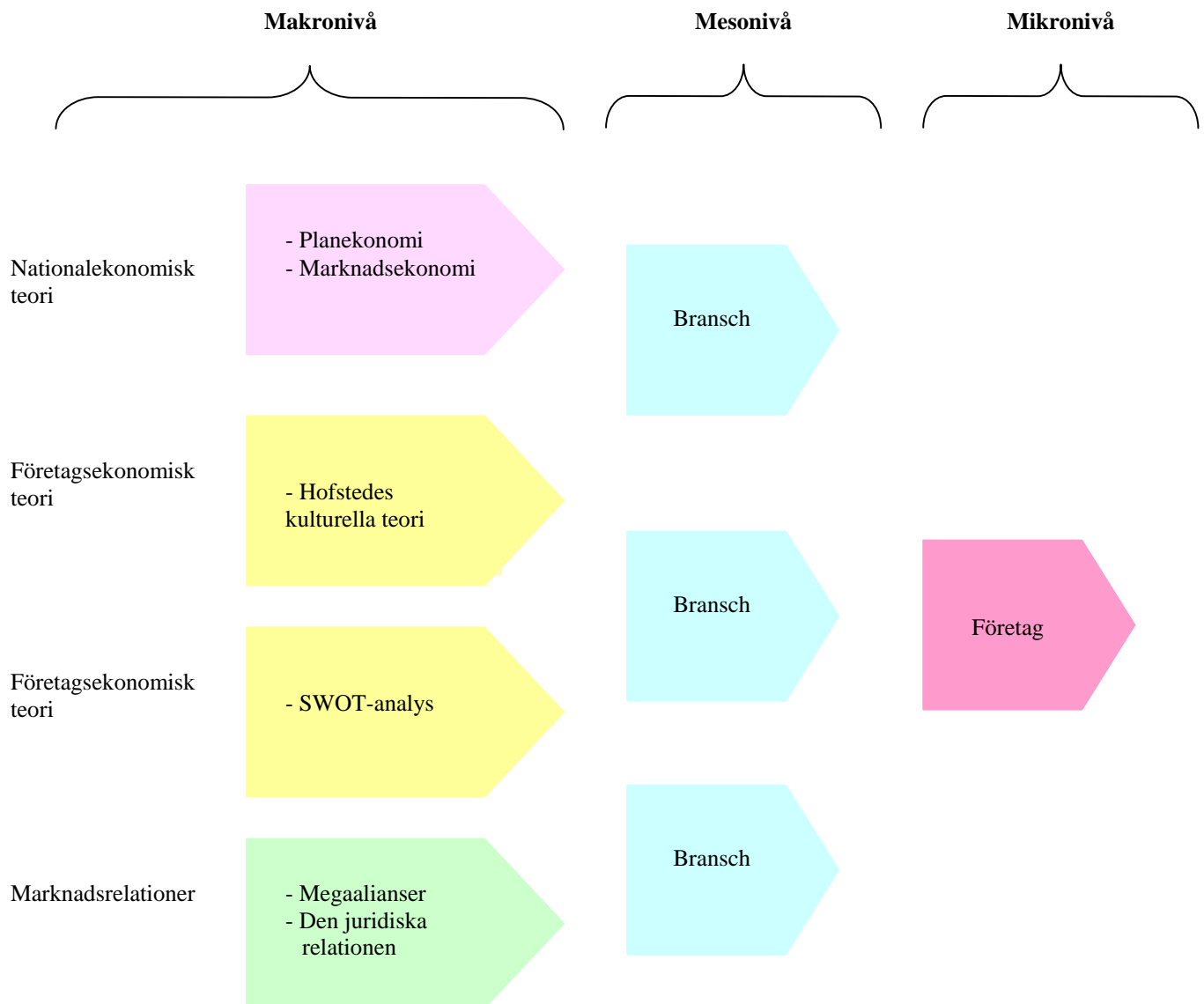
De politiska relationerna behandlar dels de politiska aspekterna som betraktar olika former av samarbeten mellan länder och organisationer samt den legala aspekten som behandlar den juridiska uppbyggnaden i ett land. Dessa relationer är relevanta för uppsatsens syfte ur två aspekter, dels då svenska företag träder in i Kina och dels vid bedrivandet av företagets verksamhet. Vi har valt att tolka dessa relationer som perspektiv att utgå ifrån i marknadssammanhang. Relationerna kommer att behandlas som en mall som avspeglar dagens moderna marknader⁵ på ett realistiskt och kontemporärt sätt som därmed eftersträvas av utvecklade och expanderande marknader.

Den kulturella teorien behandlar fyra dimensioner som skapar kulturella skillnader mellan länder. Denna teori är relevant för uppsatsens syfte då olikheter i kulturer kan påverka de svenska företagen på flera sätt. Kunskap om dessa kulturella skillnader är viktiga för företag dels då de ska möta den kinesiska affärskulturen i form av anställningar och samarbeten men även då de ska möta marknaden i form av kinesiska kunder. Teorin kommer att behandlas som en beskrivning av marknadens kulturella situation i dagsläget och dess utveckling.

Den företagsekonomiska teorin, swot-analysen, belyser vikten av analys av ett företags styrkor, svagheter, möjligheter och hot för att på så sätt kunna skapa optimala mål för den framtida verksamheten. Då dessa fyra faktorer är ett resultat av makroekonomiska krafter och då vi utgår ifrån att det ligger i varje företags intresse att utveckla sin verksamhet anser vi att denna teori är av stor relevans för svenska företag då en etablering ska ske på marknaden.

⁵ Med moderna marknader syftas på länder som antingen redan bedriver marknadsekonomi eller länder som tillämpar en blandning av marknads- och planekonomi i syfte att utvecklas och eventuellt expandera

Teorin kommer därför att användas för att se hur de marknadssignaler som finns i nuläget påverkar en etablering för de svenska företagen.

4.2 Nationalekonomiska teorier

I detta avsnitt presenteras de två begreppen planekonomi och marknadsekonomi samt deras karakteristiska drag.

4.2.1 *Planekonomi*

En marknad som är uppbyggd efter marknadsformen planekonomi symboliseras av en reglerad ekonomi där staten är ägare till företagen. Regeringens inblandning i ekonomin resulterar i bestämmelser över vad och hur mycket som ska produceras. Detta skapar en marknad där efterfrågan är styrd av utbudet av varor och tjänster (Stockeld, 2003). Målet i en planekonomi är att reglera dels hemmamarknaden och dels utrikeshandeln. Genom en reglering av hemmamarknaden ges utvalda företag monopolrättigheter vilket resulterar i en styrning av vilka varor och tjänster som ska produceras. Regeringens inblandning i produktionsprocessen minskar därmed effektiviteten och konkurrensen på marknaden. I en planekonomi reglerar regeringen även utrikeshandeln genom införande av tullar, kvoter och förbud. Tanken är att skydda den inhemska produktionen från den internationella konkurrensen då meningen är att det egna landet ska gynnas. Resultatet visas i form av ett bytesbalansöverskott, det vill säga exporten är större än importen (Stockeld, 2003).

4.2.2 *Marknadsekonomi*

I en marknad som karakteriseras av en marknadsekonomi styrs istället utbudet av efterfrågan på varor och tjänster vilket anses vara det optimala tillvägagångssättet för att öka tillväxten i ekonomin. På grund av att efterfrågan styr utbudet får konsumenterna en viktig roll samt ett stort inflytande i marknadsekonomin (Stockeld, 2003). Regeringens roll är att avreglera hemmamarknaden för att de producenter som har den bästa förmågan att producera en viss typ av vara eller tjänst ska ha möjlighet att etablera sig. Genom denna specialisering kan en positiv tillväxt genereras då varor och tjänster kan produceras till en lägre kostnad. För att detta ska kunna ske måste dock ett fritt inträde finnas på marknaden det vill säga, en etablering bör inte medföra hinder såsom exempelvis höga kostnader eller statlig inblandning.

Regeringens roll är även att avreglera utrikeshandeln då den anses utgöra ett hinder för tillväxt. Genom en internationell specialisering skapas fördelar både för det egna landets ekonomi men även för den globala välfärden. Då marknaden antar en marknadsekonomi kommer en ökad export av specialiserade varor och tjänster att vägas upp av import bestående av specialiserade varor och tjänster från omvärlden. Detta kommer att resultera i en balanserad bytesbalans (Stockeld, 2003).

4.3 Hofstedes kulturella teori

För att skapa världsomfattande samarbeten och lösningar på globala problem krävs en förståelse för människornas tankesätt och handlingsmönster. Hofstede menar att det finns fyra grundläggande problem som är gemensamma för alla länder och det enda som skiljer länderna åt är sättet att lösa dessa problem på. Var och ett av dessa problem, *brist på social jämlikhet, förhållandet mellan individen och gruppen, begreppen manligt och kvinnligt* samt *sättet att hantera osäkerhet*, representerar en dimension av nationella kulturer. Dessa dimensioner möjliggör en jämförelse mellan kulturer i olika länder. De fyra dimensionerna är enligt Hofstede följande;

4.3.1 *Maktdimensionen*

Maktdimensionen beskriver hur länder hanterar problem med människors situation som ojämlika, det vill säga i vilken grad de medlemmar som är mindre kraftfulla i samhället accepterar att makten fördelas ojämnt. Vid en hög maktdistans finns det ett starkt beroende mellan underordnad och överordnad vilket kan gestaltas i form av hierarkier och maktcentralisering. Politiskt sett har länder med hög maktdistans ofta enpartisystem och om flerpartissystem förekommer vinner som regel samma parti. Dessa länder saknar betoning på jämlikhet. Makt baseras på sociala band samtidigt som skicklighet, rikedom och makt anses vara förenliga. Inkomsten är ojämnt fördelad och fackföreningar är vanligtvis statskontrollerade. Låg maktdistans återspeglas i länder som besitter uppfattningen att makt är något legitimt och alla i samhället ska skyddas av lagen. I motsats till hög maktdistans är det politiska spelrummet genomsyrat av ett jämlikttänkande (Hofstede, 1991).

4.3.2 Den individualistiska och kollektiva dimensionen

Den individuella dimensionen representeras av länder som har en förväntan på individen som självständig och där lösa band mellan individerna existerar. Den kollektiva dimensionen däremot beskriver länder som har en förankring i väl sammanhållna grupper, till exempel i en familj vilken skyddar medlemmarna i utbyte mot lojalitet. I individuella länder baseras människans identitet på den egna individen vilket gör att länder som utövar ett individualistiskt tankesätt har en ekonomi som bygger på individens intressen. Förhållanden som att alla medborgare ska behandlas lika utgör en hörnsten i ett samhälle där individen prioriteras. Den politiska makten styrs av de röstberättigade och staten inflytande över ekonomin är begränsad. Samtidigt är självförverkligande för individen samhällets yttersta mål. Ytterligare en viktig hörnsten är att medier är fria och därmed främjar yttrandefriheten. I länder med fokus på kollektivism genomdrivs olika lagar och regler för olika grupper i samhället. Då människan är starkt förankrad i grupper bygger identiteten på det sociala nätverk som denna tillhör och inte på själva individen. I dessa länder är samhällets yttersta mål harmoni och samstämmighet. Staten har ett starkt inflytande över ekonomin och den politiska makten styrs av kollektiva intressen. Medier i dessa länder är hårt reglerade och styrs av statsmakten (Hofstede, 1991).

4.3.3 Den maskulina och feminina dimensionen

I den maskulina dimensionen återfinns en stark åtskillnad mellan den manliga och den kvinnliga könsrollen. Den manliga rollen beskrivs med fokus på vikten av materiella tillgångar och självhävdande medan kvinnans roll beskrivs som anspråkslösa, ömma och med fokus på livskvalitet. Den feminina dimensionen finns en mindre åtskillnad mellan könsrollerna. Samhällen med maskulina drag löser internationella konflikter genom strider och demonstrationer. Dessa samhällen är mindre toleranta, de starka aktörerna stöds och den yttersta prioriteten ligger i att vidmakthålla den ekonomiska tillväxten. I ett feministiskt samhälle prioriteras däremot bevarandet av miljön och utvecklingen av ett välfärdssamhälle (Hofstede, 1991).

4.3.4 *Den osäkerhetsundvikande dimensionen*

Dimensionen osäkerhetsundvikande kan definieras som i vilken grad osäkra eller okända situationer gör att medlemmarna i en kultur känner sig hotade. Detta skapar olika nyanserade behov av skrivna och oskrivna regler. Länder med ett stark osäkerhetsundvikande ger medborgarna ett litet utrymme i förhållande till myndigheter och makthavare. Om protester uppstår finns en stark vilja att tysta dessa. Ett stark osäkerhetsundvikande är förknippat med ett konservativt perspektiv, främlingsfientlighet och ett starkt utövande av förtryck gentemot minoritetsgrupper. Det finns en positiv attityd till unga människor i länder med ett svag osäkerhetsundvikande. Medborgarna har ett stort inflytande i politiska beslut då bland annat protester och de mänskliga rättigheterna beaktas (Hofstede, 1991).

4.4 Företagsekonomisk teori

I följande avsnitt kommer en presentation av SWOT - analysen och dess fyra komponenter att göras.

4.4.1 *SWOT-analys*

I sin bok *Principles of Marketing* redogör Kotler för SWOT – analysen som ett sätt för företag att definiera viktiga interna och externa faktorer. Dessa faktorer resulterar i sin tur till styrkor, svagheter, möjligheter och hot vilka kommer att vara avgörande för företagets position på marknaden. Genom att analysera och därmed skapa ett medvetande om dessa interna och externa faktorer kan den optimala marknadspositionen uppnås.

- *Möjligheter* - ett företags möjligheter kan utgöras av en fördelaktig marknadsutveckling samt en förbättrad ekonomisk, demografisk och teknologisk situation.
- *Hot* - faktorer som kan upplevas som ett hot mot företaget är exempelvis politiska och demografiska förändringar samt aktivitet från konkurrenter.
- *Styrkor* – vilka är de styrkor som mest kritiskt påverkar företagets framgång? Styrkorna är individuella och mäts relativt mot konkurrenterna.

- *Svagheter* – vilka är företagets svagheter? Även ett företags svagheter är en relativ definition som därmed återges på en individuell nivå (Kotler, 1999).

4.5 Marknadsrelationer

I detta avsnitt kommer en presentation att göras av den politiska aspekten som behandlar fenomenet megaallianser och den juridiska aspekten som behandlar uppbyggandet av ett lands juridiska system.

4.5.1 *Politiska aspekter – Megaallianser*

I takt med att globaliseringen växer och internationaliseringen i näringslivet når en allt högre grad skapar detta nya spelregler och förutsättningar för företag som bedriver verksamheter på dessa gränsöverskridande nivåer. Nätverken blir alltmer komplexa varför relationerna blir av annan karaktär och kräver nya kunskaper och nya åtaganden. Dessa nya villkor kan många gånger gynna företagen och öppna upp nya dörrar genom att undanröja tidigare hinder, i form av till exempel politiska och nationalekonomiska beslut, men i vissa fall kan villkoren skapa nya utmaningar och svårigheter som man inte hade räknat med (Gummesson, 2002).

Samarbeten och allianser är inte något nytt fenomen - detta har funnits sedan lång tid tillbaka. Skillnaden idag är att omfånget är betydligt större eftersom fler parter är involverade och besluten berör ett allt större antal människor än tidigare. Dessa allianser brukar kallas för megaallianser och det man då syftar på är att allianserna ligger ovanför företag och nationer och som därför ställer nya förutsättningar under vilka ett helt lands eller landsgruppers näringsliv, branscher och konsumenter sedan får leva. Megaallianser tillkommer genom beslut på riksdags- eller regeringsnivå och genom folkomröstningar, men även genom andra former av beslut på överstatlig nivå (Gummesson, 2002).

Resultatet av dessa allianser är bland annat att gränserna mellan företags allianser och länders allianser blir flytande då vissa länder hänger samman så starkt genom företagen att staternas gränsdragning blir underlägsen företagens och därmed nästan blir meningslös. IBM, BP och Ford är exempel på företag som alla omsätter mer pengar än de flesta mindre stater. Detta kan

i sin tur leda till att organ som WTO, World Trade Organisation, många gånger fattar beslut som går emot regeringars och staters intressen och som istället favoriserar vissa företags intressen (Gummesson, 2002).

EU är en av de viktigaste megaallianserna som berör Sverige och därmed även svenska företags relationer med företag i länder utanför den Europeiska Unionen. Men naturligtvis finns det svagheter inom detta system. En av dessa svagheter är att det byggs upp massiva byråkratier inom ett sådant system som ofta inte är transparenta inom sina politiska och byråkratjuridiska nätverk och där många gånger ingen eller en begränsad offentlighetsprincip råder. Den stora fördelen med megaalliansen sedd ur ett marknadsföringsperspektiv är ökad frihandel. Till frihandeln inom EU:s gränser hör varor, tjänster, människor och kapital. Genom att en större marknad blir tillgänglig ökar möjligheterna till storskalig produktion och därmed kostnadssänkningar på massproducerade varor. I och med att de totala kostnaderna sjunker kan marknadsföringen förenklas och effektiviseras vilket bidrar till en större konkurrensfördel (Gummesson, 2002).

4.5.2 *Legala aspekter – Den juridiska relationen*

Hur det juridiska systemet är uppbyggt i ett land kan ha en avgörande roll för huruvida företag vågar ge sig in på en marknad och/eller huruvida de kommer att lyckas att utöva sin affärsidé på ett tillfredställande sätt eller inte. Att uppbyggnaden av det legala systemet skiljer sig markant från land till land har bland annat att göra med att man har olika uppfattningar och tillvägagångssätt när det gäller att ingå affärer, marknadsföra sitt företag och sin produkt men framförallt har man olika syn på den mänskliga relationens roll i dessa sammanhang (Gummesson, 2002).

I Japan anses till exempel att kontrakten ska vara korta och att de ska kunna tolkas på ett flexibelt sätt. Skulle man av någon anledning vara tvungen att göra upp i domstol anses detta som ett nederlag för bägge parter. Om man bryter en överenskommelse anses man inte vara pålitlig och man utesluts därmed ur affärsgemenskapen vilket i praktiken innebär yrkesförbud. Däremot kan utländska företag vara tvungna att ta till långa rättsprocesser bland annat när det gäller immaterialrättsliga frågor, till exempel patentkränkning (Gummesson, 2002).

I USA råder något av en motsat uppfattning. Här anses man vara smart om man lyckas snärja sin motpart och stämningar tycker man är en naturlig del i marknadsföringen. Detta bottnar i att det i USA idag finns ett överskott på jurister. Av tradition har man uppmuntrat ungdomar att genomgå en juridisk utbildning eftersom man på detta sätt anses kunna skaffa sig ett framgångsrikt liv. Detta har i sin tur lett till att man måste sysselsätta denna stora grupp människor varför man ständigt måste "hitta nya arbetstillfällen". I USA bedriver man därför en mycket aggressiv marknadsföring både genom reklam och genom personlig försäljning. Man uppmuntrar folk att stämna varandra och kanske kan det bland annat ha att göra med att advokaten får en tredjedel av skadeståndsbeloppet. Okynnesstämningar innebär att man stämmer i hopp om att manipulera sig till ett skadestånd, ofta genom att utnyttja luckor i lagen eller den andra partens svaga sidor. Detta har naturligtvis lett till att nya lagar flitigt stiftas. I USA råder dessutom strikt produktansvar vilket innebär att en produkt enbart behöver vara närvarande vid en olycksplats för att man ska kunna stämna företaget (Gummesson, 2002).

I Sverige har traditionellt sett dokumenten varit tunna och ibland har man till och med ingått avtal under hedersord varför det inte har varit nödvändigt att blanda in juridiken i dessa sammanhang. Under 1990-talet blev affärsmoralen en annan då många företag gick i konkurs och där påföljden många gånger blev brottslighet, oetiska handlingar och missbrukande av det legala systemet. Konkurer är en naturlig del i marknadsekonomin men eftersom systemet i Sverige är uppbyggt på så sätt att staten och bankerna har förtur till konkursboet lönar det sig alltså inte att vara leverantör. Dessutom ska eventuella tvister lösas via skiljedom vilket i praktiken innebär att även den part som vinner målet får stå för sina egna kostnader vilket gör att det oftast inte blir lönsamt att stämna någon (Gummesson, 2002).

Hur affärsmässiga relationer i ett land ter sig beror naturligtvis på den traditionella synen att göra affärer på, det vill säga i vilken grad som tillämpningen av skriftliga kontrakt respektive muntliga överenskommelser förekommer. Relationerna är dock även beroende av sättet på hur de indirekta juridiska relationerna från kunden till leverantören utformas, vilken roll dessa juridiska mellanhänder innehar och på vilket sätt de utövar sina roller. Många affärsmän hävdar att det kan vara en positiv konkurrensfördel att inte blanda in för många jurister, skrivna avtal och dokument när affärer görs då detta kan hämma både kreativiteten och tilliten till parterna. Andra menar att det känns som en trygghet att kunna skriva på en överenskommelse som parterna måste respektera och följa (Gummesson, 2002).

5. Empiri

Empirikapitlet kommer att inledas med en beskrivning av omvärldsfaktorerna för att sedan övergå i en sammanställning av konferensen The China Business Forum 2006. Avslutningsvis presenteras en intervju med advokatfirman DLA Nordic KB.

5.1 Omvärldsfaktorer

I följande avsnitt kommer en beskrivning av de omvärldsfaktorer som ligger till grund för marknadens makronivå att presenteras. Dessa omvärldsfaktorer utgörs av *ekonomi, politik, författning* och *kultur*.

5.1.1 *Ekonomi*

Idag säger sig Kina utöva en socialistisk marknadsekonomi och anser sig därmed ha övergett den socialistiska planekonomin som grundlades då landet blev Folkrepublik år 1949. Under tiden då landets ekonomi styrdes genom enbart politisk kontroll hade marknadskrafterna en sekundär roll och den politiska makten genomdrev riskfyllda reformer på kort tid för att öka landets tillväxt. Exempel på en sådan reformpolitik var *Det stora språnget* som syftade till kollektiviseringen av jordbruket under 1950-talet. Målet var att öka stålproduktionen men resultatet blev förödande då tjugo miljoner människor dog av svält. Under denna period fanns även ett starkt fokus på det nationella planet genom att den politiska makten hade monopol på utrikeshandeln. Även den inhemska produktionen reglerades hårt genom att staten förbjöd privata verksamheter för att på så sätt skapade en större förmåga att hålla samman Kina som en enhet (Janelm, 2002).

År 1978 genomförde Kina ytterligare en reformpolitik som denna gång bland annat syftade till att öppna landet mot omvärldens handel, zoner för frihandel infördes och marknadskrafterna började släppas fram i ekonomin. Denna reform har bidragit till att Kina har haft den största ekonomiska omvandlingen i världshistorien. Under åren 1978 till och med år 2002 har Kinas ekonomi vuxit med elva procent vilket har bidragit till att tvåhundra miljoner av landets befolkning inte längre lever i fattigdom, dock är fattigdomen fortfarande utbredd i Kina. Reformpolitik har även lett till bland annat privatisering av tidigare statligt

ägda företag vilket i sin tur har ökat etableringen av utländska företag och privata inhemska småföretagare. Ytterligare resultat av reformerna är expansionen av industrierna som idag står för femtio procent av landets ekonomi, samtidigt har betydelsen av det traditionella jordbruket minskat. År 1993 övergick staten till en så kallad socialistisk marknadsekonomi, vilket bland annat skulle innebära förbättringar för enskilda ekonomiska initiativ då dessa skulle ses som komplement till statsekonomi och inte som konkurrens. Även Kinas inträde i World Trade Organisation (WTO) år 2001 har skapat stora förändringar för landets ekonomiska utveckling både vad gäller på den inhemska marknaden och den internationella marknaden. Inträdet i WTO har bland annat skapat nya handelsreformer som exempelvis minskade tullar och kvoter. Dessa handelsreformer har lett till att framförallt importen men även exporten har ökat samt en dramatisk ökning av utländska investerare (Rapport från Utrikesdepartementet Kina, 14 september 2005).

Både de politiska reformerna och inträdet i WTO har skapat stora möjligheter för utveckling av Kinas ekonomi som en del av världsekonomin. Detta skapar i sin tur nya förutsättningar och möjligheter för landets befolkning och dess utveckling. Trots den växande ekonomin som Kina idag står inför finns stora hinder i form av bland annat det ekonomiska försprång som de stora städerna har i jämförelse med landsbygden. Detta försprång skapar enorma inkomstskillnader mellan befolkningen samtidigt som det genererar en allt för snabb urbanisering. Andra hinder som skapar motgångar för den fortsatta ekonomiska utvecklingen är bland annat den omfattande bankkrisen och den accelererande miljöförstörelsen. Bankkrisen har lett till stora problem med utlåningen på grund av lojaliteten mellan bankerna och företagen. Denna lojalitetssituation har gjort att bankerna har lånat ut kapital till företagen som i sin tur har använt dessa till investeringar som inte har varit vinstgenererande, exempelvis utbetalning av löner. Detta har skapat en förlust av kapital för bankerna som då måste balansera detta underskott genom att låna kapital från den utländska valutareserven. Genom WTO bör de kinesiska bankerna vara anpassade till den utländska bankmarknaden före år 2006 (Rapport från Utrikesdepartementet Kina, 14 september 2005).

Inträdet i WTO och reformpolitiken syftar till att framförallt säkerställa två mål i ekonomin. Det första är att upprätthålla landets ekonomiska balans genom att skydda både de inhemska och de utländska företagen. Det andra målet är att hålla den ekonomiska tillväxten runt sju procent, idag ligger den runt nio procent. Även att förena tillväxten med miljövänlig produktion är något som prioriteras hög (Rapport från Utrikesdepartementet Kina, 14

september 2005). Drivkraften bakom denna accelererande tillväxt är främst det ökade efterfrågetrycket som har uppstått på grund av att landet öppnats mot omvärlden. Detta har i sin tur ökat investeringarna och exporten. Genom att komma på fötter vad gäller bankkrisen kan konsumentkredit utvecklas vilket förhoppningsvis kommer att göra att konsumtion istället blir drivkraften till tillväxten (www.sida.se).

5.1.2 *Inrikespolitik*

I mars år 2003 skedde det formella maktövertagandet av den fjärde generationens kinesiska ledare när president Jiang Zemin avgick och Hu Jintao tillträdde som president istället. Samtidigt efterträddes premiärministern Zhu Rongji av Wen Jiabao. Dessa två regerande frontfigurer har mycket gemensamt - bägge är ursprungligen ingenjörer och de har arbetat i fattiga områden vilket gör att de har liknande intressen och att de arbetar mot samma mål. De är ekonomiskt orienterade vilket bland annat innebär att de vill fortsätta bedriva reformer inom detta område genom att till exempel minska inkomstklyftorna, både vad gäller medborgare och regioner i landet (Sandklef & Kiesow, 2005).

Tidigare var statsapparaten starkt sammanlänkad med Kommunistpartiet vilket egentligen började förändras först i samband med före detta president Deng Xiaopings reformer under 1970-talet. Xiaopings gjorde Kina till världens mest snabbväxande ekonomi men på köpet kom även samhällsklyftor, kriminalitet, korruption och arbetslöshet. Detta gjorde att man satte villkor för utvecklingen; man klargjorde att man ville bort från den planekonomi som rådde men man var och är fortfarande inte redo för en verklig marknadsekonomi. Man bedriver därför istället något man kallar för socialistisk marknadsekonomi som är en blandning av plan- och marknadsekonomi. Detta innebär i praktiken att partiet fortfarande har en ledande roll och en unik ställning, dock har ideologin ändrat riktning bland annat genom att man numera även förespråkar social stabilitet och ekonomisk tillväxt i landet. Man försöker även bredda sin bas hos det kinesiska folket genom att dessutom låta privata företagsledare formellt vara medlemmar i partiet. Tidigare såg kineserna partiet som en språngbräda för att göra karriär, idag lönar det sig mer att kunna engelska till följd av privata och utländska ägare (Janelm, 2002), (Sandklef & Kiesow, 2005).

Kina är fortfarande i praktiken en enpartistat; det finns åtta små så kallade demokratiska

partier men deras ideologier är begränsade till att samarbeta med Kommunistpartiet. Kommunistpartiet ser det fortfarande som sin plikt att upprätthålla lag och ordning i landet bland annat genom att motverka oliktankande, yttrandefrihet och öppen kritik. Det finns knappast något som skrämmer den kinesiska regeringen så mycket som spontana massdemonstrationer, speciellt med tanke på studentupproppet vid Himmelska Fridens Torg, år 1989, som slutade med ett blodbad. Individens frihet i det privata livet har därför ökat drastiskt genom att de flesta personliga beslut såsom att flytta, söka arbete, gifta sig och resa utomlands numera är ett individuellt beslut snarare än partiets. Samtidigt fortsätter grundläggande friheter såsom rättigheter till yttrande, organisations-, religions- och pressfrihet att ses som ett hot mot staten. Värt att nämna i detta sammanhang är meditationsrörelsen *falungong* som med sina sjuttio miljoner anhängare stämplades som samhällsfarlig och olaglig. Anhängare greps och skickades till arbetsläger i syfte att "skrämna" andra och påvisa hur det kan gå. Man kan därför säga att regeringens mål att öka sin lyhörighet åstadkommas genom att reformera sin statsapparat snarare än att bedriva en demokratisering. Skyddandet av partiets maktmonopol förblir en central målsättning trots de ekonomiska framstegen (Janelm, 2002), (Sandkle & Kiesow, 2005), (Rapport från Utrikesdepartementet Kina, 14 september 2005).

Korruption är något som fortfarande råder inom Kinas politik och som man försöker bekämpa. Men det organet som idag är mest korrumpert är antagligen Kommunistpartiet självt och detta hotar överhuvudtaget partiets existens, speciellt utifrån utlänningars perspektiv. Korruptionen är särskilt vanlig på lägre partinivåer där lokala tjänstemän försöker utöka sin lön genom att ta ut "extra" avgifter från både medborgare och företag. Ibland har det hänt att korruption, i form av mutor, som gått alltför högt upp i partiet resulterat i långa fängelsestraff eller till och med dödsstraff, men oftast läggs utredningarna ner om personen i fråga har påtagligt mycket makt (Sandkle & Kiesow, 2005), (Rapport från Utrikesdepartementet Kina, 14 september 2005).

Ett annat problem som Kina idag brottas med är den sociala instabiliteten på grund av de ökande inkomstklyftorna mellan medborgare, olika rättigheter mellan bönder och stadsbor, avsaknaden av ett socialt skyddsnät och arbetslösheten som är en produkt av möjligheten att lämna jordbrukssamhället samt nedläggningen av olönsamma statliga företag. Kina är idag en av världens mest ojämlika länder där den disponibla inkomsten för en stadsbo är tre gånger så stor som för en landsbygdsbo. Trots att sextio procent av befolkningen bor på landsbygden får

de endast tillgång till tio till femton procent av de skattefinansierade förmånerna. En annan orsak är det så kallade *hukousystemet* som innebär att man särskiljer medborgarna ute på landet och städerna genom att ge dem olika rättigheter. Statsmedborgarna har rättigheter inom det sociala systemet medan landsbygdens medborgare endast äger rätten att bruka jord. De senaste decenniernas ekonomiska reformer har gjort att många landsbygdsbor har flyttat in till städerna där de behandlas som andra klassens medborgare. Detta har lett till en hög arbetslöshet som i vissa undersökningar beräknas uppgå till tretton procent (Sandkle & Kiesow, 2005).

Samtidigt har ett civilt samhälle börjat växa fram och detta tack vare IT:s och de icke-statliga organisationernas framväxt. Kina har idag världens största telekommarknad med 315 miljoner mobiltelefonanvändare, 303 miljoner fasta telefoniabonnenter och 87 miljoner Internetanvändare⁶. Detta har lett till ett ökat informationsutbyte, framförallt vad gäller privat information, samt en begränsning av Kommunistpartiets inblandning och kontroll. Detta har naturligtvis gjort myndigheterna oroliga varför man trots allt försöker behålla kontrollen genom att blockera olika webbsidor och läsa av SMS-posten som skickas (Sandkle & Kiesow, 2005).

Ett annat tecken på att det civila samhället växer fram är bildandet av icke-statliga organisationer, så kallade NGO's (non-governmental organisations). Dessa är privatdrivna och oberoende organisationer som tar upp frågor som till exempel berör fattigdom, miljöförstöring, migranter, kvinnor, AIDS, juridisk hjälp och handikappade barn. För att kunna bedriva sådana verksamheter måste man vara registrerad hos de kinesiska myndigheterna men så länge man inte utmanar Kommunistpartiets grundvalar kan organisationerna fortsätta med sitt arbete. Det finns i dag cirka trehundra registrerade NGO's (Sandklef & Kiesow, 2005).

⁶ Siffror från Ministry of Information Industries, augusti 2004, och China Internet Information Network Information Center, juli 2004

En före detta åklagares syn på Kina

Xiao Rundcrantz är författare och före detta åklagare i Kina som numera är bosatt och gift i Sverige. I nyhetsprogrammet *Aktuellt*, den 21 april 2006, delar hon med sig av sina erfarenheter och åsikter vad gäller landet Kina. Rundcrantz berättar framförallt hur det var att verka som åklagare i Kina, ett land där författningen fortfarande har påtagliga brister samtidigt som respekt saknas för lagen och reglerna. Rundcrantz förklarar att man som åklagare var väldigt påtryckt av politiker och myndigheter, med andra ord Kommunistpartiet, och att det inte handlade om att skipa rättvisa och företräda lagen, istället handlade det om att lyda de högre uppsatta inom rättsväsendet och agera enligt deras intressen och önskemål. Gjorde man inte det så kunde man själv bli straffad eller skickad till ett arbetsläger, eller i bästa fall bli av med sitt arbete och därmed rätten att utöva juridik.

Rundcrantz är väldigt kritisk mot att dödsstraffet fortfarande existerar och praktiseras i Kina och det faktum att Kina är det landet som avrättar flest människor i världen. Rundcrantz menar att statistiken vad gäller dödsstraff i själva verket är manipulerade och det egentliga talet är avsevärt högre. Rundcrantz menar att det inte finns någon tillfredställande transparens i Kina och att man därför heller inte riktigt vet vad som försiggår "bakom stängda dörrar". En sak vet Rundcrantz dock med säkerhet och det är att systemet inte kan fortsätta enligt samma mönster om Kina vill utvecklas och få andra länders erkännande och respekt i dessa frågor. Om målet är att bli öppnare och därmed bli internationellt måste det nuvarande systemet genomgå en förändring. Rundcrantz berör även ämnen som barnarbete och klyftor mellan rika och fattiga. I dagsläget finns det fortfarande många barn som arbetar för så lite som tre dollar om dagen och det är något som måste upphöra om landet vill bli ett I-land. Istället måste man utarbeta ett socialt system där man uppmuntrar och ger barn, även de från landsbygden, tillfällen till att gå i skolan och utbilda sig. Även inkomstklyftorna mellan landsbygdens och städernas medborgare måste minimeras då det är väldigt viktigt att få med ett helt land i en moderniseringsprocess och inte enbart minoriteten i storstäderna.

Kina är ett enormt stort land, både till yta och befolkningsantal, och det är av ytterst vikt att vara medveten om detta när man vill göra förändringar i ett land. Att utelämna större delen av befolkningen skulle skapa ännu allvarigare problem i framtiden, såväl ekonomiska som sociala. Den nya ekonomiska trenden som innebär att investeringar i olika former sker på marknaden i Kina betyder visserligen att staten häver in mer pengar i form av skatter varför

man nu till viss del uppmuntrar etableringar och privatiseringar, men detta visar ingen påtaglig effekt hos den fattiga delen av befolkningen, till exempel i form av sociala skyddsnät. Dessutom har relationen till USA förändrats på så sätt att länderna verkar ha kommit varandra närmare, menar Rundcrantz. Det finns förklaringar i form av ekonomiska intressen men frågan är hur denna relation kommer att utvecklas över tiden. USA har till exempel visat att det inte längre stöder Taiwans oberoende på samma sätt och detta kan som sagt leda till oförutsedda händelser, påtalar Rundcrantz (Aktuellt, 2006).

5.1.3 Utrikespolitik

I och med de ekonomiska reformerna sedan 1970-talet har även Kinas inställning vad gäller utrikespolitiska frågor ändrats under senare år. Kina har blivit mer öppen och ingått nya relationer och överenskommelser. I synnerhet WTO-anslutningen har gjort att Kina varit tvunget att anpassa sig mot en mer marknadsliknande ekonomi och som därmed även förutsätter en högre globaliseringsgrad. Den nya presidenten, Hu Jintao, förespråkar en mer internationell och mjuk utrikespolitik där man betonar "ömsesidiga fördelar och jämbördig konsultation". Fortfarande är dock kineserna rädda om att bevara sina egna ekonomiska och strategiska intressen varför man i vissa sammanhang fortfarande använder sig av ett "orientalistiskt tänkande", det vill säga att man i vissa lägen inte accepterar en bokstavstolkning om man anser att förpliktelsen inte representerar ett hjälpmedel vad gäller det avtalade. Man tillämpar därför fortfarande en anpassningsperiod i WTO-anslutningen som innebär att man stegvis driver igenom nya rekommendationer och regleringar. År 2006/2007 tror man att Kina har uppfyllt alla punkter inom WTO-avtalet (Sandkle & Kiesow, 2005).

Efter ett hundra femtio sex år som brittisk koloni återgick Hong Kong år 1997 avtalsenligt till Kina. Enligt avtalet får Hong Kong behålla sitt kapitalistiska system och självstyre i femtio år. Detta system som bygger på "ett land - två system" kan även delvis appliceras på Taiwanfrågan. Taiwan separerades från fastlandet när Folkrepubliken Kina utropades år 1949. De ses som en utbrytarprovins varför detta alltid har varit en känslig fråga för bägge parterna. Taiwan befärdar att Kina kan ta till med vapen för att ansluta ön till fastlandet, i synnerhet efter att man antagit "Antiutträdeslagen" i mars år 2005 där det finns ett lagligt nationellt ramverk för att ingripa militärt, och man är i nuläget väldigt orolig över framtiden, speciellt då det finns en växande opinion för att ön ska bli en självständig stat. Handel med Kina har dock

alltid bedrivits indirekt via Hong Kong och idag har taiwanesiska investeringar blivit allt viktigare i södra Kina (Janelm, 2002), (Sandkle & Kiesow, 2005).

USA som på senare år har intagit en viktig motpartsroll i både ekonomiska och utrikespolitiska frågor har även en betydande roll i just Taiwanfrågan. USA har tidigare stött Taiwan i deras avståndstagande från Kina i form av vapenleveranser vilket har gjort Kina oroligt. Samtidigt har det förbättrade förhållandet mellan Kina och USA resulterat i att den amerikanska presidenten uttalat sig under år 2003 om att "USA motsätter sig" taiwanesisk självständighet men likaså andra försök till att unilateralt förändra statusen över Taiwansundet samt att USA skulle fortsätta stödja Taiwan militärt enligt Taiwan Relations Act. USA har, å andra sidan, irriterat sig på Kinas Tibetpolitik⁷, export av vapen till Iran och deras piratkopiering av utländska filmer och skivor. Efter krisen år 1989 har relationen stegvis förbättrats, med undantag av vissa händelser såsom flygplanskraschen våren år 2001⁸ och uppsägningen av ABM-avtalet från år 1972⁹ som momentärt stört relationen. USA menar idag att deras närvaro i västra Stilla havet krävs då det är viktigt att hålla sjövägarna öppna i Sydkinesiska havet, att hålla tillbaka Kina från att utvidga sin maktsfär och att behålla Japan som handelspartner (som avstår från egna medel vad gäller militär makt). Det ekonomiska utbytet har dessutom blivit väldigt viktig för bägge parter varför återhållsamhet visas från bägge sidor när det kommer till punkter där de skiljs åt. Numera har alltså relationerna både fördjupats, institutionaliserats och bygger på större ömsesidighet. Kina har dessutom visat en stor öppenhet vad gäller bekämpning av terrorismen, eftersom man själva fruktar de muslimska uigurernas frihetskamp i provinsen Xinjiang, vilket USA har tolkat på ett positivt sätt (Janelm, 2002), (Sandklef & Kiesow, 2005), (Rapport från Utrikesdepartementet Kina, 14 september 2005).

Även FN spelar en viktig roll i de internationella frågorna. En av Kinas viktigaste ambitioner är att bli en "multipolär världsordning" där USA:s strategiska inflytande även ska balanseras av andra poler såsom EU, Ryssland och andra U-länder och detta ställningstagande klargjordes inkör öppnandet av FN:s generalförsamling hösten år 2004. Detta avviker starkt från det tidigare "bilaterala" hanteringen av viktiga frågor vilket innebar att Kina kunde utöva mer press på de mindre grannländerna. Den permanenta platsen som Kina fått i FN:s

⁷ I Tibet har olika separatistströrelser åberopat självständighet vilket ogillas starkt av den Kinesiska regimen

⁸ Ett amerikanskt signalspaningsplan nödländade på ön Hainan, kinesisk militär grep besättningen som kvarhölls i elva dagar

säkerhetsråd utgör en central del av landets internationella plattform. Man har visat sin goda samarbetsvilja på flera punkter genom bland annat stora nedrustningar och antagande av en ny strängare regel för vapenkontroll år 2002 (Rapport från Utrikesdepartementet Kina, 14 september 2005).

EU och Kina etablerade diplomatiska förbindelser så tidigt som år 1975. Det första handelsavtalet från slutet av 1970-talet skrevs om 1985 till ett så kallat Trade and Cooperation Agreement som utgör grunden för EU:s handelsrelationer med Kina. Kina är idag EU:s näst största handelspartner. EU:s allmänna råd antog i juni 2001 en rad huvudpunkter som man skulle arbeta mot och stödja:

- 1) Inlemning av Kina i det internationella samfundet
- 2) Stöd till Kinas omvandling till ett öppet samhälle, omfattande understödjande av de mänskliga rättigheterna
- 3) Vidare införlivande av Kina världsekonomin, bland annat genom WTO
- 4) Bättre utnyttjande av EU:s resurser gentemot Kina
- 5) Höjning av EU:s profil i Kina.

EU antog en liknande långtidsstrategi i maj 2001 som uppdaterades i juni 2003 med titeln "Ett mognande partnerskap - delade intressen och utmaningar i relationerna mellan EU och Kina". Här fastställdes som huvudpunkt att det såg både i EU:s och Kinas intresse att bedriva ett samarbete. Detta upprepades även i det första tryckta strategidokumentet i Kina vad gäller EU år 2004. EU för en aktiv dialog med Kina vad gäller de mänskliga rättigheterna med formella möten och akademiska seminarium två gånger per år. Det senaste toppmötet ägde rum i Peking 2005 och här slöts överenskommelser om textilimporten från Kina samt om ökat samarbete inom energi- och transportsektorn. Tidigare har även Kina och EU slutit avtal om tullar och turism. EU är en av de största biståndsgivarna till Kina och här betonas frågor om uppbyggnaden av Kinas rättsväsende, tillämpningen av landets WTO-åtaganden, förbättring av landets miljöskydd och en hållbar utveckling (Rapport från Utrikesdepartementet Kina, 14 september 2005).

⁹ ABM-avtalet innebär att U.S.A. rustningsbegränsar sig

Ekonomin viktigast vid kinesiskt USA-besök

I en artikel i *Dagens Nyheter*, den 20 april 2006, belyser man att ekonomin är den faktorn som starkast binder ihop Kina och USA men att den även ger upphov till andra frågor där dessa två parter inte alltid delar samma åsikter. Att president Hu Jintao först besöker företag som Microsoft och Boeing och skålar med Microsofts ordförande Bill Gates vid en middag säger en hel del. Kina har slutit ett avtal med Boeing om köp av åttio passagerarplan till ett värde av 5,3 miljarder dollar samt andra inköp till ett värde av tio miljarder dollar. Först därpå anländer Hu Jintao till Vita Huset där han blir mottagen av den amerikanska presidenten. Amerikanerna vägrar att kalla det statsbesök och detta irriterar kineserna som hävdar att det ändå handlar om ett statsbesök. Detta är Hu Jintao och George W. Bushs femte möte inom loppet av ett år vilket ytterligare påpekar att detta förhållande, mellan "världens största ekonomi och världens mest växande ekonomi för dagen har större betydelse än andra stormaktsförbindelser". Amerikanerna skulle gärna vilja att den kinesiska valutan skrevs upp men kineserna tvekar eftersom de tror att detta skulle ge upphov till arbetslöshet och ökad social oro. Vidare skrivs det att "Kinesiska bedömare understryker att det är just inrikes problem med fattigdom, skev inkomstfördelning, korruption och miljöförstöring och arbetslöshet som håller Hu Jintao vaken om nätterna snarare än förbindelserna med USA. Amerikanska bedömare drar slutsatsen att Kinas maktambitioner gentemot omvärlden är begränsade tills vidare." Amerikanerna tog även upp frågan avseende naturtillgångar, framförallt vad gäller oljan, och tillkännagav att de ville att länderna gemensamt skulle utarbeta en studie om sina energibehov. USA irriterar sig över att kineserna aktivt köper sig in på marknader och på detta sätt sätter hinder för andra aktörer samt att Kina samarbetar med länder som Iran och Venezuela. En annan möjlig diskussion skulle vara den att Kina engagerar sig mer aktivt för att länder som Nordkorea och Iran ska föras bort från strävan efter kärnvapen. Samtidigt beklagar sig kineserna över att USA inringar Kina militärt genom att sluta avtal med dess grannländer (*Dagens Nyheter*, 2006).

5.1.4 Författning och rättsväsende

I författningen står det att Kina är en socialistisk stat, där all makt ligger hos folket. Staten och kommunistpartiet har länge varit en och samma apparat, men på 1980-talet började man åter skilja dessa två organ och i dagsläget har Kommunistpartiets roll tonats ned i många

avseenden. Fortfarande äger partiet en dominerande roll bland andra partier och politiska organisationer varför det även har det största inflytandet vad gäller beslutsfattandet på nationell nivå (Janelm, 2002).

Nationella folkkongressen, med sina 3000 ledamöter, är det högsta statliga organet och motsvarar riksdagen i Sverige. Denna kongress som samlas i Peking varje år stiftar lagar, antar finansplaner och budget samt utser presidenter och andra höga befattningshavare. Den högsta verkställande makten är *statsrådet*, motsvarande regeringen i Sverige, som väljs av folkkongressen och leds av premiärministern. Ute i landet styr "lokala folkkongresser och regeringar". Valen till dessa lokala organ är direkta¹⁰, till skillnad från de nationella valen, men även här ställer partiet samman kandidatlistorna. Landet är indelat i 22 provinser, fyra storstadsområden (Peking, Shanghai, Tianjin och Chongqing), fem autonoma regioner (Tibet, Xinjiang, Inre Mongoliet, Ningxia och Gunagxi) samt de återlämnade kolonierna Hong Kong och Macao som benämns som "särskilda administrativa regioner" (SAR) (Janelm, 2002).

Staten är enligt lag den kraft som driver ekonomin och tillämpar sedan 1993 en socialistisk marknadsekonomi, enskilda ekonomiska verksamheter anses vara ett komplement till statsekonomin. Nyligen antagna ändringar i konstitutionen skyddar privat äganderätt och arvsrätt. Man slår även fast att regeringen har som plikt att skydda medborgarnas mänskliga rättigheter, då detta skrevs in i Kinas konstitution i mars 2004, och enligt grundlagen är medborgarna berättigade till yttrandefrihet, pressfrihet, trosfrihet och rätt att tillhöra olika samfund och att demonstrera. Samtidigt påpekas även att det är "förbjudet att sabotera det socialistiska systemet" och att utövande av friheter och rättigheter aldrig får kränka statens, samhällets eller kollektivets intressen. Det är inte heller ovanligt att partiet blandar sig i rättegångar och att man dömer affärsfolk för att ha "hotat statens säkerhet" eller "avslöjat statshemligheter". Den reformeringen av rättssystemet som har skett fram tills idag har gjort att fler kineser vågar gå till domstol med orättvisor och det har blivit allt vanligare med tvister avseende till exempel äganderätt till fastigheter. Många kineser verkar dock tycka att det är ännu bättre om en journalist skriver om ens fall, om man vill att något ska hända. I övrigt ska minoriteterna i de autonoma regionerna enligt lag få utöva självstyre i frågor som berör språk och kultur, men verkligheten talar dock annorlunda (Janelm, 2002), (Sandklef & Kiesow, 2005), (Rapport från Utrikesdepartementet Kina, 14 september 2005).

¹⁰ Med indirekta val menas att ledamöterna ej utses i allmänna val, dessa väljs istället av den folkkongress som står närmast under i hierarkin

Vad gäller rättsväsendet i Kina råder ett system med folkdomstolar på tre nivåer med ordinarie domare och lekmän. Det finns dessutom militärrätter och specialdomstolar. Högsta Folkdomstolen finns i Peking och det är även den som övervakar och ansvarar för domstolsväsendets arbete. Sedan 1982 har man försökt att precisera och lagfästa rättsreglerna bättre och dessutom anpassa dem till ett mer modernt samhälle så att även de internationella kraven uppfylls. Det kinesiska systemet har förbättrats avsevärt de senaste åren, man har bland annat upprättat ett justitiedepartement och man arbetar för att advokaturket ska återfå sin funktion och innebörd, att domarna ska vara oberoende samt att polisens och åklagarmyndigheternas arbete ska bli mer samordnat. Man har antagit nya lagar framförallt inom civilrätten och procedurer kring val. Landets inträde i WTO förväntas utveckla dessa frågor ytterligare (Janelm, 2002), (Rapport från Utrikesdepartementet Kina, 14 september 2005).

Även om rättigheter som att ha rätt till försvarare och anhörigas rätt att närvara vid rättegångar formellt är fastställda enligt lagen har de oftast kringgåts i praktiken. Fångar har till exempel hånats och förödmjukats, tvingats till självkritik eller fått sina huvuden rakade. Dödsstraff kan utdömas för diverse brott såsom stöld, förskingring, knarkhandel, korruption, rån, mord eller omstörtande verksamhet. Dödsdomarna verkställs inte sällan inför tusentals åskådare där den åtalade avrättas med ett skott i nacken. Antalet årliga avrättningar är information som man inte vill dela med sig men Amnesty International beräknar att Kina i genomsnitt avrättat cirka artonhundra fångar om året det senaste årtiondet. Enligt Amnesty finns det dessutom en stor mängd politiska fångar som är inlåsta och många av dessa har förts till arbetsläger där de omskolas utan rättsliga processer. Man har också rapporter om tortyr och misshandel i fängelserna även då myndigheterna säger sig försöka stoppa detta beteende (Janelm, 2002).

I och med att Kina trätt in i WTO har man försökt att reformera rättssystemet, inte minst för att tillmötesgå utländska investerares önskemål om säkra etableringsbehov och patenträttigheter, men även för att man tagit till sig kritiken från omvärlden mot att rättssäkerheten är låg. Denna reformering och avreglering av bland annat tulladministrationen och andra dolda handelshinder ska vara genomförd år 2006/2007. Man har också lång väg att gå förrän man har ett väl fungerande rättssystem för immateriella rättigheter. I en undersökning som svenska ambassaden i Peking gjort visade det sig att två tredjedelar av de svenska företagen påverkats negativt av handels- och investeringshinder år 2003 vid

etablering av sin verksamhet. De vanligaste handelshindren var komplicerade och tidskrävande tullprocedurer vilket påverkande ungefär en tredjedel av företagen. Andra problem var att man saknade handels- och distributionsrättigheter, ett svagt stöd av immaterialrätten samt orättvis priskonkurrens av lokala företag (Sandklef & Kiesow, 2005).

Andra områden som berör både inhemska företag och utländska investerare är miljölagstiftningen och arbetsrättsliga regler. De flesta kinesiska företag vet i dagsläget inte vad ett socialt ansvar innebär för deras företag och är ofta ovilliga att förbättra sin verksamhet vad gäller miljö och sociala hänsyn eftersom detta är kostsamt och onödigt i deras ögon. Detta är oftast ett stort problem för utländska investerare med starka internationella varumärken eftersom deras konsumenter i västvärlden kräver till exempel drägliga arbetsförhållanden för de kinesiska arbetarna om de ska köpa produkten. Samtidigt anklagas de utländska investerarna ibland att de sänder dubbla budskap; låga priser, snabb leverans, kvalitet och så vidare betonar produktionen och distraherar på så sätt underleverantörerna från att fokusera på miljö och socialt ansvar. Men det finns tecken som ändå tyder på att dessa frågor utvecklas åt rätt håll då vissa skandaler har gjort att frågorna hamnat i offentlig fokus. De utländska investerarna har tagit med sig kunskap och idéer som kineserna ändå försiktigt börjat anamma (Sandklef & Kiesow, 2005).

5.1.5 Kultur

Kina är ett av världens äldsta kulturländer. Landet har under lång tid varit slutet då den politiska makten har gjort allt för att hålla landet avskärmat från andra civilisationer. Denna slutenhet har bland annat påverkat den kinesiska kulturen i den meningen att den tidiga kulturen har utvecklats utan influenser från omvärlden (Janelm, 2002).

Under historiens gång har befolkningen i Kina framförallt influerats av tre religioner, *konfucianismen*, *taoismen* och *buddhismen*. Den konfucianismiska religionen eftersträvar förhållande som starka familjeband och det största personliga ansvaret en kines har anses vara att ta hand om familjen och släkten. Även förhållanden som ordning och harmoni eftersträvas. Samtidigt ansågs det viktigt att förespråka lydnad och respekt i relation mellan underordnad – överordnad, hustru – man, yngre – äldre. Både konfucianismen och taoismen har ett inhemskt ursprung och var ett resultat av en renodlad kinesiska kultur utan yttre påverkningar. Den

buddhistiska religionen däremot kom från Indien. Även andra religioner som islam och kristendomen har en förankring från andra länder. Dessa tre kärnreligioner har även idag ett fäste i befolkningens medvetandet som i sin tur avspeglas i det kinesiska samhället. Dock har det alltid funnits och finns än idag en kontroll från den politiska makten över vilka religioner som får och vilka som inte får utövas. Ett viktigt kriterium är att utövandet inte utgör något hot mot statens intresse (Janelm, 2002).

Restriktioner som dessa har under historiens gång lett till ett flertal sammandrabbningar inom landet i form av inbördeskrig, uppror och extrema ideologianpassningar som haft sin utgångspunkt i kulturella åtskillnader. Som exempel kan nämnas den *kulturella revolutionen* som pågick mellan 1966 och 1976. Syftet med revolution var att från den politiska maktens sida införa en likriktad ideologi vilket resulterade i att samhällsverksamheter såsom rättsväsende och högre utbildningar lades ner. Genom revolutionen krossades den gamla kulturen och ideologin då det satsades på befolkningen genom införandet av bildningskrav för att bland annat motarbeta den utbredda analfabetismen. Ett annat exempel är de kulturella spänningar som existerar mellan bland annat Kina och Tibet (Janelm, 2002).

Kina upplever i dagsläget stora påtryckningar från omvärlden genom bland annat organisationer som WTO och FN för att öppna sina gränser. Även ekonomiska reformer och teknologiska förändringar har gjort att Kina mer eller mindre tvingas släppa en del av sin kontroll och öppna sig inför omvärlden. Trots dessa anledningar till ett gränsöppnande finns fortfarande ett starkt kritiskt tänkande mot dessa oundvikliga influenser från omvärlden rotat i Kinas politiska medvetande (www.swedishtrade.se).

5.2 The China Business Forum 2006

The China Business Forum 2006 anordnades av konsultföretaget Springfellow AB som hjälper både inhemska och utländska företag i olika branscher att investera och/eller etablera sig i utlandet respektive Sverige. Syftet bakom forumet är att bistå investerare, entreprenörer, företagsledare och övriga med väsentlig information om dagens växande marknad i Kina och därmed belysa möjligheter som hot på denna marknad. Vid forumet närvarade närmare tusen besökare, som antingen hade erfarenhet av denna marknad eller funderade på att ge sig in på den, för att ta del av den intressanta informationen och idéerna. Ämnen som outsourcing,

entreprenörskap, politik och ekonomi var högst uppe på agendan och diskuterades entusiastiskt vid seminarier och workshops av både talare och åhörare. Springfellow AB, som annars har en tidigare erfarenhet av liknande evenemang, anordnade China Business Forum 2006 för första gången i år. Responsen blev dock väldigt god och lyckosam.

5.2.1 Den finansiella situationen i Kina

Jan Häggström är ekonomichef på Svenska Handelsbanken. Häggström arbetar med frågor av makroekonomisk och politisk karaktär och skapar därmed underlag för både kortsiktiga beslut och långsiktiga strategier. Handelsbanken var den första Nordiska banken som hade förgrenat sig till Kina och mot bakgrund av sin långa erfarenhet inom bank och finansiering menar Häggström att "ett väl fungerande finans- och banksystem tyder på att ett land är framgångsrikt". Kina har kommit långt i sin utveckling vad gäller bank- och finans men det har samtidigt fortfarande lång väg att gå. Häggström ger oss en utvärdering av Kina i dagsläget och berör de punkter han finner mest aktuella i dagsläget vad gäller finansiering:

- Lånen och krediterna i dagsläget är inte av bra kvalitet, tjugo till trettio procent av lånen ges utan säkerhet och detta främst på grund av dålig utvärdering då man inte vill "avslöja för mycket information", det vill säga man tillämpar fortfarande i viss mån ett non-transparence system.
- Banklånen idag karakteriseras idag av korttidslån, det vill säga lån där avbetalningstiden sträcker sig högst upp till tolv månader. Detta på grund av att konsumenterna inte befinner sig i en stabil situation, man är osäker på framtiden och vågar därför inte ta risken att binda upp sig under en längre tid framöver. Detta är naturligtvis olönsamt för bankerna eftersom det är långtidslånen som ger bäst förtjänst och avkastning. Man måste dessutom öka lånebeloppen och bredda målgruppen.
- Samtidigt som man ser att de privata lånen ökar sjunker de statliga vilket inte är bra eftersom det skapar obalans i samhället, även staten måste investera och konsumera och därmed bidra till att skapa ekonomisk tillväxt.
- I och med att finansieringssystemet har sina brister tillämpar många företag vendorlån,

det vill säga säljaren går in som garant och ger ut ett "lån" till köparen. Dessa lån är oftast mycket riskfyllda eftersom man varken kan göra en god finansiell bedömning eller förutse framtiden för företaget som säljer.

- WTO har bidragit till att Kina öppnat upp sig som land och börjat göra affärer internationellt vilket även har bidragit till utländsk konkurrens inom banksektorn; utländska banker har börjat öppna upp kontor i Kina eller bedriver någon form av samarbete med kinesiska banker. Samtidigt flödar utländska investeringar in i Kina som aldrig förr vilket är ett ytterligare argument till att effektivisera banksystemet i Kina.
- Finansinstituten måste bli duktigare på att nå sina konsumenter; man får inte bara tänka i banor om lån och krediter, man måste utöka sitt produktsortiment med till exempel pensionsfonder och försäkringar och bedriva "cross-selling" vilket betyder att konsumenter som köper en viss vara erbjuds även en annan sorts vara.
- Konkurslagarna idag är utformade på ett sådant sätt som är till nackdel för både säljaren och köparen; riskpremien är hög då det inte finns några garantier för att få tillbaka investerade pengar i en konkurssituation.
- Framförallt måste man även bli bättre på att göra analyser och se trender för att därför kunna investera i rätt branscher. Man måste uppdatera sig frekvent och kunna förutse utvecklingen då man vill vara först med det nyaste. På så sätt undviker man felinvesteringar och gör sin verksamhet till en mer lönsam sådan (The China Business Forum, 2006).

5.2.2 *Utländska investerares möjligheter inom bank- och finans*

Johan Andrén är filialchef på Handelsbanken Shanghai. Andrén berättar bland annat om hur det kinesiska banksystemet är begränsat på grund av kontroll avseende utländsk valuta, regler vad gäller äganderätten till mark samt utlåning med tillgångar som säkerhet. Han försöker härmed dela med sig av sina erfarenheter som bankman och ge en adekvat bild av dagsläget som investerare kan ha användning av när de gör affärer i Kina.

Tidigare hade utländska banker enbart representationer i Kina men sedan 1990-talet har många utländska banker, och däribland även svenska, etablerat kontor i de större affärsstäderna. Detta är naturligtvis en fördel för de svenska företagen som söker sig till Kina för att etablera verksamheter eller göra affärer. Inte bara har de möjlighet att göra sig förstådda på sitt eget och prata med en bankman från sitt hemland som oftast bäst förstår deras affärsidé, dessutom har de möjlighet att få expertiskonsultation från någon som har erfarenhet av Kina och deras regler och praxis. Som det ser ut idag inom banksystemet finns det alltså fortfarande en hel del hinder och regler som försvårar för utländska investerare att finansiera sina verksamheter och därmed även etablera sig på kinesisk mark. Stora företag som exempelvis Ericson kan lättare ta sig förbi dessa hinder då de både har en stark finansiell situation och ett stort nätverk som gör att de kan komma förbi vissa hinder för att komma åt finansiella medel (The China Business Forum, 2006).

De företag som har det svårast är små eller medelstora företag som ännu inte har kommit in i systemet och känner till strategierna. För små eller medelstora företag gäller exempelvis att de först måste skaffa ett intyg från sin bank i sitt hemland innan de kan ansöka om ett lån. Denna byråkratiska procedur kan givetvis försvåra utlåningen då den både är tidskrävande och komplex för alla parter (The China Business Forum, 2006).

För att överhuvudtaget ansöka om ett lån måste man självklart ha en säkerhet, med andra ord tillgångar som äger ett visst värde som banken kan beslagta om det skulle vara så att ens finansiella situation försvagas och att man inte kan betala tillbaka lånet. Men även här finns vissa regler för vilka tillgångar som kan användas som säkerhet vid lån:

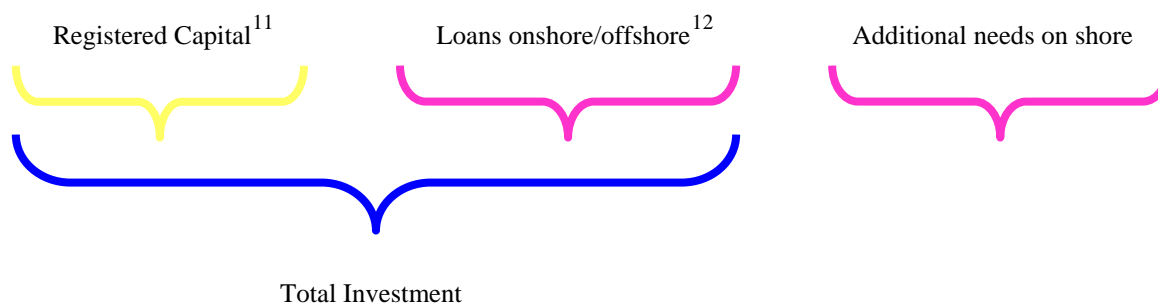
- Mark (som ägs på kinesisk mark) kan användas upp till sjuttio till åttio procent av lånebeloppet
- Byggnader kan användas som säkerhet om man äger marken som byggnaden är uppförd på
- Maskiner kan användas upp till tjugo till trettio procent av lånebeloppet
- Likvida medel kan användas upp till nittio till hundra procent av lånebeloppet
- Investeringar kan inte användas som säkerhet
- Inte heller kan man använda "receivable accounts" (överlåtbara konton) som säkerhet

Man kan dessutom inte öppna upp ett konto i en annan stad i Kina än där ens verksamhet

finns. Behöver man likvida medel på en annan ort får man göra en transaktion via hemmabanken. Dessutom är in- och utbetalningarna begränsade varför det är bra att tänka på sådana praktiska bitar innan man gör upp för en affär (The China Business Forum, 2006).

Ett annat stort problem är att man inte tillåts konvertera utländsk valuta till den kinesiska valutans RMB (renminbi) samtidigt som man förväntas använda sig av just denna valuta vid transaktioner i olika affärer. När man som nyetablerare öppnar upp ett konto på en bank måste man därför ta reda på vad exakt detta konto innebär och vara väl medveten om dess begränsningar. Ett "capital account" är ett konto där man inte kan konvertera valutans till RMB. Ett "current account" däremot är konvertibelt och det går alltså att få ut likvida medel i RMB. Hindret är att man inte kan ha lika mycket pengar liggande på ett current account som på ett capital account (The China Business Forum, 2006).

Som nyetablerare måste man dessutom redovisa detaljerat för sin verksamhet innan man kan få igenom ett lån. Måste redovisa för sin affärsidé, ha med sig konkret material (t ex ritningar), redovisa tillgångar, andra finansiärer m.m. En annan regel som gäller är att ju större den totala investeringen (Total Investment) är, desto mindre aktier (Registered Capital) får man registrera vilket gör att man måste öka sin belånade del (Loans onshore/offshore). Detta i syfte att staten ska kunna skydda sig mot privat och självständigt ägande. Man vill inte "tappa kontrollen" över stora investerare och gör de därför beroende av lån. Samtidigt försäkras man sig om att man inte går miste om eventuella tillgångar vid en konkursituation (The China Business Forum, 2006).

¹¹ Aktieägarnas insats

¹² Beloppet som lånas

Orsaken till varför man idag stöter på dessa ovannämnda problem och hinder i Kina är framförallt för att landet har tillämpat en planekonomi under en så lång tid. Idag tillämpar man visserligen en socialistisk marknadsekonomi men i och med att man inte har erfarenhet av planekonomitänkande tar det lång tid innan man kan förankra både tänkande och praxis. Till exempel har man aldrig tidigare använt termer som "leasing" som man nu måste börja tillämpa både i språket och i dess innebörd. Man vet inte exakt hur man ska göra i olika situationer och det nya tankesättet känns fortfarande lite skrämmande och nytt varför man försäkras sig med hjälp av restriktioner och regleringar. Tidigare var staten van att bestämma och garantera en viss avkastning på sina statliga investeringar men eftersom man mer och mer går mot en privatisering vet man inte riktigt vem som är garant för denna typ av investeringar. Man är därför heller inte van att ge ut krediter och lån till privata företag varför man ännu inte hittat balans på detta område. Enligt Andrén ska denna situation inte skrämra svenska investerare utan bara skapa en medvetenhet och kunskap som de ska ta med sig när de etablerar sig i Kina. Det viktigaste är att utarbeta en bra plan med sin affärsidé och att ha kompetenta människor med erfarenhet av Kina i sitt team. Marknaden i Kina har en stor potential och det finns mycket gott att inhämta så länge man vet vad man gör. "Förmodligen kommer Kina att ha en bra kreditkultur om fem till tio år", avslutar Andrén med (The China Business Forum, 2006).

5.2.3 *Att strukturera verksamheten – lagar och avtal att tänka på*

Robert Wu är Country Manager på Springfellow i Kina. Wus arbete är att penetrera nya marknader och assistera företag från västvärlden när de vill etablera sin verksamhet i Kina. Wu har tidigare varit VD för det kinesiska bolaget "New Wave in China". Björn Aschan är advokat på Vinge Law Firm och han arbetar för närvarande på deras kontor i Shanghai. Vinge var först - och är fortfarande den enda svenska advokatbyrån i Kina - med att etablera sin verksamhet till Kina. 1985 öppnade de sitt första kontor i Hong Kong där de ännu idag finns och opererar. Tillsammans ger de oss en bild av hur det kan gå till när man bestämmer sig för att förlägga sin verksamhet till Kina:

När företag i allmänhet, och då även svenska företag, funderar på att outsourca eller på annat sätt etablera sig i ett land som Kina, en marknad som är relativt ny för oss svenskar, kan plötsligt många frågor dyka upp om den framtida eventuella verksamheten. Vilken är den

bästa strategin när man vill outsourca till Kina? Ska man etableringen omfatta hela processen eller enbart delar till att börja med? Hur viktig är det att ha kontroll över hela värdekedjan, vilka bolagsformer ska man använda sig av och vad kan egentligen gå fel? (The China Business Forum, 2006).

När man ger sig in på en sådan stor och komplex marknad som Kina måste man vara beredd på att arbeta hårt och vara med i processer mycket mer än hemma i Sverige. Man måste göra undersökningar och analyser, aktivt informera sig och visa sin goda vilja till att göra affärer, vara med vid olika sammanhang och därmed höra sig för vilka människor man kan kontakta och varför just dessa är kompetenta. Är man "nybörjare" på detta område kan ett bra sätt vara att antingen rådgöra med sin advokat, bankman eller gå med i olika branschorganisationer där man bli presenterad för seriösa företag och affärsmän. När man väl har påbörjat sin verksamhet kommer man behöva närvara på plats en hel del genom att besöka fabriken, kontrollera produkten, bevaka managementstrategierna med mera. Tids nog kommer verksamheten att stabiliseras inte minst för att kineserna är kreativa, öppna och pålitliga som arbetstagare. Några punkter som lyfts extra mycket fram av Wu och som man bör tänka på är:

- *Specificera* - så mycket man bara kan den produkten man vill framställa. Det gör att man kan undvika onödiga missförstånd och leda arbetet framåt på ett effektivt sätt. Givetvis ska man tillämpa sampling och följa upp arbetet på nära håll.
- *Kvalitetskontroll* - innebär att man ska göra stickprover i sitt sortiment med jämna mellanrum för att försäkra sig om att produkten håller den lovade kvaliteten - att rätt råvaror används och rätt framställningsprocesser. AQL är benämningen på en specifik inspektionsmetod många företag använder sig av.
- *Prisförhandling* - innebär att man kontinuerligt använder sig av kalkyler - både för att se separata bilder men även helheten. Man kan i detta läge benchmarka sig för att upptäcka eventuella överpriser man kan åtgärda respektive bra avtal som gynnar ens verksamhet och som man kan lyfta fram. Man ska vara väl medveten dock om att de är kvaliteten som vinner i längden och att man därför inte ska vara alltför priskänslig.
- *Logistik* - är en viktig punkt man bör ta hänsyn till. Inte bara är förpackningen (utseende, säkerhet m.m.) av vikt, dessutom är det viktigt att hitta de bästa transportvägarna och de

bästa avtalen här till. Kina är ett stort geografiskt område med många möjligheter inte minst att använda som mellanstation om man till exempel är grossist (The China Business Forum, 2006).

Aschan betonar hur viktigt det är att vara medveten om den juridiska biten och registrera sitt bolag enligt passande bolagsform. Innan 1980-talet var det i princip omöjligt att registrera sin privatägda verksamhet i Kina om man var utlänning. Staten tillämpade fortfarande planekonomi och man ville skydda sig från allt utomstående. 1979 ingicks den första Joint Venture mellan ett kinesiskt och ett utländskt företag vilket betyder att de bägge bolagen har en gemensam äganderätt genom ett gemensamt aktiekapital. Förmodligen kände man sig inte lika hotad och misstänksam om ett kinesiskt bolag var part i verksamheten då de kände till villkoren i landet på ett annat sätt. Idag, nästan trettio år senare, ser bilden helt annorlunda ut. Kineserna har öppnat upp sig för utländska investerare och idag är cirka åttio procent av de utländska verksamheterna registrerade som ordinära aktiebolag (The China Business Forum, 2006).

Något annat man bör tänka på är att skydda sin kunskap, det vill säga sitt intellectual property. Inte sällan råkar företag ut för kopiering av sin affärsidé vilket de oftast inte kan göra någonting åt i efterhand såvida de inte skyddat sig mot detta i form av rätt avtal, patenträttigheter etc. Många gånger försvarar sig de kinesiska copycats genom att hävda att de lagt till värden, så kallat "added value", till produkten och att det därmed inte kan klassas som en kopia av produkten ifråga. Därför är det av ytterst viktighet att försäkra sin verksamhet och produkt med rätt rättigheter och avtal innan man påbörjat sin verksamhet (The China Business Forum, 2006).

Kinas inträde i WTO har även betytt väldigt mycket för utländska investerares utveckling i Kina. Från början var det bara tillåtet att köpa produkter från Kina för att sedan sälja dessa på sin hemmamarknad eller någon annan marknad. Nästa steg blev att även låta de utländska bolagen distribuera och handla med råvaror och produkter. Och i dagsläget har man kommit så långt att man inte bara öppnar upp egna fabriker och verksamheter i Kina, men man säljer dessutom sina varor till de kinesiska konsumenterna (The China Business Forum, 2006).

Ett annat sätt att skydda sin verksamhet är genom att upprätta ett speciellt dokument mot "Infringement" hos tullen. Detta dokument skyddar inte mot copycats enbart genom att

kontrollera papperena, dessutom är tullen skyldig att rapportera inom tre dagar om det är så att de upptäcker intrång på något sätt. Det bästa sättet att skydda sig genom egna medel är att ha koll på sin värdekedja och låta de olika enheterna samarbeta, att lära känna folket och visa intresse (The China Business Forum, 2006).

Ett annat område som är under förändring berör skatter. Moms eller mervärdesskatt har tidigare inte funnits i samma utsträckning på grund av den tidigare rådande planeekonomin. Därför har heller inte pengar kunnat inhämtats som stödjer privatiseringen och etableringen av nya företag i form av myndigheter, bevakning, administration och support. Detta håller dock på att förändras genom införandet av moms. Samtidigt sker även en förändring av inkomstskatter för inhemska och utländska företag. Dessa två, fram tills nu olika, skattesatser ska samordnas till januari 2008 då det avsevärt underlättar den administrativa biten. Samtidigt ska skattesatserna sänkas till gemensamma tjugofem procent eftersom detta uppmuntrar företagandet tror man (The China Business Forum, 2006).

5.2.4 *Hong Kong som den strategiska knutpunkten*

Michael J. Rowse, som är engelsman, är ordförande och grundare för bolaget Invest Hong Kong som marknadsför och uppmuntrar investeringar i Hong Kong och nu även i övriga Kina. Rowse var en av de första entreprenörerna som hade utvandrat till Hong Kong men ansåg sig vara kinesisk medborgare. Rowse menar att både kineser och andra har mycket att lära av Hong Kong och att detta naturligtvis kan gynna företagen i deras affärer.

Efter att ha varit en brittisk koloni i mer än hundra år överlämnades Hong Kong till Kina och blev en "särskild administration". De officiella språken är kinesiska och engelska och med formeln "ett land, två system" får Hong Kong behålla sin kapitalism, samhällsordning och alla medborgerliga fri- och rättigheter i minst femtio år till. Läget är oerhört gynnsamt och området har länge varit en värdefull öppning mot omvärlden för kineserna samtidigt som Hong Kong varit och är beroende av Kina för sin mat- och vattenförsörjning. Kina sköter formellt Hong Kongs utrikespolitik och har det sista ordet men fyrtio av Hong Kongs sextio parlamentsmedlemmar utses indirekt av olika samhällsgrupper och av näringslivet vilket gynnar dess näringsliv och övriga samhällssystem. Hong Kong är även en viktig knutpunkt

för flygtrafiken i Fjärran östern samt har stått för den större delen av inflödet av hårdvaluta (The China Business Forum, 2006).

Rowse menar att det är en bra idé för alla företag att först bekanta sig med Hong Kong och dess system om man överväger att etablera sig på marknaden i Kina. Dels ligger de "steget före", det vill säga de har en tidigare erfarenhet av den utvecklingen som pågår i Kina just nu och dels har de ett strukturerat och mer demokratiskt samhällssystem som kan bistå med hjälp och svar på olika områden och i olika frågor. Hong Kong är som en slags "pipeline" som man kan ta sig igenom innan man ger sig på övriga Kina. Att Hong Kongneserna har hundrafemtio års erfarenhet av affärer och branscher på detta område ger de utländska investerarna en sorts trygghet och förtroende. Att man dessutom pratar engelska flytande underlättar saker och ting ytterligare. Hong Kong är för övrigt Kinas största investerare och det var med just Hong Kong som Kina upprättade sitt första frihandelsavtal (The China Business Forum, 2006).

Hong Kong anses vara något av ett expertiscentrum i en mängd frågor. Här finns både advokatbyråer, banker och andra konsultfirmor som kan bistå med konsultation och hjälp i en mängd olika affärsfrågor och som därmed kan informera en om vilka myndigheter man bör vända sig till, vilka personer man kan kontakta i sitt ärende men framförallt vilka fallgropar man ska undvika. Många engelska, men även amerikanska och andra europeiska internationella företag, har upprättat kontor och filialer i denna stad eller bedriver i alla fall någon form av samarbeten med Hong Kongnesiska företag vilket ger de en god inblick i verksamheter och näringslivet eftersom de är "på plats" och på så sätt kan följa och ta del av utvecklingen i händelsernas stund. På så sätt kan de ofta bistå affärsmän från sina hemländer med god och uppdaterad information. Många affärsmän har arbetat här ute i många år och har god erfarenhet av både Hong Kongnesiska och kinesiska affärer och dess natur. Som ny i Kina kan man ofta vara lite naiv och godtrogen, menar Rowse, och det är därför bra att kunna höra med någon erfaren om hur man ska gå tillväga med sina affärer (The China Business Forum, 2006).

5.2.5 Marknadsföring och media i Kina

Johan Björkstén har grundat Kinas i dag mest framgångsrika PR byrå, Eastwei, som har kontor i bland annat Shanghai och Beijing. Björkstén sitter även som vice talesman för

svenska handelskammaren. I sitt framträdanden speglar Björkstén vikten av att skapa en interaktion med den kinesiska konsumenten för att på så sätt utveckla en förståelse för det sätt som kunden tänker på. Kommunikationen bör därmed sättas i fokus och Björkstén beskriver ett antal medier och deras utveckling genom vilken denna kommunikation kan ske. Björkstén understryker även Internets snabba expansion och betydelse för Kinas yngre konsumenter och Björkstén betonar den ökade friheten som medierna idag upplever.

Konsumenterna på den kinesiska marknaden har ett stort utbud av varor och tjänster att välja bland på grund av ökande konkurrensen inte bara mellan kinesiska företag utan även från den snabbt växande konkurrensen från utländska företag. Vid marknadsföring och lansering av produkter har därför medierna fått en allt viktig roll. I landet finns tillgång till över tretusen tidningar, mellan femtusen och tjugotusen magasin, över femtio televisionskanaler samt Internet. Produktlansering och marknadsföring sker även genom utställningar, direktmarknadsföring samt genom marknadsprover. Den politiska kontrollen över medierna har blivit betydligt mindre men det existerar fortfarande styrning och reglering, den stora skillnaden är dock att kontrollen inte längre i lika stor utsträckning styr människornas livsstil (The China Business Forum, 2006).

Internet har haft den största genomslagskraften av alla medier i Kina då dess utveckling och antal användare bara på några år har ökat dramatiskt. Därmed har Internet blivit den viktigaste marknadsföringskanalen för att nå framförallt den yngre delen av populationen som är bosatt i storstäderna. Bland dessa användare finns en stor nyfikenhet och en frekvent användning av Internet, användningen sker bland annat för att söka efter produkter och nöjen. Den yngre konsumenten använder även Internet för att skapa en interaktion med andra konsumenter för att bland annat få tips och råd inför köp eller för att få reda på hur en produkt fungerar. En av anledningarna till den stora genomslagskraft som Internet har skapat anses bland annat bero på att Internet är en svår marknadskanal att kontrollera på grund av sin teknik. Detta gör att Internet kan ge användaren tillgång till mer eller mindre all tänkbar information utan att staten kan fasthålla full kontroll över innehållet (The China Business Forum, 2006).

Televisionen har även fått en större frihet i sitt utbud av program, dock kontrolleras fortfarande allt som sänds av den politiska makten. När televisionen används för att nå konsumenten görs detta ofta genom iscensättningar på grund av att den kinesiska konsumenten har ett behov av att se det faktiska resultatet av ett köp. IKEA exempelvis

marknadsförde sina produkter genom att arbeta med iscensättningar. Genom att skapa en televisionsshow där rum gjordes om med hjälp av möbler från IKEA skapades konkreta exempel på vilken skillnad som uppstod vid konsumtion av dessa möbler (The China Business Forum, 2006).

Även medier som tidningar och magasin har bara under fem år blivit betydligt friare från politisk kontroll än vad de var tidigare. Till skillnad från förr har idag både chefredaktören och journalisterna en stor frihet att kontrollera och styra över innehållet i både dessa medier. Detta har gjort medier till viktiga verktyg vid marknadsföringen av produkter och tjänster och läsarna anses föredra då dessa medier uppvisar en hög kvalitet med avseende på papper och bilder (The China Business Forum, 2006).

5.2.6 Den kinesiska konsumenten

Johan Adler, verkställande direktören för Ericson i Hong Kong, arbetar med att följa telecomindustrins utveckling. Adler beskriver uppkomsten av de två största marknaderna som ha skapats på grund av den förbättrade levnadsstandarden men vilket även har resulterat i större skillnader mellan medelklassen i städerna och jordbruksbefolkningen på landsbygden. Adler lägger tonvikten på framförallt konsumenternas ökade nyfikenhet inför omvärldens produkter och den fixering vid identitetsskapande som möjliggörs genom konsumtion av kända varumärken.

Den kinesiska konsumenten har utvecklat en allt större öppenhet för omvärldens produkter vilket har lett till ett ökat intresse hos konsumenten för bland annat mode och design från västvärlden och framförallt från Europa. Nyfikenhet är en av drivkrafterna bakom den ökande konsumtionen och konsumenten lägger stor vikt vid att aktivt söka information om produkter före, under och efter köp (The China Business Forum, 2006).

Genom att aktivt söka information kan risken att bli lurad elimineras. Detta var tidigare vanligt förekommande då produkten ofta inte uppvisade den kvalitet som var utlovad, vilket har sin förklaring i den svåra fattigdom som drabbat landet under historiens gång. Denna brist på tilltro har lett till att den kinesiska konsumenten lägger allt större vikt vid produkter med kända varumärken då detta anses garantera god kvalitet. Den utbredda fattigdomen som en

stor del av befolkningen fortfarande lever i har även skapat ett traditionellt spartänkande i konsumentens medvetande. Även hos de kineser som har fått en bättre levnadsstandard finns detta tankesätt kvar (The China Business Forum, 2006).

Den förbättrade levnadsstandarden har inneburit en ökad konsumtion av produkter samt tjänster och resor utanför Kina är exempel på tjänster som har ökat markant under senare år. Konsumtionen av resor har bland annat ökat på grund av upphörandet av de så kallade *tekniska besöken* som genomdrevs år 2004. Innan dess var kineserna tvungna att resa i grupper och alla resor som gjordes utanför landet var ett sätt att bland annat lära sig och skapa sig en inblick i hur verksamheten fungerade i utländska företag. Då dessa tekniska besök inte längre är utgångspunkten vid resor finns en längtan att se framförallt Europa och länder som Frankrike, Grekland och Italien. Kinesernas längtan till dessa länder har sin förklaring i den överromantiserade marknadsföringen som görs av dessa länder på den inhemska marknaden. Även om de tekniska besöken har upphört upplever många kineser andra barriärer som skapar hinder för resor, exempel på detta är kinesernas matkultur och det faktum att många kineser inte kan tala något annat språk utöver sitt modersmål (The China Business Forum, 2006).

På grund av de uppenbara samhällsklyftorna mellan städer och landsbygd finns påtagliga skillnader i befolkningens köpkraft. Dessa olikheter bidrar till en uppdelning av den kinesiska marknaden i segment där de största segmenten utgörs av de så kallade *urban* och *rual marknaderna*. Urban marknaden omfattar höginkomsttagarna och medelklassen. De hushåll med den högsta inkomsten i landet har tillgång till femton procent av de pengar som går till konsumtion medan medelklassen har tillgång till trettiofem procent. Rual marknaden å andra sidan representeras av låginkomsttagarna och dessa har tillgång till femtio procent av pengarna (The China Business Forum, 2006).

Rual marknaden

Denna marknad representeras av de 600 till 900 miljoner människor som är bosatta på landsbygden eller i små städer. Denna befolkningsgrupp upplever stora skillnader i inkomstnivå och en stor del av befolkningen, framförallt de som lever på landsbygden, lever i väldig fattigdom. Vid konsumtion läggs stor vikt vid produktens varumärke då ett känt sådant anses säkerställa kvalitet och symboliserar därmed hållbarhet, något som prioriteras av segmentet. På grund av de stora skillnaderna i inkomst är som regel varumärkesinköp begränsade men ett känt varumärke anses dock prioriterande vid köp av hygienartiklar såsom

tvättmedel, tvål och tandkräm Det traditionella spartänkandet har starka rötter hos detta marknadssegment och en stor del av inkomsten sparas därför. Om den spenderas görs detta oftast på produkter med kända varumärken, dock finns en stark priskänslighet hos dessa konsumenter (The China Business Forum, 2006).

Urban marknaden

De större städerna utgör urban marknaden och i dessa bor Kinas växande medelklassen som representerar nitton procent av populationen. Denna marknad omfattar den del av befolkningen som har en hög nivå på inkomsten och därmed kan konsumera produkter utöver basvaror. Detta marknadssegment har år 2010 förutsagts omfatta 250 miljoner kunder. För att tillfredställa konsumtionskraften från den accelererande medelklassen sker en expansion av köpcentrum i såväl små som stora städer (The China Business Forum, 2006).

Medelklassen utgörs av människor i åldrarna arton till trettiotvå år och många av dessa bor fortfarande kvar hemma. Konsumenterna har ett starkt intresse för västerländska produkter och marknadssegment uppvisar stora likheter med Europa vad gäller konsumtionsmönster i bland annat design och funktionalitet. Vid köp prioriteras produkter som kläder, skor och accessoarer. Konsumtion av dessa varor utgör femton procent av inkomsten. Andra produkter som konsumeras är framförallt ny teknologi som mobiltelefoner, kameror, datorer samt bilar (The China Business Forum, 2006).

Dessa konsumenter anses vara ambitiösa och drivna att lyckas vilket utgör drivkraften bakom konsumtionen. Ytterligare faktorer såsom hälsa, utbildning, stabilitet och status är viktiga och för att uppnå detta konsumeras kända varumärken framför okända. Produkternas varumärke utgör därför en viktig del vid inköp då det anses spegla individens identitet. Varumärket visar även på status och modernitet, något som anses vara viktiga attribut att signalera. Varumärket fyller även en viktig funktion som kvalitetsmätare då kända varumärken förknippas med god kvalitet. I hemmet däremot finns inte samma krav på identitetsskapande och kvalitet vilket gör att vid köp av produkter till det privata såsom mat och hemelektronik uppvisar marknadssegmentet en betydligt större priskänslighet än när inköpet gäller produkter som används i det offentliga som exempelvis mobiltelefoner (The China Business Forum, 2006).

Dock finns ett stort hinder för konsumtion och det är det traditionella spartänkandet som resulterar i att dessa konsumenter spara cirka tjugo fem procent av sin inkomst. Även hos

detta marknadssegment finns ett stort behov av att spara en stor del av sin inkomst. Denna kapitalreserv används bland annat till konsumtion av dyra varumärken men även som en buffert för barnens framtida bröllop (The China Business Forum, 2006).

5.2.7 Den kulturella aspekten mellan nordisk och kinesisk affärskultur

Sofie Lu Axelsson, språkkonsulent för EF Corporate Language Training, ger sin bild av de kulturella skillnaderna som existerar mellan den svenska och den kinesiska affärskulturen. Tydliga skillnader finns och Lu Axelsson betonar bland annat betydelsen av sociala band vid affärsuppbyggnader i Kina. Vidare menar Lu Axelsson att de kulturella skillnaderna kan överkommas om ett öppet och interaktivt förhållningssätt vidtas från båda ländernas sida.

I Kinas kultur har det alltid funnits viktiga grundrelationer som skapade stabilitet och balans i livet och några av dessa var, relationen mellan den dominerande och den underdominerande, den äldre och den yngre samt mannen och kvinnan. Balansen i dessa relationer existerar fortfarande i viss grad och vikten av dessa relationer kan skapa svårigheter för exempelvis yngre personer som intar en chefsroll över äldre då det lever kvar från gamla traditioner att respektera de äldre. Vikten av sociala relationer och traditionen att skapa stabilitet genom dessa relationer resulterar i kulturella skillnader som måste beaktas vid utvecklandet av affärsrelationer (The China Business Forum, 2006).

I den kinesiska kulturen läggs även stor vikt vid relationen till familjen och sociala kontakter som i sin tur gör att gruppen som helhet är av större intresse än själva individen. *Guauxi*, det vill säga det kinesiska ordet för starka och väl fungerande relationer anses vara utgångspunkten i så väl det privata som i det offentliga och grupperna präglas av tillit och lojalitet då kineserna är måna om att inte uppröra dessa relationer. I den kinesiska traditionen finns ett inbyggt medvetande för vad som anses vara rätt och fel enligt lagar och regler men vilken typ av kontakt som finns människor emellan är det som avgörande (The China Business Forum, 2006).

Vilken typ av relation som existerar är även avgörande då affärer ska genomföras mellan olika parter. Betydelsen av nätverk och sociala kontakter genomsyrar därmed även den kinesiska affärsverksamheten och ger betydande effekter i företagsledare och anställdas

beteendemönster. Dock finns det en ökad öppenhet gentemot nya relationer vilket visar på ett nytt sätt att tänka, ett mer moderniserat och själviskt tankesätt (The China Business Forum, 2006).

Trots förändringar i tankemönstren existerar stora skillnader mellan länder som exempelvis Kina och Sverige vad gäller företagskultur på grund av bland annat skilt beteendemönster hos chefer och anställda. I Sverige är chefens roll att coacha sina medarbetare och det anses viktigt att chefen inte visar sin makt allt för tydligt. Kreativt tänkande uppmuntras inom svenska företag medan medarbetare i kinesiska företag har ett behov av att få klara beskrivningar av arbetsuppgifterna. Det finns även en stark lojalitet gentemot cheferna i kinesiska företag och relationen mellan överordnad och underordnad är accepterad. Denna relation förstärks av att det i Kina råder en företagskultur där de anställda inte delar med sig av sina idéer eller information. Detta på grund av att det anses vara chefen som har allt ansvaret och därmed är det enbart denne och inte de anställda som påverkas om det går bra respektive dåligt för företaget. En annan viktig aspekt är det långsiktiga tänkandet som upplevs i den kinesiska affärskulturen vid utvecklandet av affärsrelationer vilket skapar en långdragen beslutsprocess (The China Business Forum, 2006).

Inte bara Kinas traditionella kultur på nationell nivå skiljer landet från västvärlden, det finns även stora skillnader inom landet vad gäller exempelvis språk, kroppsspråk, mat och traditioner. I Kina finns det hundra dialekter, femtiosex etniska grupper, åttio språk utöver kinesiskan samt tjugotre provinser. Även skillnaderna mellan storstäderna är påtagliga, till exempel har Beijing ett betydligt mer avslappnat klimat än i Shanghai medan Shanghai har ett hårdare och stressigare klimat vilket leder till att befolkningen upplever en större press från sin omgivning (The China Business Forum).

5.3 Intervju med Advokatfirman DLA Nordic KB

Advokatfirman DLA Nordic KB är den största skandinaviska advokatbyrån och finns i dagsläget i Danmark, Norge och Sverige. DLA Nordic erbjuder gränsöverskridande tjänster inom affärsjuridiska områden såsom biträde vid internationella affärer och har expertiskunskap inom till exempel bolagsrätt, bank- och finansrätt, immaterialrätt, företagsförvärv (M&A), IT-rätt, skatterätt med mera. Byråns gränsöverskridande verksamhet har gjort att man fått många internationella företag som klienter från olika branscher. DLA Nordic ingår även i DLA Group som är en internationell allians av advokatbyråer som samarbetar på flera plan. Denna allians har sammanlagt tvåtusentrehundra femtio jurister och dess medlemmar finns bland annat på kontor i Belgien, Danmark, Frankrike, Tyskland, Hong Kong, Italien, Holland, Norge, Singapore, Spanien, Sverige och Storbritannien.

(Informanten nedan, advokaten XX, vill av professionella skäl inte uppge sitt namn.)

XX är en medelålders advokat som arbetat på Advokatfirman DLA Nordic KB sedan år 1996. Hans specialområden är corporate och immaterialrätt. Detta innebär att han bland annat agerar juridisk rådgivare för olika bolag och därmed företräder dessa vid olika juridiska sammanhang till exempel vid avtalsskivande, värdepapperstransaktioner, samgåenden men även i frågor där det gäller för företagen att skydda sina immateriella tillgångar såsom FoU, patent, licenser med mera. I och med att marknaden numera blivit en internationell plats där många företag från olika nationer möts händer det ofta att XX får arbeta över gränserna.

Det blir alltmer vanligt att man får arbeta mot länder i Asien och inte minst Kina som under senare år växt enormt. I dagsläget får man in ärenden, som på ett eller annat sätt är anknytta till Kina, genom sina befintliga klienter eller genom att ta in nya klienter som behöver hjälp i denna fråga. Dessutom har DLA Nordic en samarbetspartner i Hong Kong som i samband med affärer med svenskar kontaktar kontoret i Stockholm för biträde. Detta arbetsområde gentemot Kina har växt under senare år och målet är att inom snar framtid profilera detta område som ett av våra specialområden, menar XX, men fortfarande samlar vi erfarenhet för att bli kunnigare.

Många svenska företag har valt att gå in med finansiella medel och/eller själva etablera sig i

detta land varför det ofta händer att man blir tillfrågad att medverka vid sådana sammanhang, berättar XX. Mina områden är ganska aktuella i dagsläget, säger XX, eftersom många företag börjat ta efter trendsättarna som var först ut i Kina. Dessutom är det i etableringsfasen extra viktigt att få ner rättigheter och överenskommelser för att arbetet ska kunna fortlöpa smidigt i framtiden. Man vill säkra sina tillgångar och utesluta eventuella missförstånd som i sämsta fall kan leda till tvister. Fortfarande karakteriseras marknaden av tillverkare och inköpare för vissa komponenter men det håller helt klar på att ske en trendförändring i Kina, menar XX. Numera har svenska affärsmän upptäckt de kinesiska konsumenterna och kommer därför i framtiden snarare vilja sälja sina varor till dessa. Den svenska marknaden är ju både mättad och liten jämfört med Kina och därför ser många svenskar stort potential i just Kina. Transportsektorn och tjänster till exempel, i form av turism, utbildning, miljökunskap samt marknadsföring och kommunikation är exempel på produkter som efterfrågas, enligt XX:s erfarenheter. Oftast är det medelstora aktiebolag som vill göra affärer med kinesiska företag i Kina men det händer även att man vill starta upp helt nya aktiebolag i Kina. Att Sverige är en del av EU tolkas som en positiv faktor eftersom Kina samarbetar med EU i många sammanhang och har goda relationer till dessa länder.

Den kinesiska författningen har utvecklats mycket i en positiv riktning under senare år, tycker XX. Framförallt så har medlemskapet i WTO betytt och möjliggjort mycket för detta lands reformering, tillägger XX. Själva författningen är inte så bristfällig som man kan tro, det är snarare tillämpningen av denna som missbrukas vilket leder till exempelvis korruption. Många advokater har inte fått praktisera "enligt boken" sedan de tog sin examen och påbörjade sin karriär. Därför kan sättet att praktisera lagen fortfarande kännas osäkert och skrämmande. Man är inte van att utöva saker i praktiken och detta kan ibland märkas när man träffar de kinesiska juristerna. Samtidigt har privatiseringen i Kina gjort att företagsledarna insett hur viktigt och oundgängligt detta moment är i en affär och med tanke på att många affärer är internationella vet man att detta är något som är viktigt och oundvikligt. I de affärssammanhang som XX varit involverad i har avtalen respekterats i samma grad som i Sverige, däremot kan möjligtvis situationen se annorlunda ut mellan inhemska företag. Visst händer det att man stöter på tvister även i Kina som i andra länder, då handlar det oftast om varumärkesärenden av något slag.

I våra arbetsmoment vet man oftast med vem eller vilka man har att göra med varför detta minimerar riskerna för att bemötas av misstänksamhet. Som affärsman är det nog ganska

viktig att man "gör sin läxa", menar XX, men överhuvudtaget är det alltid bra att utveckla goda och starka relationer i Kina, inte minst då att kineserna ser på affärslivet ur detta sammanhang. XX har aldrig råkat ut för korrupktion men han upplever myndigheterna som ganska byråkratiska. Det kan ta lång tid att få igenom ärende och man behöver ta sig igenom många olika moment tills man kommer i mål, menar XX.

De kinesiska advokaterna håller en ganska låg profil förmodligen för att advokatycket tidigare inte haft en hög status men även därför att detta är ett nytt kunskapsområde. Dessutom är kulturen en *vi-kultur*, menar XX, där man inte gärna vill framhäva sig som individ utan agerar språkrör och verkar enligt gruppens intressen. Stadsborna är oftast välutbildade och bland dem finns naturligtvis många kvinnliga jurister. De kvinnliga juristerna bemöts med respekt och förtroende inom denna yrkesgrupp, men i hemmet kan det däremot se annorlunda ut, enligt XX:s erfarenheter. De yngre har det nog svårare i dessa sammanhang. I och med att det har skett ett generationsskifte i samband med de ekonomiska reformerna, tilldelas ledarroller till relativt unga och välutbildade personer. Detta kan många gånger inte accepteras av de äldre som är vana att respekteras högst inom den kinesiska kulturen. Visst händer det att det sker kulturkrockar, kineserna håller många gånger låg profil och är återhållsamma, de tar tid på sig att diskutera saker inom gruppen för att vara säkra och eniga. Detta kan av andra kulturer kanske tolkas som missnöje, osäkerhet, utdragande på tiden och så vidare, men man lär sig att olika kulturer fungerar olika. XX hoppas och tror att kineserna uppfattar Sverige som ambitiöst land med välutvecklad social struktur samt seriösa affärsmän.

6. **Analys**

I detta kapitel kommer teorierna och marknadsrelationerna att ställas i relation till empirin, såväl på makro-, som meso- och mikronivå. Följande områden kommer att behandlas; ekonomi, politik, juridik samt kultur, i tur och ordning, i syfte att avge en samordnad och koncentrerad bild av marknadens karaktär i dagens Kina.

6.1 Ekonomi

Kina har länge varit en ren planeekonomi där den politiska makten har styrt landets ekonomi efter strikta regleringar. Bland annat har den nationella marknaden utsatts för hård kontroll då produktionen har utgjort fokus vilket har lett till att efterfrågan från landets befolkning har förbisetts. Framförallt två faktorer har påverkat den ekonomiska utvecklingen i landet mot en marknadsekonomi, dels de ekonomiska reformerna som ägde rum under 1970-talet och dels medlemskapet i WTO. Dessa pådrivande krafter har skapat och förändrat förutsättningarna som ligger till grund för det ekonomiska läget som Kina idag står inför.

Tidigare då planeekonomin utövades hade staten monopol på alla företag och förbjöd därmed all form av privat verksamhetsutövning vilket minskade både konkurrensen och effektiviteten. Den socialistiska marknadsekonomin som började tillämpas år 1993 är ett resultat av de ekonomiska reformerna som har inneburit en stor förändring då målet är att befolkningen skulle utgöra ekonomins drivkraft och inte staten. Förändringar skedde även för privatägda företag då dessa fick makten att dels vara egenägda och dels själva styra över produktionsbesluten enligt de marknadsekonomiska principerna. I enighet med Stockelds beskrivning av en makroekonomi som fri från statligt inblandande kan detta tolkas som att landet går mot en mer utvecklad marknadsekonomi.

Ytterligare tecken på att landet tidigare var en planeekonomi var den obalanserade bytesbalansen där exporten var större än importen, som enligt Stockeld utgör karakteristiska drag för en planeekonomi. Denna obalans var ett resultat av statens försvar av den nationella marknaden, import från utlandet förbjöds medan landet sålde varor till omvärlden som de utländska företagen fick sälja på sina hemmamarknader, vilket resulterade i att exporten blev

mycket större än importen. Idag har en mer balanserad bytesbalans uppstått då Kina istället för att reglera den nationella marknaden på många sätt avreglerat den genom handel med omvärlden. Detta har skapat möjlighet för utländska företag att etablera sig i Kina.

Även regleringar av hemmamarknaden i form av reformer som exempelvis *Det stora språnget* som syftade till att omvandla jordbruket till statens ägor skapade monopol på inrikeshandeln. Fortfarande bedrivs dock ett statligtmonopol på viss produktion på landsbygden. Det har skett en stor förbättring av avvecklingen av det statliga monopolet genom att lagen om äganderätt har upprättats. Detta ger bönderna äganderätt till jorden de brukar och privata företag tillåts sätta upp sin verksamhet vilket idag ses som ett ekonomiskt komplement till statsekonomin.

Genom avregleringen av hemmamarknaden har detta även gjort det möjligt för en avreglering av den internationella marknaden vilket ökar specialiseringen på ett internationellt plan och kan förhoppningsvis leda till en fulländad avreglering även på landsbygden. Reformerna har även skapat en enorm urbanisering som arbetslöshet som resultat vilket kan ses som en möjlighet för utländska företag att tillgå billig arbetskraft. De stora skillnaderna i bland annat inkomst och därmed köpkraft som idag blir allt mer påtagliga i landet kan ses som ett resultat av en bakåtvänd ekonomisk politik då staten håvar in kapital i form av utländska investeringar. Samtidigt tycks fattigdomen och arbetslösheten växa då utvecklingen i städerna går framåt explosivt medan utvecklingen på landsbygden tycks ha avstannat. För att den ekonomiska utvecklingen ska gå framåt mot en förbättrad marknadsekonomi måste fokus finnas på att bekämpa ojämlikheterna genom bland annat omsättning av pengar i sociala resurser.

Under 1980-talet var det i princip omöjligt för utländska företag att etablera sig på den kinesiska marknaden och avregleringen av utrikeshandeln började komma igång först under 1990-talet. Inträdet i organisationer som WTO har skapat en mer internationell specialisering som bidragit till en bredare marknadsekonomisk anpassning genom borttagning av handelshinder och införandet av frihandelszoner. Medlemskapet har lett till en ökad konkurrens som i sin tur har lett till en specialisering av företag. För att de inhemska företagen inte ska bli utkonkurrerade av de utländska krävs att bankkrisen får ett slut vilket bland annat kan bidra till att privata företagslån kan öka och på så sätt stimulera inhemskt företagande.

Trots denna internationaliseringsprocess finns idag fortfarande ett flertal hinder som trots statens upphörande av monopoliet på utrikeshandeln försvårar en etablering för utländska företag. Exempel på detta är bland annat de byråkratiska processer som utländska företag tvingas genomgå vid upprättandet av verksamhet. Inom exempelvis banksektorn finns strikta restriktioner vad gäller lån och öppnande av konton för utländska etablerare. Företag tillåts inte heller konvertera utländsk valuta mot den kinesiska valutan (RMB) samtidigt som just denna som förväntas användas vid affärer. Andra tecken som kan tolkas som statens ovilja att släppa fram marknadskrafterna är de lån som staten gör större investerare beroende av. Staten har skapat ett negativt beroende mellan investeringssumman och antalet registrerade aktier. Ju större investeringar desto mindre registrerade aktier vilket tvingar dessa företag till ett beroende av staten i form av upplåningar.

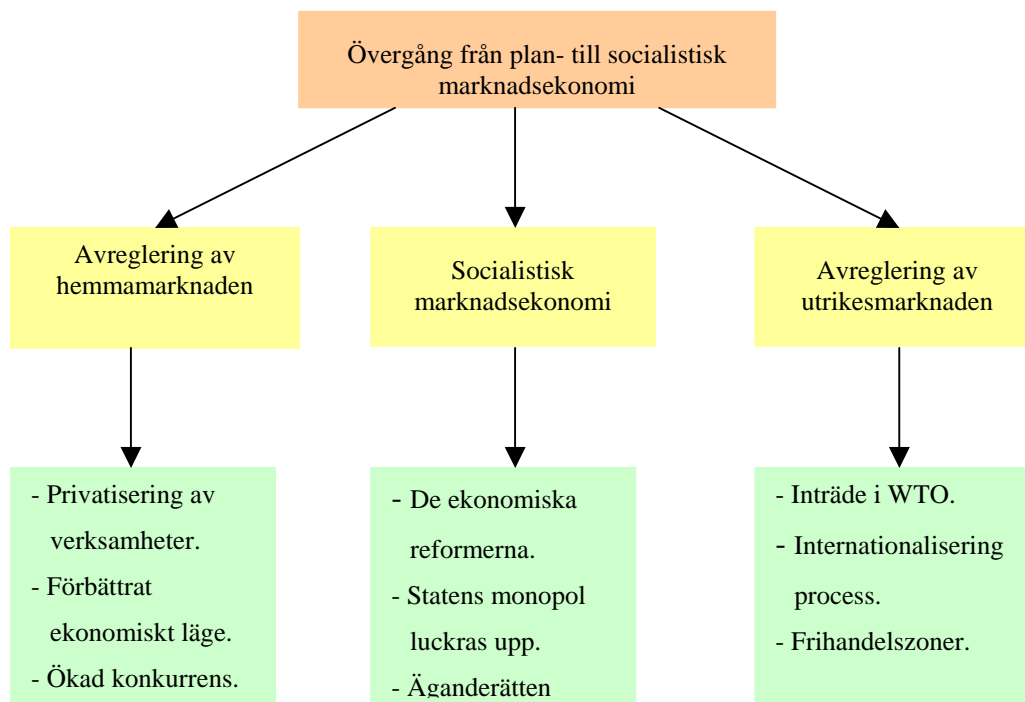
Ytterligare tecken som kan tolkas som ovilja att släppa kontrollen över den nationella marknaden är de precisa beskrivningar av verksamheten som utländska företag tvingas redovisa för staten. Dock få man inte glömma att avreglering av utrikeshandeln är ett relativt nytt fenomen för Kina vilket gör att dessa hinder i form byråkratiska processer kan tolkas som ett sätt att lära sig rutiner och begrepp kring etablering genom utövandet av lagar och regler. Samtidigt är målen med de ekonomiska reformerna och inträdet i WTO att på sikt skydda både den inhemska och den utländska handeln. Genom att bland annat införa lika skattesatser på inhemska och utländsk handel ska denna balans upprättas.

Hong Kongs självständighet och moderna utveckling har även bidragit till en ökade handeln med omvärlden och öppnar därmed en dörr för utländska företag som vill etablera sig i Kina. Många av de handelshinder som finns i Kina existerar inte i Hong Kong vilket ger företag en möjlighet att kringgå dessa handelshinder. Det faktum att Hong Kong underlättar för utländska etablerare kan ses som en möjlighet för resten av Kina att anamma samma demokratiska förhållningssätt så småningom.

Den kinesiska marknadens exploatering gentemot omvärlden har skapat en genererande tillväxt som i sin tur har skapat en ökad köpkraft hos landet befolkning. Fortfarande styrs en del av landsbygden av den gamla planekonomin, enligt Stockelds definition, då staten bestämmer vad och hur mycket som ska produceras därifrån. För att befolkningens köpkraft ska stimuleras måste den mötas av en utveckling av förbättrade konsumentlån och krediter. I dagsläget är dessa funktioner underutvecklade samtidigt som befolkningen har ett traditionellt

spartänkande och möter stora inkomstskillnader. En utveckling av konsument lån i form av långtidslån och en utökning av produktsortimentet kan få bankkrisen på fötter igen och därmed göra Kina till en mer utvecklad marknadsekonomi, vilket i sin tur kan uppfylla önskan om att befolkningens efterfrågan fungerar som ekonomins drivkraft.

Exploateringen av marknaden har även lett till en utveckling av användandet av medier i försäljningssyfte. Framförallt Internet kan ses som en faktor som påverkat efterfrågetrycket på bland annat västerländska produkter då Internet har gjort att Kina får ytterligare en dörr mot omvärlden. Den stora nyfikenhet som den kinesiska konsumenten visar gentemot västerländska produkter kan tolkas som en faktor som kommer att sätta ytterligare fart på utrikeshandeln och så småningom minska statens ekonomiska inblandning genom exempelvis krångliga byråkratiska hinder. Detta då Internet förmedlar information om produkter och tjänster som staten inte kan utöva en fullständig kontroll över.

6.2 Politik

I och med att globaliseringen växer och internationaliseringen i näringslivet når en allt högre grad skapar detta naturligtvis nya regler och villkor för företag som bedriver gränsöverskridande verksamheter. Dessa nya regler kan gynna företagen och öppna upp nya dörrar genom samarbeten och överenskommelser eller i andra fall skapa utmaningar och svårigheter som man kanske inte räknat med. Nätverken som bildas i processen blir alltmer komplexa, inte minst för att parterna är fler och större men även därför att de berör ett större antal människor än tidigare. Dessa allianser som skapas inom nätverken kallas för megaallianser när de når den ovannämnda storleken. Allianserna ligger ovanför företag och nationer och ställer även nya förutsättningar för länderna, näringslivet, branscherna och de enskilda företagen. Megaallianser tillkommer på riksdags- eller regeringsnivå eller genom andra former av beslut på överstatlig nivå.

När förre detta presidenten Deng Xiaoping genomförde sina reformer under 1970-talet var detta det första steget mot den snabbväxande ekonomin och expanderande land som Kina idag är. Man insåg även att man var tvungen att gå ifrån en planekonomi mot ett system som mer passade denna utvecklande och mer moderna ideologi. Därför började man redan då ta de första stegen mot en så kallad socialistisk marknadsekonomi som i praktiken är en blandning mellan en plan- och en marknadsekonomi.

Denna riktning på utvecklingen resulterade i att man år 2001 gick med i WTO, World Trade Organisation. Anslutningen till WTO har för både i tänkandet och i praktiken inneburit stora förändringar för Kina. Man har blivit tvungen att anamma ett mer öppet synsätt gentemot omvärlden och tillämpa ett globaliserande tankesätt. I praktiken har det inneburit att man sakta men säkert anammat en allt större del av en marknadsideologi som förespråkar tillväxt och stabilitet. Den nya presidenten, Hu Jintao, förespråkar en internationell och mjuk utrikespolitik där man betonar "ömsesidiga fördelar och jämbördig konsultation". Fortfarande är kineserna rädda om att bevara sina egna ekonomiska och strategiska intressen varför man har valt att tillämpa en anpassningsperiod vad gäller WTO-anslutningen. Detta innebär att man stegvis driver igenom rekommendationerna och regleringarna som man förhoppningsvis har uppfyllt till fullo årsskiftet 2006/2007.

Anslutningen till WTO har andra förändringar på nationell nivå. Bland annat har det Kommunistiska partiets roll förändrats; från att ha haft en dominerande roll i landet på alla plan har den numera en roll som separerar det från landets ekonomiska intressen. Partiet har dock fortfarande en ledande roll och en unik ställning i den bemärkelsen att Kina än idag är en enpartistat då det finns åtta små så kallade demokratiska partier vars ideologier är begränsade till att samarbeta med Kommunistpartiet. Kommunistpartiet ser det fortfarande som sin plikt att upprätthålla lag och ordning i landet bland annat genom att motverka oliktkänkande, yttrandefrihet och öppen kritik. Det finns knappast något som skrämmer den kinesiska regeringen såsom öppna massdemonstrationer. Individernas frihet i det privata livet har ökat drastiskt och de flesta personliga beslut såsom att gifta sig, flytta söka arbete och resa utomlands är numera ett individuellt beslut snarare än partiets. Samtidigt fortsätter grundläggande friheter såsom rättigheter till yttrande, organisations-, religions- och pressfrihet att ses som ett hot mot staten. Som exempel har meditationsrörelsen falungong stämplats som farlig och olaglig som också resulterat i att dess anhängare gripits och skickats till arbetsläger. Man har uppenbarligen snarare reformerat sin statsapparat än genomfört en demokratisering varför skyddandet av partiets maktmonopol förblir en central målsättning trots de ekonomiska framstegen.

Ett annat område som lagts på agendan i samband med WTO-anslutningen är korruptionens utbredning. Det organet som idag är mest korrumpert är antagligen Kommunistpartiet självt varför detta kan ses som ett hot mot partiets existens i synnerhet utifrån utlänningars perspektiv. Korruptionen är särskilt utbredd på lägre partinivåer där tjänstemän försöker utöka sin lön med "extra" avgifter från både företag och medborgare. Dessutom återfinns korruptionen i form av mutor som ibland kan leda till fängelsestraff eller till och med dödsstraff men som i regel läggs ner i utredningsprocessen på grund av svarandens makt.

Ytterligare ett ämne som diskuterats entusiastisk efter WTO-anslutningen är de stora inkomstklyftorna inom landet. Den disponibla inkomsten för en stadsbo är idag tre gånger så stor som för en landsbygdsbo samtidigt som fler och fler bönder är tvungna att lämna sin verksamhet då den blivit olönsam för dem. Detta medför naturligtvis en arbetslöshet som är svår att handskas med då befolkningen är i avsaknad av ett socialt skyddsnet. Trots att 60 procent av befolkningen i landet bor ut på landsbygden får de endast tio till femton procents tillgång till de skattefinansierade förmånerna. Detta bland annat på grund av det så kallade hukousystemet som särskiljer medborgare i grad av rättigheter. Man måste också få bukt med

problemet vad gäller barnarbete. Istället måste man upprätta ett system som uppmuntrar barn till utbildning. Kina är ett enormt stort land, både till yta och befolkningstal, varför det är viktigt att få med alla i en moderniseringsprocess. Att utelämna större delen av befolkningen i framtiden skulle innebära såväl ekonomiska som sociala problem.

Ett annat resultat av WTO-samgåendet är framväxandet av det civila samhället. Detta har man främst att tacka IT-branschens och de icke-statliga organisationernas framväxt för. Kina är idag världens största telekommunikationsmarknad med 315 miljoner mobiltelefonanvändare, 303 miljoner fasta telefonabonnenter och 87 miljoner Internetanvändare. Detta har lett till ett ökat informationsutbyte framförallt vad gäller privat information vilket har begränsat Kommunistpartiets inblandning och kontroll. Myndigheterna försöker naturligtvis behålla kontrollen genom att blockera olika webbsidor och läsa av SMS-posten. Även bildandet av icke-statliga organisationer så kallade NGO's (non-governmental organisations) har bidragit till ett alltmer civilorienterat samhälle. Dessa privatdrivna och oberoende organisationer berör fattigdom, miljöförstöring, emigranter, kvinnor, AIDS, juridisk rådgivning, handikappade barn m.m. För att kunna driva en sådan verksamhet måste man vara registrerad hos kinesiska myndigheter. Så länge man inte utmanar Kommunistpartiet får man fortsätta med sin verksamhet. Idag finns cirka trehundra NGO's i Kina. Det är också dessa branscher; IT och icke-statliga organisationer, som man ser en framväxt.

USA har på senare år fått en alltmer betydande roll vad gäller såväl ekonomiska som andra utrikespolitiska frågor. En väldigt stark och känslig fråga i dagsläget gäller Taiwan. USA har tidigare stött Taiwan i deras avståndstagande från Kina och levererat blanda annat vapen till dessa. I och med det förbättrade förhållandet mellan USA och Kina på senare tid har USA under år 2003 uttalat sig om att de motsätter sig ett taiwanesiskt självstyre men likaså till andra försök till att förändra situationen. Dessutom skulle de fortsätta att stödja Taiwan militärt. Relationerna har på senare tid både fördjupats och bygger på större ömsesidighet, inte minst på grund av deras ekonomiska intressen. USA är för närvarande världens största ekonomi och Kina är världens största växande. De bägge länderna har gjort stora investeringar hos respektive part och detta ger de en större betydelse för att bevara en god relation med varandra än någon annan stormaktsförbindelse. USA skulle gärna vilja se Kina skriva ner valutan medan kineserna svarar med att detta skulle leda till en alltför stort inrikes turbulens. Vid Kinas USA-besök diskuterade man bland annat naturtillgångar vad gäller energitillförsel. USA irriterar sig dock på att kineserna köper in sig på marknader och

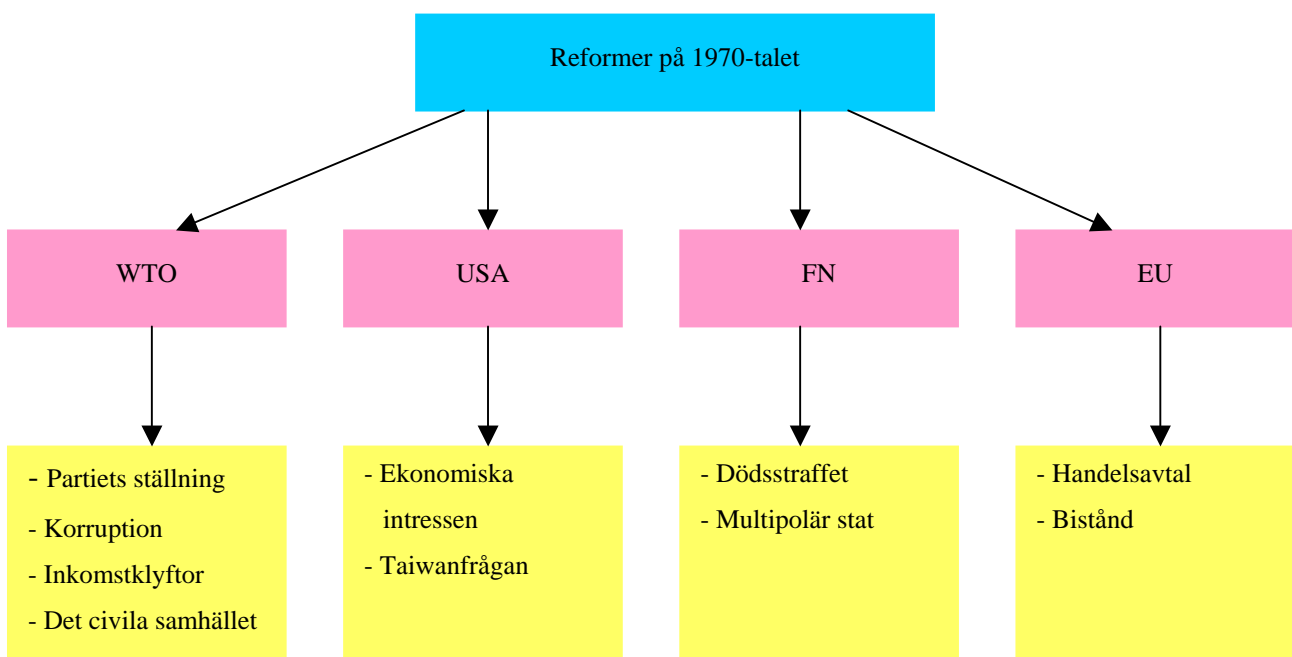
samarbetar med länder som Iran och Venezuela. Övriga ämnen som berörts är bland annat bekämpningen av terrorismen eftersom Kina fruktat de muslimska uigurernas frihetskamp i provinsen Xinjiang samt att Kina mer aktivt skulle föra bort länder som Nordkorea och Iran från strävan efter kärnvapen. Kina beklagar sig samtidigt över att USA inringar Kina militärt genom att sluta avtal med grannländerna i Asien.

Även det permanenta FN-medlemskapet har påverkat Kina i en mängd internationella frågor. En av Kinas viktigaste ambitioner är att bli en multipolär stat vilket i praktiken innebär att USA:s strategiska inflytande ska balanseras av andra poler såsom EU, Ryssland och andra U-länder. Detta ställningstagande betonades starkt bland annat under öppnandet av FN:s generalförsamling hösten 2004 och betyder att Kina inte längre kan utöva sin bilaterala makt och därmed ej utöva press på mindre grannländer. FN innebär en central del av landets internationella plattform, man har visat god samarbetsvilja genom bland annat stora nedrustningar och en säkrare regel för vapenkontroll. Även ämnet dödsstraff har diskuterats flitigt i dessa sammanhang. Enligt statistiska undersökningar är Kina det land i världen som avrättar flest människor. Enligt Amnesty International är verkställt ca. 1800 dödsdomar årligen men man tror att den egentliga siffran är avsevärt högre än så. FN arbetar ju för de mänskliga rättigheterna varför man vill se en förändring hos Kina på detta plan. Även Xiao Rundcrantz har en kritisk inställning till detta och menar att man måste tillämpa transparens om man vill få erkännande och respekt av andra i dessa frågor. Om målet är att bli öppnare och därmed bli mer internationell måste det nuvarande systemet genomgå en kraftig förändring.

EU:s och Kinas diplomatiska förbindelser grundades för första gången år 1975. Det första handelsavtalet, som skrevs 1970 omarbetades 1985 till ett Trade and Cooperation Agreement som behandlar EU:s handel med Kina. Kina är idag EU:s näst största handelspartner. Man har under åren antagit en mängd olika avtal och punkter man ska jobba med. 2001 skrev man ned frågor som bland annat tog upp Kinas omvandling till ett mer öppet samhälle, utvecklingen av Kinas ekonomi, bättre utnyttjande av EU:s resurser gentemot Kina samt höjning av EU:s profil i Kina. I maj 2001 antogs en liknande långtidsstrategi som uppdaterades 2003. EU för en aktiv dialog med Kina samt anordnar formella möten och seminarium två gånger per år. Under det senaste toppmötet i Peking 2005 slöts avtal om textilimporten från Kina och om ökat samarbete inom energi- och transportsektorn. Tidigare har avtal slutits om tullar och turism. EU är en av de största biståndsgivarna till Kina och betonar frågor som rättsväsende,

WTO-åtaganden, miljö och utveckling.

I och med att landet genomgått en hel del reformer under de senaste trettio åren och Kina blivit medlem i organisationer såsom, WTO, FN och EU har detta medfört nya möjligheter och många hinder har därmed tagits bort för det enskilda företaget. När relationerna till dessa ovannämnda organ blir starkare, och även till vissa länder som till exempel USA, blir det lättare att etablera sig för företag; reglerna är tydligare varför risken för korruption i alla fall minskar, byråkratin är inte lika stor, det finns gemensamma ekonomiska intressen att utvinna och läget är mer stabilt eftersom man respekterar varandra i högre grad. Det blir en större transparens i landet och företag vågar därför i större utsträckning ge sig in på marknaden. I vårt fall, på mikronivå, har en advokatfirma sett möjligheten att ge sig in på denna marknad för att erbjuda sina juridiska tjänster. Detta är enligt informanten en av de branscher som tillfrågas mest i Kina i dagsläget.

6.3 Juridik

En faktor som är väldigt avgörande huruvida företag vågar ge sig in på en marknad eller ej har att göra med hur det legala systemet är uppbyggt i ett land, det vill säga huruvida systemet är väl fungerande, adekvat i tiden och om det kommer att stödja den ekonomiska utvecklingen och företagandet. Man har naturligtvis olika syn på detta beroende på i vilken land man befinner sig i. I vissa länder är det positivt med långa specifika avtal medan det i andra länder inte anses vara lika nödvändigt beroende på marknadens spelregler. Många menar dock att det är en trygghet att kunna skriva på en överenskommelse som parterna måste respektera och följa. Det som också spelar in i sammanhanget är synen på människan och dennes roll i situationen.

Kina är ett land som under lång tid präglats av planekonomin. Staten och Kommunistpartiet har länge varit ett och samma organ som styrt landet både vad gällde ekonomi, rättsväsende m.m. och i och med planekonomins ideologi har det därför aldrig varit nödvändigt eller aktuellt att utveckla rättsväsendet och författningen. Allt planerades och det fanns inget behov av att tillämpa juridiska perspektiv på samma sätt som i ett marknadsstyrt land. Beroende på att planekonomin styrdes om till en socialistisk marknadsekonomi uppstod behovet av att ifrågasätta och anpassa författningen och rättsväsendet så att det skulle passa in i ett mer modernt samhälle som Kina idag är, åtminstone i storstadsregionerna. Också för de utländska investerarnas skull har man varit tvungen att tänka om då dessa kräver ett väl fungerande legalt system där avtal skrivs och respekteras och där lagboken är mer än bara en bok, med andra ord där lagen upprätthålls och tillämpas i praktiken.

Idag är det Nationella folkkongressen, som är det högsta statliga organet, som samlas i Peking varje år och utvärderar och stiftar lagar. Dessutom har Högsta Folkdomstolen i Peking som uppgift att övervaka och ansvara för domstolsväsendets arbete. Man har också upprättat ett justitiedepartement som jobbar för att advokatycket ska återfå sin funktion och innebörd, att domarna ska vara oberoende samt att polisens och åklagarmyndighetens arbete ska bli mer samordnat. Man jobbar också på att advokatycket ska återfå sin funktion och innebörd. Man har antagit en hel del nya lagar, framförallt inom civilrätten.

Sedan 1982 har man försökt att lagfästa och precisera rättsreglerna så att de internationella

kraven uppfylls. Inte minst har man gjort detta efter inträdet i WTO, som ytterligare förväntas utveckla dessa frågor, samt för att tillmötesgå kritiken från omvärlden mot att rättssäkerheten är låg. Utländska investerare har krav för att överhuvudtaget vilja etablera sig på denna marknad och de vill på ett säkert sätt kunna skydda sina immateriella rättigheter. Man har bland annat gjort en omfattande reformering vad gäller tulladministrationen och andra dolda handelshinder och man tror att man kommer slutföra denna reformering vid årsskiftet 2006/2007. I en undersökning som svenska ambassaden i Peking gjort visade det sig att två tredjedelar av de svenska företagen påverkats negativt handels- och investeringshinder år 2003 vid etablering av sin verksamhet. De vanligaste handelshindren var komplicerade och tidskrävande tullprocedurer vilket påverkade ungefär en tredjedel av företagen. Andra problem var att man saknade handels- och distributionsrättigheter, ett svagt stöd av immaterialrätten samt orättvis priskonkurrens a lokala företag. WTO har dessutom bidragit till marknadens trendutveckling; från början var det bara tillåtet att köpa produkter från Kina för att sälja dessa på en annan marknad, nästa steg var att även låta de utländska företagen distribuera och handla i Kina och idag har man inte enbart öppnat upp egna fabriker men man säljer också sina varor till konsumenterna i Kina.

Man får som sagt också tänka på att skydda sin kunskap, intellectual property, vilket man bäst gör genom att upprätta bra avtal och hänvisa till rätt lagar som omfattar detta område. Man ska gärna specificera och vara övertydlig då det ibland händer att kinesiska copycats enbart lägger till värden på produkten, så kallat "added value" och därmed hävdar att det inte är en kopia av annan produkt. Viktigheten av att skaffa kunniga jurister är inget man ska underskatta i dessa sammanhang. En annan procedur som man ska vara uppmärksam på är tullen. Man kan skydda sin verksamhet och sina produkter även i detta sammanhang genom att upprätta ett speciellt dokument hos tullen mot intrång - "infringement" på engelska. Detta dokument skyddar inte enbart mot copycats genom att kontrollera papperna, så att godset inte "råkar" hamna i fel händer, dessutom är tullen skyldig att rapportera till ägaren inom högst tre dygn om det är så att det på något sätt finns skäl till misstänksamhet.

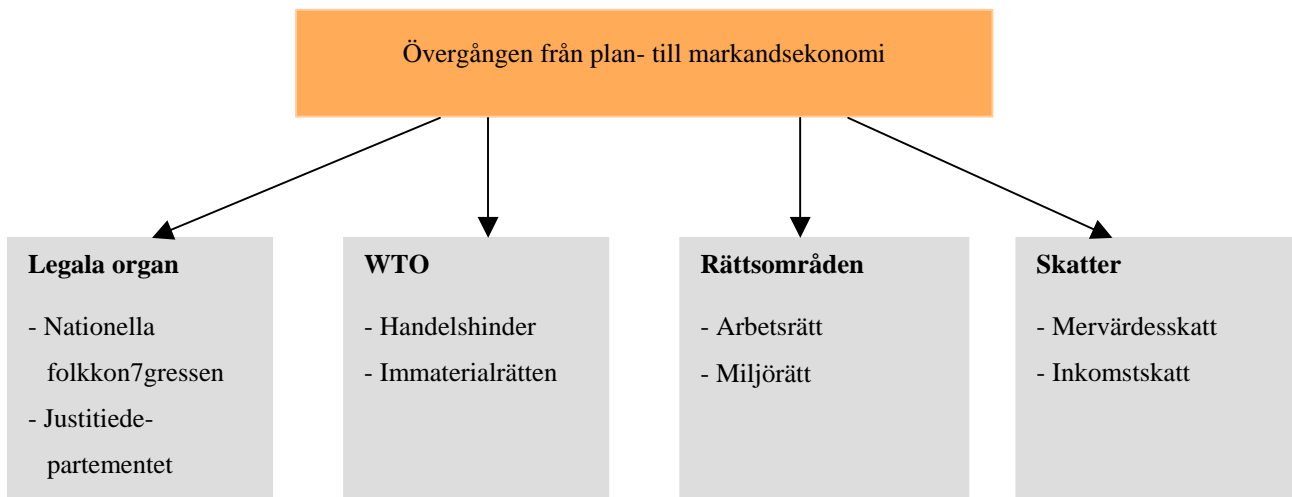
Andra områden som är av vikt för utländska investerare är miljölagstiftningen och arbetsrättsliga regler. De flesta kinesiska företag vet i dagsläget inte vad ett socialt ansvar innebär. De vill ogärna förbättra villkoren vad gäller dessa två områden då de anser att detta är onödigt och kostsamt. För utländska investerare med starka varumärken skapar detta ibland problem eftersom deras konsumenter i västvärlden har vissa krav på produkten ur dessa två

synvinklar; man kanske inte vill att barnarbete ska förekomma eller att produkten tillverkas under miljöfarliga omständigheter. Det finns dock tecken för att dessa frågor utvecklas i rätt riktning då de hamnat i offentligt fokus under senare tid. Dessutom finns det företag som fusioneras där kineserna med glädje anammar de västerländska synsätten.

En annan lagändring rör skatter. Mervärdesskatt har tidigare inte funnit i Kina i samma utsträckning på grund av den tidigare rådande planekonomin. Därför har man inte heller kunnat inhämta medel till att stödja privatiseringen och etableringen av nya företag i form av myndigheter, bevakning, administration och support. Detta håller dock på att utvecklas och anpassas till dagens ekonomiska situation. Dessutom sker en förändring vad gäller inkomstskatter; inhemska respektive utländska företag har hittills haft olika skattesatser. Detta ska samordnas och båda ska därmed få en skattesats om 25 % som samtidigt är lägre än de tidigare rådande i syfte att uppmuntra företagandet.

Enligt advokat XX:s erfarenheter är hans och byråns tjänster väldigt eftertraktade i dagsläget. I dagsläget får de in sina ärenden, som är knutna till Kina, genom sina befintliga eller nya klienter samt genom deras samarbetspartner i Hong Kong. I och med att detta affärsområde upplevs vara i expansion är målet att i framtiden marknadsföra dessa tjänster som specialområden. För närvarande företräder man sina klienter vid sammanhang såsom avtalsskrivande, värdepapperstransaktioner, samgåenden, säkring av immateriella rättigheter, uppstartande av nya företag m.m. XX menar på att dessa juridiska områden är väldigt aktuella då det är extra viktigt att få ner överenskommelser och rättigheter på papper i inledningsfasen för att verksamheten ska bli smidig och smärtlös. Även advokat XX märker att svenska företag börjat vända sig till de kinesiska konsumenterna i större utsträckning. De sektorer som han många gånger kommit i kontakt med är: transport, turism, utbildning, miljö, energi, samt marknadsföring och kommunikation. Idag handlar det längre inte om att ingå ett joint venture, istället startar man upp egna bolag i Kina som registreras under företagsformen aktiebolag. Advokat XX tror också att WTO betytt väldigt mycket för Kinas reformering. Själva författningen är inte bristfällig i sig, det är snarare tillämpningen av denna som missbrukas och som i värsta fall leder till korruption. Samtidigt är utövarna av lagen, det vill säga juristerna, väldigt ovana i praktiken vilket gör att beslut kan kännas skrämmande och ovanligt. Samtidigt har privatiseringen i Kina gjort att man sluter allt fler internationella affärer och detta har även gjort att företagsledarna inser hur viktigt och oumbärligt det är med att förankra de juridiska processerna. De tvister man stöter på har är oftast av varumärkeskaraktär, det vill säga

immaterialrättsrelaterad. Självt har XX aldrig råkat ut för någon korruption men han upplever de kinesiska procedurerna som väldigt byråkratiska då det tar många steg och lång tid att nå sitt mål.

6.4 Kultur

Hofstede beskriver hög maktdistans med variabler som enpartisystem, sociala band som grunden till makt, stora inkomstskillnader och ett ojämnt tankesätt samt ett hierarkiskt tänkande och centralisering av makt. Hofstedes definition av denna dimension kan sättas i direkt relation till Kinas tidigare historia då en stark politisk kontroll fanns över både den offentliga sfären men även över den privata sfären. Trots de reformer som ägde rum år 1978 med syfte att minska statens inblandning i det offentliga och i det privata finns idag ett flertal faktorer som pekar på att Kina fortfarande är ett land men *hög maktdistans*;

- Landet styrs fortfarande av ett enpartisystem där åtta partier samarbetar och där det kommunistiska partiet har den största makten, trots att en separering mellan staten och detta parti började genomdrivas på 1980-talet. Det kommunistiska partiet arbetar för att motverka all form av olik tänkande. Detta sker genom kontroll av bland annat yttrandefriheten, organisationsfriheten samt pressfriheten. Förbudandet av den "samhällsfarliga" meditationsrörelsen falungong visar på den kontroll som idag fortfarande sker över den privata sfären.

- Betydelsen av sociala band väger många gånger starkare än lagen då anklagelser om exempelvis korruption har lagts ned på grund av personens maktposition och sociala band. Fortfarande existerar och verkställs ett stort antal dödsstraff och då runt 1 800 avrättningar sker varje år kan detta tolkas som en underutvecklad tillämpning av lagen.
- Den socialistiska marknadsekonomin har många brister, bland annat då storstäderna och landsbygden uppvisar påtagliga skillnader i levnadsstandard samtidigt som landsbygdens produktion fortfarande styrs enligt den gamla planekonomin. Dessa skillnader speglar dels det ojämlika tankesättet som finns samt gör att centralisering av makten fortfarande tillgår. Kina är även ett av världens mest ojämlika länder vad gäller åtskillnader mellan grupper i samhället. Ett exempel är skillnaden i disponibel inkomst som är tre gånger så hög i städerna jämfört med på landsbygden.
- Den politiska kontrollen över medierna är ytterligare ett tecken på att hög maktdistans fortfarande existerar. Dels då detta visar på viljan att upprätthålla det hierarkiska tänkandet och centraliseringen av makten vilket i sin tur kan tolkas som ett sätt för den politiska makten att hålla samman landets befolkning.
- Det invecklade byråkratiska systemet och de hinder som utländska företag möter vid etableringen i Kina kan ses som ett sätt för den politiska makten att hålla kvar kontrollen över den nationella marknaden. Genom detta system kan centraliseringen av makten fortlöpa till viss del då utländska investerare måste informera makten om sin verksamhet och dess syfte i detalj.

Kina har under årens gång genomgått flera stora förändringar och inträdet i organisationer såsom WTO och FN har lett till att landet idag uppvisar tecken på en *lägre maktdistans* än tidigare;

- Enpartisystemet har gjort det möjligt för privata företagsledare att vara delaktiga inom partiet vilket har skapat en breddning av representanter. Denna förändring kan på sikt leda till att det hierarkiska synsättet men framförallt centraliseringen av makten kan lösas upp då privata företagare får ett större inflytande. Detta har även gjort det möjligt för framväxten av icke statliga organisationer som drivs i privat syfte att bistå med juridisk hjälp, bekämpning av fattigdom etcetera. Förändringarna har bidragit till att

centraliseringen av makten har minskats då framväxten av icke politiska organisationer ger människor en större frihet att utöva sina värderingar.

- Under 1990-talet lagstodgades de mänskliga rättigheterna vilket kan ses som en början på utformningen av ett mindre hierarkiskt samhälle. Även inträdet i WTO har skapat bättre förutsättningar för tillämpningen av lagen genom att mer eller mindre tvinga Kina till en anpassning. Detta har lett till att fler och fler kineser vågar vända sig till domstolar för att få rättvisa. Inträdet kommer på sikt även att säkerställa att tillämpningen av lagen sker med lika rättigheter för alla, oavsett maktposition och sociala band.
- Den socialistiska marknadsekonomin skapar möjlighet till privat ägande av verksamheter vilket gynnar bland annat den inhemska konkurrensen som på sikt kan påverka sysselsättningen, befolkningens inkomster och därmed skapa en bättre levnadsstandard för inte bara de stadsboende. Även den nye presidenten Jintaos förespråkande för bland annat social stabilitet kan på sikt minska inkomstskillnaderna och bidra till en utjämning av befolkningsgrupper.
- Mediernas utveckling och genomslagskraft har bidragit till en ökad yttrande- och tryckfrihet i Kina. Framförallt Internet som ett resultat av den teknologiska utvecklingen har haft och har en enorm genomslagskraft vilket gör det svårt för den politiska makten att kontrollera det som sprids via Internet för att därigenom hindra oliktänkande. Försök görs till kontroll i form av blockering av bland annat webbsidor, dock har kontrollen blivit friare vilket kan ses som början på ett öppnare och mer civilanpassat samhället.
- Den expanderade utrikeshandeln som en följd av inträdet i WTO har skapat en minskning av centraliseringen av makten då ett inträde har medfört tvång av införande av gemensamma handelsrestriktioner. Inträdet har även skapat ett större utbud av varor och tjänster som erbjuds en kinesiska konsumenten. Inträdet i FN har bland annat inneburit ett mer balanserat styre då makten tvingas motvägas mot motpoler som utgörs av andra medlemsländer. Ett medlemskap i dessa organisationer har därmed skapat förutsättningar för en minskad centralisering.

Kärnan i den kollektiva dimensionen är, enligt Hofstede, familjen och de sociala banden som finns mellan individer i en grupp. Den kollektiva dimensionen bygger även på förutsättningarna att människans identitet bygger på den sociala grupptillhörigheten samt att olika lagar och regler gäller för olika samhällsgrupper. De variabler som Hofstede beskriver denna *kollektiva dimension* med kan i dag i många avseenden appliceras på det kinesiska samhället;

- I det kinesiska samhället läggs stor vikt vid relationen till familjen. Även relationen till olika sociala grupper prioriteras då dessa erbjuder samhörighet i utbyte mot lojalitet. Det kollektiva samhället avspeglas även i den affärsmissiga relationen då en stark *vi-känsla* genomsyrar affärsrelationen då gruppens intresse står i centrum vid genomförandet av affärer. Den stora betoningen på dessa starka relationer, *guaxi*, skapar även en förutsättning för upprättandet av affärsförbindelser. Denna vi-känsla gör även att människans identitet i det kinesiska samhället är ett resultat av vilken social grupp som denne tillhör. Exempelvis visas äldre respekt av de yngre och den underordnade, exempelvis en anställd visar respekt för chefen, det vill säga den överordnade. Dessa sociala indelningar är ett exempel på hur attityder automatiskt påverkas av grupptillhörigheter.
- I Kina utövas det så kallade *Hukousystemet* som ger olika samhällsgrupper olika rättigheter. Befolkningen som bor i städerna har tillgång till socialt skydd medan befolkningen som är bosatta på landsbygden inte har den förmånen. Andra ojämlikheter är utdelningen av skattemedel då landsbygden, där sextio procent av befolkningen bor, endast är berättigade till mellan tio och femton procent av skattefinanserna. Dessa skilda lagar och regler har framförallt ökat klyftan mellan rika och fattiga.

Hofstede beskriver den *individualistiska dimensionen* som ett fenomen som återfinns i länder där ett fokus på individen som självständig finns och med ett mål att självförverkliga individen. Trots att det kinesiska samhället i det allra flesta avseenden kan ses som ett kollektivt samhälle finns framväxande tecken på att en viss individualism finns i det kinesiska samhället;

- I och med att de mänskliga rättigheterna infördes i lagen och därmed kompletterade yttrandefriheten och pressfriheten kan detta ses som ytterligare ett steg mot ett mer

jämlikt samhälle. Ett samhälle där alla människor oavsett maktposition eller social grupptillhörighet har samma rättigheter och en frihet att uttrycka sina åsikter. Denna förändring i lagen kan tolkas som en minskad politisk kontroll över individen.

- Den expanderade handeln med framförallt omvärlden har skapat ett stort utbud av konsumtionsvaror samtidigt som det har blivit allt viktigare för kinesen att spegla sin egen identitet genom de produkter som denne konsumerar. Samhällets främsta mål är dock inte självförverkligande av individen men genom denna form av identitetsskapande kan detta tolkas som att självförverkligande har blivit ett viktigt mål för individen.

Hofstede beskriver den *maskulina dimensionen* med variabler såsom en stark åtskillnad mellan kvinnor och män och där de maskulina dragen resulterar i konfliktlösning genom stridigheter och demonstrationer. Hofstede menar att det yttersta målet för ett sådant samhälle är att vidmakthålla den ekonomiska tillväxten;

- Kina har tidigare haft starka drag av den maskulina dimensionen dels i och med den åtskillnad som fanns mellan män och kvinnor i den bemärkelsen att kvinnan ansågs underlägsen mannen både i det offentliga och i det privata. Idag finns en större jämlikhet mellan kvinnor och män i offentliga sammanhang som affärsuppdrag, däremot kan denna jämlikhet inte alltid representeras i det privata. Den ökade jämlikheten kan dock tolkas som ett steg mot den feministiska dimensionen där ett samhälle karakteriseras av en jämlik uppdelning mellan mannen och kvinnan.
- I likhet med Hofstedes beskrivning kan Kinas tidigare historia sägas representera den maskulina dimensionen då uppror och demonstrationer mot den politiska maktens beslut allt för många gånger har i konflikter och stridigheter med civila som offer, exempel är massakern vid Himmelska Fridens Torg år 1989. Det tycks fortfarande finnas en vilja att hindra demonstrationer men efter omvärldens reaktioner på statens hanterande av demonstrationer som dessa verkar kontrollen istället ske i form av regleringar och förbud mot att uppröra "statens makt och intressen".

- Även idag finns i likhet med tidigare en strävan efter att upprätthålla den ekonomiska tillväxten i Kina, skillnaden idag är att Kina visar tecken på en vilja att förena dessa mål med bland annat mål mot social stabilitet och en förbättrad miljöpolitik. Dessa nya restriktioner är bland annat ett resultat av medlemskapet i WTO och FN. Även utländska investerare har i många fall bidragit till ett ökat miljötanke då de vid produktion har introducerat sitt hemlands miljöpolicy. Dessa åtgärder driver Kina mot ett ökat miljöansvar vilket kan tolkas som att landet går mot en mer feministisk dimension, det vill säga ett fokus har lagts på prioritering av miljöfrågor.

Hofstedes beskrivning av den *starkt osäkerhetsundvikande dimensionen* som grunden till ett konservativt, främlingsfientligt styre där behovet av skrivna lagar och regler är stort kan i många avseenden associeras med Kinas politiska styre;

- Det politiska styret antar en konservativ inställning genom det förtryck och hierarkiindelning som finns mellan grupper i samhället då exempelvis människorna från landsbygden ses som andra klassen medborgare. Andra tecken på ett konservativt styre är att trots att det ekonomiska systemet har utvecklats finns en ovilja hos den politiska makten att släppa samarbetet med det kommunistiska partiet, vilket sätter hinder för demokratiseringen då det kommunistiska partiet förespråkar frihetsförbud.
- Främlingsfientligheten kan sägas ha varit stor då Kina influenser från omvärlden i form av bland annat religioner och kulturer förbjöds. Idag ser denna situation annorlunda ut på många sätt då Kina har skapat ett samarbete med omvärlden vilket kan tolkas som att landet går mot en svagare säkerhetsundvikande dimension.
- Kina har tidigare fört en sträng utrikespolitik med hård kontroll av utländska investerare och resor utanför Kina och har gjort det i princip omöjligt för omvärlden att skapa fredliga kontakter med landet. Idag är dessa hinder inte alls lika hårt kontrollerade vilket har löst upp mycket av den starkt osäkerhetsundvikande dimensionen bland annat genom medlemskapet i världsomfattande organisationer. Även grejer som det juridiska rättsväsendet visar prov på att utvecklas åt rätt håll där medlemmarna kan känna sig rättvist behandlade genom bland annat lagstadgade av de mänskliga rättigheterna.

7. Resultat

I kapitlets första avsnitt kommer en analys av vilka faktorer som är avgörande vid en etablering att presenteras. I kapitlets andra avsnitt presenteras inom vilka branscher det finns behov av att etablera verksamhet.

7.1 Avgörande faktorer vid en etablering i Kina

I följande tabell kommer analysen att sättas i relation till uppsatsens frågeställning;

- *Identifiera vilka variabler som i nuläget är avgörande för svenska företag vid en etablering i Kina och hur denna trend kan komma att förändras över tiden.*

Vi kommer därmed att redogöra för de *marknadssignaler* som vi anser är av relevans för svenska företags etablering på marknaden. Därefter kommer *konsekvenser* av dessa marknadssignaler att presenteras för att sedan övergå i huruvida dessa konsekvenser utgör styrkor, svagheter, möjligheter eller hot mot svenska företag. Slutligen kommenteras *handlingsmönster/framtidsutsikter* för dessa marknadssignaler. Resultatet kommer att behandla områden som; ekonomi, politik, juridik och kultur. Dessa resultat kommer att återspeglas på såväl makro-, som meso- och mikronivå.

Område	Signal	Konsekvenser	SWOT	Handlingsmöjligheter / Framtidsutsikter
Ekonomi	Avreglering av hemmamarknaden	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Avregleringen har skapat en utbredning av privatägda företag som stimulerar den inhemska konkurrensen. ▪ Avreglering av hemmamarknaden har lett till att vissa delar av landets befolkning har fått bättre ekonomiska förutsättningar på grund av den snabbt utvecklande tillväxten. Detta har lett till en ökning av den disponibla inkomsten för framförallt befolkningen som är bosatta i de större städerna. ▪ Tillväxten har därmed även skapat en ökning av antalet potentiella konsumenter genom utvecklandet av de ekonomiska förutsättningarna. Kunderna har i allt större utsträckning börjat efterfråga västerländska produkter. ▪ Trots den förbättrade ekonomiska situationen för en del av befolkningen blir klyftan mellan rika och fattiga bara större. 	Avregleringen av hemmamarknaden är en förutsättning för att även den internationella marknaden ska avregleras vilket är en möjlighet för etablering av svenska företag. De ekonomiska förutsättningarna som skapas möjliggör en ökning av antalet konsumenter, vilket kan ses som en möjlighet för företagen att hitta potentiella kunder.	Det finns goda förutsättningar för att konsumentmarknaden blir större i framtiden. Tendenser som tyder på detta är statens vilja att göra konsumenterna till drivkrafter bakom ekonomin samt den snabba tillväxten. Uppnås detta växer det fram en allt större konsumentmarknad att producera till.

	<p>Socialistisk marknadsekonomi</p>	<ul style="list-style-type: none"> ▪ I och med övergången från plan- till socialistisk marknadsekonomi har ett av stegen i de ekonomiska reformerna varit att minska statens monopol på den inhemska marknaden. ▪ Statens monopol har till stor del lösts upp. ▪ De ekonomiska reformerna har även lett till att äganderätten har lagstadgats vilket ska uppmuntra privatägda verksamheter och entreprenörskap. ▪ Samtidigt har statens styrning över den privata sfären minskat i och med bland annat Internets utbredning. 	<p>Övergången från plan- till socialistisk marknadsekonomi kan ses som en möjlighet för svenska företag då konsumenterna får en nyckelroll.</p> <p>Detta kan även ses som ett hot då staten i många avseenden gör allt för att skydda den nationella handeln, byråkratiska processer är ett exempel.</p>	<p>Statens minskade kontroll leder till ett behov av att anpassa bank- och finanssystemet vilket kommer att förbättra kredit- och lånemöjligheter för såväl konsumenter som för företag. Dessa möjligheter kan i framtiden tänkas leda till en ökad köpkraft i landet.</p> <p>En fortsatt minskning av statens kontroll och regleringar kan i framtiden även leda till att de sociala klyftorna minskar och befolkningen får samma förutsättningar, vilket ytterligare breddar konsumentmarknaden.</p> <p>På sikt kan denna ekonomiska övergång även resultera i en förändring av det politiska systemet med förhoppningar om att minska statens inblandning ytterligare över människas livsval.</p>
--	---	--	--	--

	<p>Avreglering av utrikesmarknaden</p>	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Inträdet i WTO har bland annat bidragit till avveckling av handelshinder och införandet av frihandelszoner. ▪ Ökad konkurrens på den internationella marknaden är därmed ett resultat av medlemskapet vilket har lett till en internationalisering. ▪ Samtidigt tvingas Kina till en anpassning av ekonomin i form av bland annat utbyggnad av bank- och finansverksamheterna. Denna anpassning leder landet mot en mer marknadsstyrd ekonomi. 	<p>Medlemskapet i WTO kan ses som möjlighet för svenska företag då det blir lättare att genomdriva en etablering.</p> <p>Medlemskapet kan dock även ses som ett hot då konkurrensen ökar från både inhemska och utländska företag.</p>	<p>Medlemskapet gör Kina till en viktig komponent i världsekonomin samtidigt som anpassningen skapar dels bättre villkor och förutsättningar för befolkningens, ekonomins och politikens utveckling.</p> <p>Dels kommer en mer balanserad handelspolitik att gynna både inhemska och utländska företag i och med att lika villkor genomdrivs som i sin tur skapar en möjlighet till en på sikt avreglerar handel med omvärlden.</p>
--	--	--	--	---

<p>Politik</p>	<p>Kinas anslutning till WTO år 2001</p>	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Man förespråkar och praktiserar alltmer en (socialistisk) marknadsekonomi. En mer internationell utrikespolitik tillämpas där man betonar ömsesidighet och konsultation. Man implementerar reformer och nytänkande. ▪ Det kommunistiska partiets roll har förändrats; man har fortfarande en dominerande roll och upprätthåller lag och ordning. Dock har man ingen delaktighet i ekonomiska frågor. Individens frihet har ökats genom självbestämmande. ▪ Korruptionen har ifrågasätts vilket hotar Kommunistpartiet eftersom detta organ är mest korrumpert. ▪ Inkomstklyftorna har berörts då den större delen av befolkningen både är fattig och fortfarande lever i en traditionell kinesisk miljö. Man måste bygga upp ett socialt skyddsnät och ta hand om bönderna vars inkomster är hotade. Att hela befolkningen får vara med i en moderniseringsprocess är av största vikt. ▪ Det civila samhället har växt fram tack var IT-samhällets utbredning och framväxandet av NGO's. Informationsutbytet ökar mellan individerna och organisationerna behandlar viktiga frågor som berör individerna och samhället i stort. 	<p>Inträdet i WTO kan ses som både en styrka och en möjlighet för svenska företag. Detta då medlemskapet arbetar för att ytterligare utveckla den nuvarande socialistiska marknadsekonomin WTO arbetar även med att ta upp viktiga frågor i syfte att driva reformerna ytterligare samt verkar för att skapa ett starkare civilt samhälle.</p>	<p>Såvida reformerna drivs igenom som planerat kommer relationen till WTO och deras andra medlemmar att stärkas vilket är positivt i utrikespolitiska frågor. Det är viktigt dock att balansera denna utrikespolitik med inrikespolitik som i praktiken innebär att aktivt behandla frågor såsom inkomstklyftor, sociala skyddsnät m.m. Man måste tänka för hela landet Kina.</p>
-----------------------	--	---	--	---

	<p>Kinas relation till USA</p>	<ul style="list-style-type: none"> ▪ USA har tidigare stött Taiwan vad gäller deras avståndstagande från Kina. Relationen med Kina har fördjupats vilket gjort att USA numera motsätter sig ett taiwanesiskt självstyre. USA ska dock fortsätta att stödja Taiwan militärt. ▪ Kina och USA har stora gemensamma ekonomiska intressen vilket har gjort att deras relationer fördjupats. Man har gjort stora investeringar i varandras respektive länder då USA är världens största ekonomi och Kina världens mest växande. Man försöker bli att sluta samarbeten avseende energitillförsel och naturtillgångar. USA irriterar sig dock på Kinas höga valutavärde samt att de samarbetar med länder som Venezuela och Iran. Kina irriterar sig på att USA sluter avtal med grannländer i Asien och inringar dem militärt på detta sätt. 	<p>Taiwanfrågan kan tolkas som en hot gentemot relationen med USA. Det finns en spänning i denna fråga då USA fortsätter att stödja Taiwan militärt. Samtidigt kan den ekonomiska faktorn motivera till ett samarbete eftersom bägge parter har ett stort intresse och ett behov av varandra. Detta kan tolkas som en möjlighet.</p>	<p>Under förutsättning att man kan balansera Taiwanfrågan och komma fram till en lösning i framtiden kan man tolka framtiden på ett positivt sätt. Frågan består dock: vad har USA för motiv i Taiwanfrågan och hur kommer Kina att svara på detta beteende i framtiden? Vad gäller ekonomin finns tillräckligt stora intressen från bägge sidor som talar för ett framtida samarbete. Kina kommer troligtvis att fortsätta sin expansion och utveckling och frågan här är om USA känner sig så pass hotat i sin position på marknaden att man använder sig av andra strategier vid sidan om.</p>
--	--------------------------------	---	--	---

	<p>Kinas permanenta FN-medlemskap</p>	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Medlemskapet är en del av landets internationella plattform, man har visat en stor samarbetsvilja. Målet är bl a at bli en multipolär stat vilket innebär att andra länder än USA även ska balansera deras strategiska inflytande. Man kan på detta sätt inte längre utöva press på mindre grannländer. ▪ Dödsstraffet diskuteras entusiastiskt av FN då detta organ främst arbetar för de mänskliga rättigheterna. Man vill se en förändring på detta plan samt att Kina i större utsträckning tillämpar transparens. Kina är idag det land där flest människor avrättas. 	<p>FN-medlemskapet kan ses som en styrka för svenska företag då landet drivs mot ett mer civilt och modernt samhälle. En viss transparens är nödvändig för att andra länder och investerare ska få förtroende för landet genom insikt i dess system.</p>	<p>Ett permanent FN-medlemskap kan på sikt innebära avskaffande av dödsstraffet vilket många investerare skulle se som något positivt. Detta skulle också bidra till en högre transparens då man nu ogärna vill redogöra för bl a antalet avrättade. En influens av andra, mer moderna länders, system kan inspirera kineserna till förändringar i Kina.</p>
--	---------------------------------------	---	--	--

	<p>Kinas relation till EU</p>	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Kina är idag EU:s näst största handelspartner. Det första handelsavtalet skrevs 1970 och fram tills idag har en mängd punkter berörts och behandlats. EU vill att Kina utvecklas och man arbetar även för att höja deras profil inom EU-sfären. Man har formella möten och seminarium och man har slutit avtal avseende textilimporten, energi- och transportsektorn. Man har även slutit avtal om tullar och turism. ▪ EU är en av Kinas största biståndsgivare och betonar frågor såsom rättsväsende, WTO-åtagande, miljö och utveckling. 	<p>Relationen till EU kan ses som en styrka för svenska företag. Detta då EU arbetar för utveckling inom Kina vilket bidrar till att välfärd och utveckling kan uppnås som i sin tur skapa en större konsumentmarknad</p>	<p>Relationen till EU är god och förhoppningsvis kommer den att stärkas ytterligare i framtiden. Många europeiska företag har redan investerat i Kina och detta motiverar även övriga företag i dessa länder, inklusive Sverige.</p>
--	-------------------------------	--	---	--

Juridik	De legala organens omstrukturering	<ul style="list-style-type: none"> ▪ De legala organen har numera en aktiv roll. Nationella folkkongressen samlas i Peking varje år för att utvärdera lagar och anta nya. Högsta Folkdomstolen har för uppgift att övervaka och ansvara för domstolsväsendets arbete. ▪ Ett justitiedepartement har upprättats i syfte att advokatycket ska återfå sin funktion och innebörd. Man vill samordna polisens och åklagarmyndighetens arbete. 	Detta kan ses som en styrka för svenska företag då det är av yttersta vikt att landets rättsväsende ska fungera. Ett fungerande rättsväsende bidrar till att företag men även civila känner sig trygga då det finns lagar och regler som stödjer deras verksamhet.	I och med att lagarna anpassas och rättsväsendet återfår sin funktion kommer detta attrahera investerare. Dessutom kommer advokatycket att återfå sin funktion då det finns underlag för att ingå samarbeten och driva rättsliga processer.
----------------	------------------------------------	--	--	---

	<p>Inträdet i WTO år 2001</p>	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Man har avreglerat tullarna Tulladministrationen och andra dolda handelshinder är de faktorer som ställde till störst problem för de svenska företagen. Man har förenklat dessa tullprocedurer samtidigt som man gjort det möjligt att inte bara köpa varor från Kina, men att dessutom distribuera och sälja på marknaden i Kina. ▪ Man har skärpt regler som avser att skydda företags immateriella rättigheter från copycats. Tullen är mer uppmärksam och det finns dessutom speciella dokument man kan teckna mot intrång. Man uppmanar företag att upprätta avtal som skyddar deras verksamheter och gärna specificera innehållet i dessa. 	<p>Denna handling kan tolkas som en styrka för svenska företag då den bidrar till att dels göra etableringsprocessen smidigare och dels skydda verksamheten när etablering har skett. Detta bidrar till att svenska företag kan känna sig säkrare och tryggare vad gäller deras verksamheter.</p>	<p>Relationen till WTO kommer förmodligen att stärkas, om man tolkar dagens samarbete, vilket kommer att bidra till ännu fler rationaliseringar inom det legala området. Detta gynnar och talar för ännu fler etableringar och samarbeten.</p>
--	-------------------------------	---	---	--

	<p>Omstrukturering av arbetsrätts- och miljölagar</p>	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Många utländska företag ställer krav av social karaktär vid produktion i Kina då deras konsumenter förväntar sig att produkten tillverkas under vissa regler och omständigheter. Många kinesiska företag vet i dagsläget inte vad socialt ansvar innebär och anser detta vara onödigt och kostsamt. Frågorna har dock hamnat i fokus under senare tid och utvecklas i rätt riktning och många kinesiska företag är även positiva till denna ställning. 	<p>Att krav av sociala skäl ställs vid produktion kan tolkas som positivt för svenska företag då gemensamma regler underlättar vad gäller aspekter som anställning, produktion, miljöhänsyn etcetera.</p>	<p>Fortsätter man att driva dessa frågor kommer marknaden i Kina att acceptera och förstå kraven från den utländska investerarna vilket kommer att underlätta samarbetet för bägge parterna. Dessutom kommer denna införståddhet till mer västerländska krav att gynna deras egna tillverkade produkter vid försäljning till utlandet.</p>
--	---	--	---	--

	Reformering av skatter	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Mervärdesskatten ska införas i Kina. På detta sätt kommer man att kunna stödja privatiseringen och etableringen av nya företag i form av bevakning, myndigheter, administration och support. ▪ Inhemska och utländska företag ska få lika höga skattesats - 25 procent. Samtidigt sker en gemensam sänkning av dessa för att uppmuntra företagandet. 	Skattereformering kan ses som en möjlighet för svenska företag då lika villkor skapas för både inhemska och utländska företag. Samtidigt kan detta ses som ett hot mot svenska företag då detta uppmuntrar konkurrensen.	Förhoppningsvis resulterar detta i att fler företag vågar sig in på marknaden i Kina. När man märker positiva konsekvenser av en implementering skapar detta motiv för ytterligare förändringar inom området.
--	------------------------	---	--	---

Kultur

Inträdet i WTO år 2001

- Inträdet i WTO har bland annat lett till en minskning av centraliseringen av makten då Kina måste anpassa sig efter enhetliga beslut och regleringar.
- Inträdet i WTO har även skapat bättre förutsättningar för tillämpning utav lagar som berör frihet i form av bland annat mänskliga rättigheter, yttrande och tryckfrihet.
- I och med inträdet måste Kinas miljöpolitik förbättras så att den uppvisar de krav som ställs från WTO. Kina har insett vikten av ett miljötankande och uppvisar redan nu ett stort intresse för miljöproducerande företag.

Medlemskap i denna allians kan ses som en möjlighet för svenska företag då detta medför bättre förutsättningar vid dels etablering och dels vid bedrivning av verksamhet. Kravet på en förbättrad miljöpolitik kan även den ses som en fördel då Kina är intresserade av företag som producerar miljövänligt.

Medlemskapet i WTO kan i framtiden bidra till att Kina blir ett mer jämlikt land med ett mindre hierarkiskt tankande vad gäller exempelvis samhällets utveckling i form av levnadsstandard, inkomst och frihetsutövande. Medvetenheten om miljötankande vid bland annat produktion kan ses som ett tecken på att Kina går mot en mer feministisk dimension. Om denna trend fortsätter kan det i framtiden innebära att demokratiseringsprocessen tar ett steg framåt.

	<p>Kinas handel med omvärlden</p>	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Konsumenterna har fått ett större sortiment av produkter och tjänster att välja mellan på grund av handeln med omvärlden vilket skapar öppnare attityder gentemot utländska influenser. ▪ Den kinesiska konsumenten konsumerar gärna produkter från kända varumärken vilket anses garantera att produkten är av god kvalitet. 	<p>Den varumärkesfixering som råder kan utgöra en möjlighet för redan kända varumärkesproducenter. Detta kan även utgöra en svaghet för producenter som tillverkar mindre kända varumärken. Öppnare attityder mot utländska företag är en möjlighet och styrka för svenska företag.</p>	<p>I framtiden kan ett mer individualistiskt samhälle vara på framväxt då självförverkligande för individen anses vara viktigt genom köp av produkter. En övergång från ett kollektivt samhälle till ett mer individualistiskt samhälle skulle i framtiden kunna leda till att gruppindelningar och sociala ojämlikheter kan lösas upp. Handeln med omvärlden leder på sikt även till en allt mer öppen attityd gentemot utländska influenser som i sin tur kan skapa ett mer öppet och demokratiskt samhälle.</p>
--	-----------------------------------	--	---	--

7.2 Aktuella branscher i Kina

I följande punklista kommer resultatet att återges i relation till uppsatsens andra problemställning;

- *Fastställa inom vilka branscher det i dagsläget finns behov av att etablera verksamheter i Kina*

Ur det resultat som tidigare framkommit kommer vi att redogöra för vilka branscher som vi anser att det i dagsläget finns ett behov av att etablera verksamhet inom. Vidare följer en motivering till varför vi anser att behov av just dessa branscher finns.

- *Rättsområdet* – då Kinas rättsväsende står under stora förändringar på grund av den allt mer öppna handeln och medlemskapet i WTO anser vi att det i dagsläget finns ett behov av etablering av yrken inom denna bransch. Behovet av branschen kan motiveras genom att det dels finns en accelererande utländsk och inhemsk etablering som kräver avtal och regler och dels då krav kommer från WTO om anpassning av rättsväsendet till gemensamma restriktioner och lagar. Behovet av denna bransch anser vi även är ett resultat av lagstadgade rättigheter som kan leda till att fler kineser utnyttjar sina rättigheter.
- *Bank- och finansväsendet* – utveckling i Kina pekar på att konsumtionstrycket från befolkningen och företag ökar och för att tillgodose denna efterfrågan anser vi att det finns ett behov av att i dagsläget etablera företag som kan bidra till den ekonomiska utvecklingen genom bland annat utvecklandet av lån- och kreditmöjligheter.

- *IT-området* – branscher inom IT-området anser vi har en efterfrågan i dagsläget dels då konsumtionen av teknologiska produkter har ökat dramatiskt samtidigt som de som till största del efterfrågar dessa produkter är den växande medelklassen. På grund av detta anser vi därför att det finns ett behov av branscher som kan möta efterfrågan på exempelvis datorer och mobiltelefoner.
- *Utbildningsväsendet* – Kina har insett vikten av att komplettera den ekonomiska tillväxten med en sund miljöpolitik för att minska trycket på naturresurserna samt miljöutsläppen vid produktion. Detta tillsammans med krav från omvärlden på miljövänlig produktion anser vi skapar ett behov av utbildning inom miljö. Andra former av utbildning som vi anser att det i dagsläget finns behov av är språkkurser då viljan att resa i världen finns hos en stor del av befolkningen samtidigt som etableringar underlättas om ett gemensamt språk pratas.
- *Turism* – i och med Kinas allt öppnare relation med omvärlden anser vi att detta skapar ett behov av att etablera företag inom turismbranschen. Relationen med omvärlden ökar inte bara företagsverksamheter med anställda utan även turismen vilket vi anser är en anledning till etableringsbehovet av denna bransch.
- *Marknadsföring och kommunikation* – faktorer såsom reformer, den ekonomiska tillväxten och medlemskapet i megaallianser pekar på att konsumentmarknaden är på framfart. För att bland annat nå en växande konsumentmarknad anser vi att det är aktuellt med branscher inom marknadsföring och kommunikation.
- *Naturtillgångar* – EU har slutit avtal om samarbete med Kina avseende energitillförsel och även USA är intresserat av Kinas naturtillgångar. Detta tycker vi visar på att området är intressant både i nuläget och inför framtiden.

- *Statligt oberoende organisationer* - I och med att Kina är ett land under förändring och utveckling på många plan behövs så kallade NGO's som driver aktuella samhällsrelaterade frågor. Civilsamhället har dessutom växt fram under senare tid vilket gör att nya intresseområden växer fram hos dels befolkningen och dels inom näringslivet.
- *Etableringskonsulter och branschorganisationer* – då Kina är en relativt ny marknad för svenska företag anser vi att det i dag finns ett behov av branscher som kan agera vägledare för nyetablerade företag då inträdet på marknaden kantas av byråkratiska processer och regler. Behovet av dessa branscher är även motiverat då sociala kontakter är avgörande för en affärskontakt i den kinesiska kulturen.
- *Transport och logistik* - I och med att Kina ligger geografiskt sett långt bort från Sverige samtidigt som landet är stort till ytan krävs organiserade och pålitliga transportmetoder både för människor samt gods. Kina är dessutom ett transitland där varor passerar igenom på väg mot sina destinationer och även ur denna synvinkel finns behov för ett fungerande system. Ur företags synvinkel är logistiken även en viktig kostnadsfråga som är av ytterst vikt.

8. Slutsats

Efter analys av uppsatsens empiri fann vi att det finns ett flertal variabler på den kinesiska marknaden som i nuläget är avgörande för svenska företag vid en etablering:

- Ekonomiska variabler som vi anser är avgörande vid en etablering är landets snabba tillväxt som bidrar till en expansion av konsumentmarknaden. Dessa variabler styrks ytterligare då konsumenterna visar ett allt större intresse för framförallt europeiska produkter och tjänster. Även medlemskapet i WTO talar för ett möjliggörande för etablering då inträdet bidrar till en mer marknadsanpassad ekonomi vilket sätter konsumenterna i fokus.
- Politiska variabler som vi anser är avgörande vid en etablering utgörs till stor del av Kinas samarbeten med megaallianser som WTO, FN och EU. Dessa samarbeten främjar arbete som utvecklar den internationella specialiseringen, välfärden och det civila samhället i form av rättvis tillämpning av lagar och regler. Medlemskapet gör det därför lättare för företag att genomdriva en etablering samtidigt som samarbetena bidrar till att öka konsumentmarknaden.
- Juridiska variabler som vi anser är avgörande vid en etablering är förbättringen och utbyggnaden av landets rättsväsende vilket bidrar till lagstadgande av äganderätten, de mänskliga rättigheterna och tillämpningen av frihetsrätter såsom yttrandefriheten, pressfriheten som i sin tur pekar mot en mer demokratiserad framtidstrend. Även införandet av lika villkor då gemensamma regler och restriktioner införs gällande bland annat, miljöhänsyn vid produktion, arbetsmiljö och skattesatser anser vi skapar avgörande underlag för etablering.
- Kulturella variabler som vi anser är avgörande vid en etablering utgörs av landets utveckling mot ett mer jämlikt och ett mindre hierarkiskt samhälle. Även utvecklandet av individen i den kinesiska kulturen bidrar till att konsumentmarknaden vidgas och är en avgörande variabler. Samtidigt skapar Kinas handeln med omvärlden en mer öppen attityd till utländska influenser vilket även är en avgörande variabel för etablering.

Vi fann även genom analys av uppsatsens empiri att som resultat av den nya utvecklingen som Kina i dagsläget står inför skapas ett behov av etablering inom följande branscher:

- Rättsområdet
- Bank- och finansväsendet
- IT-området
- Utbildningsväsendet
- Turism
- Marknadsföring och kommunikation
- Naturtillgångar
- Statligt oberoende organisationer
- Etableringskonsulter och branschorganisationer
- Transport och logistik

De ovanstående etableringsmöjligheter som Kina i dagsläget erbjuder svenska företag kan på sikt förändra situationen på den svenska hemmamarknaden. Det går inte att bortse från den påverkan som en jätteekonomi som Kina kommer att ha på bland annat den svenska tillverkningsindustrin. Som förslag på vidare studier föreslår vi därför en analys av vilka resultat som kommer att påverka svenska företag och vilka åtgärder som megaallianserna kommer att vidta för att reglera Kinas ekonomiska framväxt.

9. Källor

Litteratur

- Alvesson, M och K Sköldbberg, (1994): *Tolkning och reflektion*. Studentlitteratur, Lund.
- Denscombe, M (2004): *Forskningens grundregler*. Studentlitteratur, Lund.
- Denscombe, M (2003): *The good research guide*. Bell & Bain Ltd, Glasgow.
- Exportrådet, (2005): *Rapport från Utrikesdepartementet Kina, 14 september 2005*.
- Gummesson, E (2002): *Relationsmarknadsföring: Från 4P till 30R*. Liber AB.
- Györki, I och P. A. Sjögren, (1998): *Bonniers svenska ordbok*. Ytterlids Sätter AB.
- Hofstede, G, (1991): *Organisationer och kulturer – om interkulturell förståelse*. Studentlitteratur, Lund.
- Kotler, Armstrong, Saunders och Wong, (1999): *Principles of Marketing*. Prentice Hall Europe.
- Ostbye, (2004): *Metodbok för medievetenskap*. Liber förlaget AB, Trelleborg.
- Palmer, A och B Hartley, (2002): *The Business Environment*. McGraw-Hill Education
- Porter, M.E, (1999): *Konkurrensstrategi*. ISL Förlag.
- Sandklef, K och I Kiesow, (2005): *Kina inför framtiden - Några viktiga trender i Mittens Rike*.
Exportrådet
- Stockeld, S (2002): *Mer om makroekonomi*. Studentlitteratur, Stockholm.
- Janelm, R, Utrikespolitiska Institutet, (2002): *Kina – Länder i fickformat*. Nr: 811.
- Wilson, A, (2003): *Marketing Research - An Integrated Approach*. Pearson Education Limited.

Internet

- http://www.swedishtrade.se/i_utlandet/landrapport/kina.htm#2006-01-06 (2006-05-14)
- <http://www.ne.su.se/ed/pdf/28-4-ab.pdf> (2006-05-16)
- <http://www.swedishtrade.se/kina> (2006-04-15)
- <http://www.sida.se> (2006-05-11)

Artiklar

Dagens Nyheter, (2006-04-20); *Ekonomi viktigast vid kinesiskt USA-besök.*

Företag

Springfellow AB, The China Business Forum, 9-10 mars 2006

Advokatfirma DLA Nordic KB, 2006-05-26

Kurser

Relationsmarknadsföring 5 p, VT 06, Kursansvarig: J.E. Nilsson

Marknadsanalys 5 p, VT 06, Kursansvariga: G. Grape och H. Zimmerlund

Seminarium

Interkulturell kommunikation, 2006-05-23, Marknadsföreningen i Stockholm

Television

Rundercrantz, X., Aktuellt, (2006-04-21).

10. Bilagor

10.1 Underlag för intervju med advokat XX

Hur kommer det sig att ni vill arbeta mot Kina? (Egna analyser, rekommendationer, trend hos andra advokatbyråer?)

Varför vill ni arbeta mot Kina? (Expandera verksamheten, skaffa nya kunskaper etc.)

Vad är affärsidén vad gäller Kinamarknaden?

På vilket sätt har ni kontakt /kommer ni att få kontakt med Kina i Ert arbete? (Etablering i Kina, samarbete med Kinesiskt partnerkontor, hjälpa svenska företag i Sverige med deras verksamheter i Kina?)

Inom vilka rättsområden kommer ni troligtvis att arbeta mest? (corporate, arbetsrätt, tax etc)

Är det ett specifikt moment i klienternas verksamhet som de oftast behöver hjälp med? (Vid tex uppköp, fusioner etc)

Är det några specifika branscher som övervägande behöver juridisk hjälp i dagsläget? Varför är det så tror du?

Är det oftast stora, medelstora eller små företag (eller blandat) som behöver era tjänster?

Vilken är den vanligaste bolagsformen (i Sverige) som vill göra affärer med Kina?

Hur påverkas de svenska klienterna av att Sverige är med i EU? (Synergi, hinder etc.)

Varför tror Du att era tjänster behövs i dessa sammanhang just nu?

Hur ser den kinesiska författningen ut i dagsläget? Vad tycker ni om den? Inom vilka områden är den bristfällig respektive fördelaktig?

Hämmar rättssystemet marknadens utveckling i något avseende? Hur då?

Vad skiljer i dagsläget det kinesiska arbetssättet, i juridiska sammanhang, från det svenska?

Hur ser man på jurister i affärssammanhang? Är det något man försöker undvika (negativt för affärerna) eller något man gärna betonar och tycker är viktigt?

Hur ser kinesiska bolag på avtal? Respekteras skriftliga avtal? Gillar man långa detaljerade avtal är korta och konsista?

Är de vanligt med tvister, stämningar? Vem är vinnare och varför?

Vilka juridiska svårigheter har påträffats /tror ni att ni kommer stöta på?

Hur har ni /tror ni att ni kommer att hantera dessa?

Hur har ni blivit bemöta när ni gjort affärer? Misstänksamhet? Respekt och förtroende?

Är systemet i Kina byråkratiskt?

Har ni råkat ut för korruption i något sammanhang?

Hur är advokaterna i Kina? Strikta, opersonliga, flexibla, tillmötesgående, empatiska?

Hur ser man på en advokat i Kina? Makt, status?

Vill man gärna framhäva sig själv i sådana sammanhang eller håller man en lägre profil och agerar enligt gruppens värderingar?

Är det vanligt med kvinnliga advokater i Kina? Hur ser de på kvinnliga advokater från Sverige? Bemöts de med samma förtroende och respekt som en man?

Respekterar man yngre människor i affärssammanhang?

Har ni känt av kulturkrockar i ert arbete? Eller via klienter?

Vad har kineser för syn på Sverige? Positiv bild? Varför?

10.2 Program för The China Business Forum 2006